Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti – 1986

MINISTERUL EDUCAŢIEI ŞI ÎNVÂŢĂMÎNTULUI

Istoria Patriei

Manual pentru clasa a iv-a

MINISTERUL EDUCAŢIEI Şi ÎNVĂŢĂMÎNTULUI

Istoria Patriei

Manual pentru clasa a IV-a

EDITURA DIDACTICĂ ŞI PEDAGOGICĂ – BUCUREŞTI

Manualul a fost elaborat în anul 1968. Revizia din anul 1986 s-a realizat pe baza programei şcolare aprobate de Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului cu nr. 27117 din 1985.

Conţinutul manualului a fost analizat şi avizat de Comisia pentru învăţămîntul primar a Ministerului Educaţiei şi Învăţămîntului.

AUTORI:
Prof. univ. dr. DUMITRU ALMAŞ înv. ELEONORA FOTESCU

Referent:
TRIFON CĂRĂUŞ, Inspector general în M.E.Î.

Redactor : *Mariţa Romeo* Tehnoredactor : *Rusu Vergilia* Coperta : *Baranovschi Vladimir*

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România

Ce este şi de ce învăţăm istoria ?

Ce ne învaţă istoria? Istoria înfăţişează viaţa oamenilor, a popoarelor din cele mai îndepărtate timpuri pînă azi. Ea ne arată cum au trăit oamenii, cum şi-au făcut uneltele, cum s-au luptat ori s-au împrietenit, cum şi-au orînduit ţara, conducerea, armatele, cine şi cum i-a cîrmuit, care au fost conducătorii cei mai vrednici şi ce fapte mai de seamă au săvîrşit ei, în folosul poporului.

Cum se scrie istoria? Oamenii învăţaţi care scriu istorie se numesc **istorici.** Ca să afle adevărul despre faptele petrecute cu sute şi chiar mii de ani în urmă, ei cercetează cu grijă inscripţiile de pe monumente, documentele, cronicile şi memoriile scrise de oamenii care au trăit altădată.

De asemenea, istoricii cercetează tot felul de urme ale vieţii omeneşti din vechime : ruine de case şi cetăţi, unelte, arme, monede, peceţi, diferite obiecte casnice şi podoabe. Multe din acestea le-au descoperit **arheologii,** făcînd săpături în pămînt. Cele mai valoroase se păstrează în muzee.

Toate faptele şi întîmplările cuprinse în istorie sînt povestite întocmai cum s-au petrecut ele.

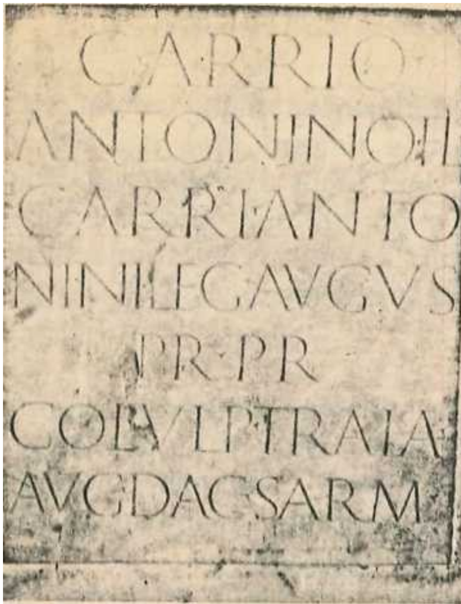
Pentru ce învăţăm istoria? Istoria, adică viaţa şi faptele săvîrşite de înaintaşi, au fost, sînt şi vor fi totdeauna un preţios izvor de învăţătură pentru urmaşi.

Marele nostru istoric Nicolae Bălcescu socotea că *«Istoria este cea dintîi carte a unei naţii»,* adică a unui popor. Prin aceasta voia să spună că istoria cuprinde cele mai de preţ învăţături pe care trebuie să le ştie şi să le îndrăgească fiecare om.

Toate popoarele îşi au povestea vieţii lor, deci istoria lor. Poporul român are o istorie foarte zbuciumată şi deci interesantă şi bogată în fapte de vitejie şi eroism.

Cea mai mare parte a locuitorilor ţării noastre, România, o formează românii. Dar alături de români, în ţara

noastră trăiesc şi alte naţionalităţi, cum sînt : maghiari, germani, sîrbi şi alţii.

Inscripţie romană pe o lespede de

Pecete

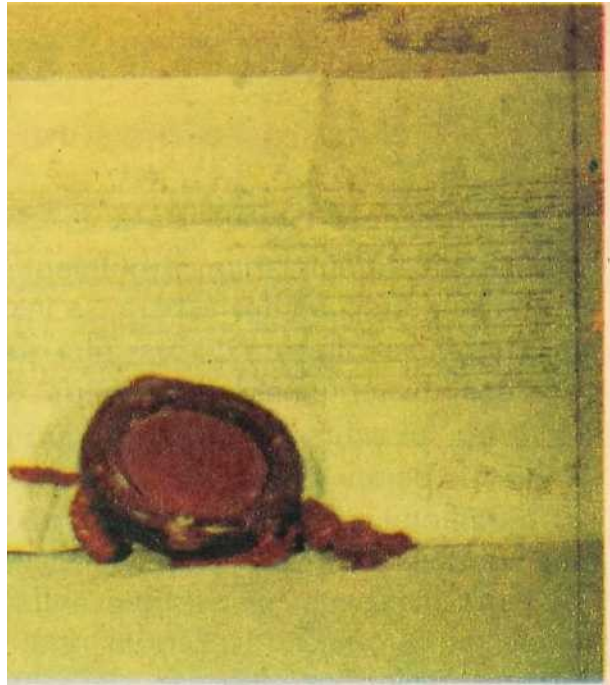

Moned e vechi.

Pagină de

Document cu pecete.

Muncind împreună, ei au făurit o ţară frumoasă şi au împodobit-o cu oraşe şi sate bogate. Dar în acelaşi timp poporul român a luptat din toate puterile pentru libertatea şi ridicarea patriei noastre pe trepte tot mai înalte de prosperitate.

Vorbind despre faptele strămoşilor, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al P.C.R. şi preşedinte al Repu- . blicii Socialiste România, a spus : *«Fie ca exemplul generaţiilor care au înălţat, prin munca şi lupta lor, România pe culmile civilizaţiei de azi, să însufleţească întotdeauna tinerele vlăstare ale poporului nostru, pentru a-şi pune întreaga pricepere şi forţă în slujba patriei, a înfloririi naţiunii noastre socialiste».*

Cunoscînd bine poporul şi ţara, ştiind cum au luptat strămoşii pentru dreptate şi libertate, ce jertfe au făcut ca să biruie, adică învăţînd istoria, le iubim tot mai mult. Muncind şi învăţînd, fiecare bun cetăţean gîndeşte şi simte ca poetul Mihai Eminescu :

Ce-ţi doresc eu ţie, dulce Românie,
Ţara mea de glorii, ţara mea de dor
? Braţele vînjoase, arma de tărie,
La trecutu-ţi mare, mare viitor /

Măsurarea timpului in istorie

Faptele, întîmplările, evenimentele mai de seamă ale istoriei se petrec, se desfăşoară, se înşiruie în timp.

Timpul se măsoară cu ora, ziua, luna, anul.

Zece ani se numesc şi **deceniu.**

Timpului scurs într-o sută de ani i se zice **secol** sau **veac.** O mie de ani se numeşte **mileniu.**

Momentul cînd s-a petrecut un eveniment se numeşte **dată istorică.**

Pentru a învăţa mai uşor evenimentele şi faptele mai de seamă din istorie, le aşezăm la rînd, în ordinea în care s-au petrecut,ca într-un calendar. Un astfel de calendar al istoriei se numeşte **cronologie.**

Istoria omenirii se desfăşoară pe mai multe milenii.

Istoria strămoşilor poporului român cuprinde evenimente care s-au petrecut cu peste două milenii în urmă,adică mai mult de două mii de ani.

Orice dată istorică ne ajută să înţelegem mai bine faptele, să vedem cum se înşiruie, cum se leagă unele de altele, cum se înrîuresc între ele. Cronologia este un fel de scară, pe ale cărei trepte urcă viaţa popoarelor, a statelor, a tuturor oamenilor din timpurile cele mai îndepărtate pînă azi.

Învăţînd, preţuind, îndrăgind istoria poporului român ne sporim cunoştinţele, ne facem mai înţelepţi, Kmai iubitori de ţară, de popor şi de tot ce a făcut el bun, folositor şi frumos de-a lungul veacurilor.

Temă • Priviţi cu atenţie obiectele din ilustraţiile de la paginile^6 şi 7 şi spuneţi de ce pot fi «documente istorice»?
Notaţi pe cîte o bucăţică de hîrtie cîteva întîmplari mai de seamă din viaţa voastră şi apoi aşezaţi-le una după alta. în ordinea în care s-au petrecut. Dacă vă amintiţi, treceţi şi ora, ziua, luna, anul cînd aţi trăit acele întîmplări.

Strămoşii noştri

Dacii şi romanii

Ţara noastră a fost locuită din cele mai vechi timpuri. Arheologii au găsit în pămînt : unelte de piatră sau os, de bronz sau fier, care dovedesc că aici au trăit oameni cu mii de ani în urmă.

Istoria oricărui popor, povestea lui, începe cu strămoşii din care coboară. **Strămoşii poporului nostru au fost dacii şi romanii.**

Dacii. Dacii au trăit pe pămîntul patriei noastre acum două mii de ani. în acele vremuri ţara se numea **Dacia** şi era vestită prin bogăţia şi frumuseţea pămîntului, dar mai ales prin hărnicia şi vitejia locuitorilor.

Dacii erau voinici la înfăţişare, purtau părul retezat pe frunte şi lăsat în plete pe umeri. Se îmbrăcau cu cămăşi de pînză, lungi pînă la genunchi. Purtau iţari strînşi pe picior. Iarna se îmbrăcau cu cojoace sau sumane cu glugă. Se încăl- ţau cu opinci. Cei bogaţi îşi acopereau capul cu căciuli rotunde ; săracii umblau mai mult cu capul descoperit. Femeile îşi strîngeau părul într-un coc, la spate. Se îmbrobodeau adesea cu marame ţesute şi cusute frumos, îşi împodobeau cămăşile cu cusături înflorate, iar fustele le făceau lungi şi largi. Mulţi ţărani români, mai ales cei de la munte, îmbracă şi azi, cu mîndrie, straie asemănătoare cu ale strămoşilor noştri daci.

Ocupaţiile de căpetenie ale dacilor erau păstoritul şi agricultura. .Cultivau grîul, meiul, pomii roditori şi viţa de vie. Le

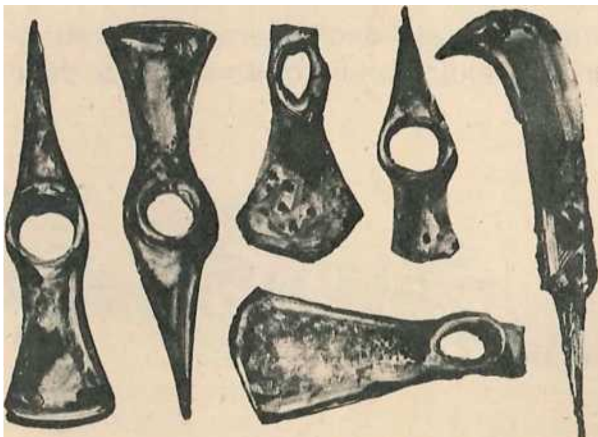

Steag dacic.

Vase şi unelte dacice.

Zid din cetatea Sarmizegetusa (Grădiştea Muncelului).

plăcea mult să crească albine. Vînau animale sălbatice din păduri; cei de pe malul rîurilor se îndeletniceau şi cu pescuitul. Erau şi meşteri iscusiţi. Scoteau fier din Munţii Banatului, îşi făureau unelte şi arme. Din argint şi din aur, scos din Munţii Apuseni, făceau brăţări, cercei, vase. Avînd mare dragoste pentru tot ce este frumos, împodobeau cu desene şi crestături oalele şi porţile caselor, armele şi scuturile sau coifurile. Dacii îşi făceau case din lemn sau piatră. Pe vîrfuri de dealuri şi chiar în munţi înălţau cetăţi semeţe, întărite cu ziduri groase de piatră.

Burebista şi Decebal. Cei mai de seamă conducători ai dacilor au fost **Burebista** şi **Decebal.** Ei au purtat titlul de **regi.** Meritul cel mai mare al lui Burebista este că a unit toţi dacii într-un singur stat mare şi puternic, numit **Dacia.** Burebista s-a numărat printre cei mai de seamă conducători de stat din acea vreme. Un alt mare rege dac a fost Decebal. El a trăit la un veac şi jumătate după Burebista, a reorganizat statul dac, stabilin- du-i capitala la **Sarmizegetusa,** cetate puternică în Munţii Orăstiei.

Un vechi istoric roman scrie că Decebal *«era priceput în ale războiului şi iscusit la faptă; ştiind cînd să năvălească şi cînd să se retragă la timp, meşter în a întinde curse, viteaz în luptă, ştiind a se folosi cu dibăcie de o victorie şi a scăpa cu bine dintr-o înfrîngere; pentru care lucruri el a fost mult timp pentru romani un potrivnic de temut»...*

Imperiul roman. în acea vreme, la miazăzi de Dunăre se întindea **Imperiul roman.** Era o ţară mare, cea mai mare de pe atunci. Capitala Imperiului roman se numea **Roma,** oraş şi cetate deosebit de puternică şi de frumoasă, aşezată în Italia. Din vechime, romanii se dovediseră a fi foarte buni soldaţi. Armata lor era bine organizată. Cu armele în mîini, în veacuri de lupte, romanii au supus zeci de popoare şi şi-au întins hotarele în jurul Mării Mediterane, pe trei continente: **Europa, Africa** şi **Asia.** Buni gospodari, ei au construit sute de oraşe. Au alcătuit legi pentru orînduirea vieţii oamenilor. Limba romanilor se numea **limba latină.** Era o limbă frumoasă, cu ajutorul căreia se puteau tălmăci simţiri şi gînduri înalte. Ea a ajuns să fie vorbită aproape de întreaga lume europeană din acea vreme.

Decebal, regele dacilor, unul dintre cei mal de seamă eroi ai lumii vechi.

Traian, împăratul romanilor, era înţelept şi priceput in conducerea

împăratul Traian. Pe vremea cînd în Dacia era rege Decebal, Imperiul roman era condus de împăratul **Traian.** Prin înţelepciunea şi însuşirile lui de conducător şi de militar, Traian a întrecut pe toţi înaintaşii lui; a fost unul din cei mai străluciţi împăraţi romani. Păstra cu mare severitate liniştea şi ordinea în întinsul lui imperiu; urmărea să-i sporească puterea, să-i lărgească mereu hotarele, să-i dezvolte frumuseţile şi bogăţiile.

Ştiind că Dacia era o ţară bogată, cu un popor vrednic,

Traian s-a pregătit ca s-o poată cuceri.

Adeseori, ca să se apere, Decebal, cu dacii lui, trecea Dunărea, îndeosebi iarna, pe gheaţă, şi ataca Imperiul roman. în mai multe rînduri, dacii au înfrînt armata romană.

Aşadar, în preajma anului 100, de o parte şi de alta a Dunării, se înfruntau două popoare: dacii şi romanii, conduşi de doi bărbaţi de seamă : Decebal şi Traian.

Temă • Gîndiţi-vă unde şi cînd aţi mai auzit de daci şi de romani ?

• Căutaţi pe hartă cetatea Sarmizeg,etusa şi vedeţi ce munţi şi rîuri sînt pe aproape.

Traian cucereşte Dacia

Pregătirea războiului. împăratul Traian a pregătit, îndelung şi cu mare grijă, războiul pentru cucerirea Daciei. A adus la Dunăre zeci de mii de soldaţi, bine înarmaţi, cu săbii, cu suliţe, cu arcuri, cu platoşe şi coifuri de bronz, cu maşini de aruncat pietre şi de spart zidurile cetăţilor.

Înţelegînd marea primejdie ce se abătea asupra Daciei şi a poporului său, Decebal a întărit oastea şi cetăţile ; a căutat prieteni şi aliaţi printre vecini, să-l ajute a ţine piept puternicei armate romane.

Desfăşurarea bătăliei. într-adevăr, în anul 101, Traian a dezlănţuit războiul împotriva dacilor. Armata lui a trecut Dunărea în Dacia şi a înaintat, prin Banat, spre Sarmizegetusa. ^Cu Decebal în frunte, dacii l-au aşteptat aproape de intrarea în munţi. Bătălia a fost nespus de sîngeroasă. Romanii au biruit, pentru că erau mai mulţi decît dacii şi mai bine înarmaţi.

Decebal a încheiat pace, lăsînd romanilor o parte din Oltenia şi din Banat.

Dar pacea n-a durat decît trei ani. Traian a pus pe un vestit meşter să construiască un mare pod peste Dunăre, la Drobe- ta-Turnu-Severin, peste care să-şi treacă mai uşor armatele

în Dacia. Văzînd pregătirile romanilor, Decebal şi oştirea lui aveau un singur gînd : să-şi apere ţara. în mare grabă, dacii au sporit întăriturile : au zidit noi cetăţi de piatră, de lemn şi de pămînt.

Şi iată că, în anul 105, o nouă şi mare armată romană trecea podul peste Dunăre. în frunte se afla împăratul Traian, iar alături de el, cei mai buni generali ai imperiului.

Se spune că, vrînd să întîrzie înaintarea romanilor spre Sarmizegetusa, Decebal a dat poruncă să se taie mulţi arbori dintr-o pădure care străjuia drumul. Au lăsat doar trunchiurile înalte cit un stat de om, le-au îmbrăcat în cămăşi şi le-au pus căciuli în capătul de sus. Apoi au rezemat arme de aceste trunchiuri de copaci. Din depărtare romanii au crezut că erau într-adevăr soldaţi. S-au temut de mulţimea lor şi s-au retras. Curînd şi-au dat seama că era un vicleşug al dacilor şi au reluat înaintarea.

Soldat dac.

Soldat roman.

Luptă între romani şi daci reprezentată pe Columna lui Traian.

Una cîte una, cetăţile dacilor au căzut în mîinile romanilor. Istoricii povestesc, cu multă admiraţie, despre bărbăţia cu care s-au bătut dacii pentru fiecare colţişor din pămîntul lor. Decebal se afla tot timpul în fruntea oştenilor săi. Bătălia cea mai grea s-a dat la **Sarmizegetusa;** pe zidurile cetăţii au urcat s-o apere şi femeile dace.

Totuşi, după un îndelung, greu şi sîngeros război, în anul 106 Traian a zdrobit îndîrjita rezistenţă a dacilor.

Moartea eroului. Decebal s-a retras în munţi, gîndind să strîngă iar oaste şi să-l înfrunte din nou pe Traian. Soldaţii romani l-au urmărit să-l ia prizonier şi să-l ducă la Roma. Dar, mîndru şi demn, Decebal n-a vrut să fie umilit; şi-a înfipt singur spada în trup şi a murit ca un erou.

- **Dacia, provincie romană.** După biruinţă, Traian a prefăcut o parte a Daciei în **provincie romană – Dacia romană –** şi a alipit-o la Imperiul român. A adus mulţi locuitori din alte părţi ale imperiului şi i-a aşezat în provincia Dacia. Pe cuprinsul ei a pus să se construiască drumuri pavate şi să se zidească din piatră tabere pentru soldaţi. De asemenea, a întemeiat oraşe, cum au fost **Drobeta**

(Drobeta-Turnu-Severin), Apu-

Moartea lui Decebal. Sculptura pe Columna lui T...

lum (Alba Iulia) sau **Napoca (Cluj-Mapoca).** La Roma a construit o măreaţă columnă, înaltă de 40 m, pe care au fost sculptate scene din războiul daco-roman.

Cu vremea, locuitorii aduşi din Imperiul roman în provincia Dacia au muncit alături de daci, cu hărnicie, să facă bogată ţara pustiită de război. Au cultivat mai bine cîmpiile,

Amfiteatrul roman de la Ulpla Tralana Sarmizegetusa, capitala

Piciorul podului construit de vestitul meşter Apotodor din Damasc (aşa cum se păstrează azi la Drobeta-Turnu-S...

Daciei romane.

au scos mai mult aur şi sare din munţii Daciei, au împodobit oraşele cu clădiri frumoase. Treptat, duşmănia dintre daci şi romani s-a stins. Muncind şi vieţuind împreună, dacii şi romanii au împrumutat unii de la alţii obiceiurile, datinile, felul de viaţă. Dacii au învăţat limba latină, aşa după cum romanii aşezaţi în Dacia au împrumutat multe din obiceiurile şi felul de trai al dacilor. Din amestecul şi înrudirile dintre daci şi romani s-a format populaţia **daco-romană.** De asemenea, ceilalţi daci (cei din Muntenia, Moldova, Bucovina, Maramureş, Crişana), care erau liberi şi şi-au păstrat felul lor de viaţă, au primit totuşi multe din civilizaţia romană.

Astfel, dacii şi romanii au devenit strămoşii poporului român. Iar Decebal şi Traian sînt cinstiţi de noi, urmaşii, ca doi oameni de seamă, ca doi părinţi strălucitori prin vitejie şi înţelepciune.

Temă • Priviţi cu atenţie scenele de pe Columna lui Traian şi descrieţi îmbrăcămintea, armele dacilor şi romanilor.

♦ Aţi vizitat un muzeu de istorie? Amintiţi-vă ce obiecte din Dacia romana aţi văzut.

LECTURĂ

Pui de lei
(fragment)

de *I. Neniţescu*

E viaţa noastră făurită
De doi bărbaţi cu braţe tari
Şi cu voinţa oţetită,
Cu minţi deştepte, inimi mari.

Şi unu-i Decebal cel harnic,
Iar celălalt Traian cel drept,
Şi pentru vatra lor, amarnic,
Au dat cu-atîţia duşmani piept. ,

Şi din aşa părinţi de seamă
în veci s-or naşte luptători,
Ce pentru patria lor mamă
Vor sta ca vrednici următori.

Formarea poporului român şi a limbii române

Prin munca poporului, Dacia a ajuns una dintre cele mai înfloritoare provincii ale Imperiului roman.

I s-a spus chiar **Dacia fericită.**

Pămîntul ei era bogat şi foarte variat: şes, dealuri, munţi, podiş, toate străbătute de rîuri care se adună în Dunăre, apoi se varsă în Marea Neagră. Pe acest pămînt a trăit dintotdea- una acelaşi popor. El n-a părăsit niciodată aceste locuri bogate. A căutat să le apere şi să le facă tot mai roditoare şi mai frumoase.

Poporul român, urmaş al dacilor şi al romanilor. Dacii au fost un popor viteaz, care şi-a apărat, cu dîrzenie, patria şi libertatea. Romanii, **stăpînii lumii** din acea vreme, erau mîndri, puternici şi bine organizaţi.

Trăind şi muncind împreună în aceleaşi oraşe şi sate ale provinciei Dacia, încetul cu încetul, dacii şi romanii s-au contopit unii cu alţii. Din această contopire daco-romană s-a născut un nou popor: **poporul român.** El a rezultat nu numai din traiul în comun, din amestecul şi înrudirea dintre daci şi romani, ci şi din împletirea civilizaţiei dacilor cu cea a romanilor.

Localnicii, adică dacii, s-ar putea asemăna cu o tulpină viguroasă, adînc înfiptă în pămîntul strămoşesc, iar coloniştii romani, cu un altoi care face ca roada să fie mai bună şi mai frumoasă.

Formarea limbii. Pînă la cucerirea romană, dacii au vorbit limba lor. în timpul stăpînirii romane, dacii au învăţat limba latină, limba oficială, ca să se poată înţelege mai uşor cu coloniştii romani. Cu vremea, limba latină a înlocuit limba dacilor. Totuşi s-au păstrat şi o seamă de cuvinte din limba dacică. Treptat şi dacii liberi au învăţat limba latină. Aşa se explică **unitatea limbii** poporului român pe întregul teritoriu românesc. Limba română s-a format o dată Cu poporul român. Ea este o limbă care îşi trage originea din limba romanilor, ca şi italiana, franceza, spaniola. Fiind bogată, armonioasă şi frumoasă, limba română poate tălmăci cele mai înalte gînduri şi cele mai gingaşe simţiri ale

oamenilor. în cuvintele ei se aude parcă vuietul luptelor, foşnetul pădurilor, murmurul izvoare- lor, legănarea holdelor, cîntecul mamei la leagănul copiilor.

Poporul român, stîncă neclintită de peste două mii de ani. Poporul nostru se mîndreşte cu strămoşii lui, dacii şi romanii. Se mîndreşte cu frumuseţea limbii, a portului şi a obiceiurilor moştenite de la ei. Se mîndreşte că s-a născut şi a trăit permanent pe acest pămînt bogat şi frumos, pe care, de-a lungul veacurilor, l-a muncit, l-a înfrumuseţat şi l-a apărat de cotropitori.

în vremurile cele mai grele şi cele mai tulburi, poporul român a stat neclintit pe acest pămînt al patriei, cum neclintită stă stînca în mijlocul furtunilor. Şi, stînd aici şi luptînd împotriva cotropitorilor, nu s-a apărat numai pe sine, ci a înfruntat multe năvăliri şi primejdii care, fără lupta poporului român, s-ar fi abătut asupra popoarelor din apusul Europei şi le-ar fi pricinuit multe nenorociri.

Cuvinte de origine dacă : Dunărea (Donaris), Mureş (Maris), strună, mînz, mistreţ, viezure, varză.

Cuvinte de origine latină: om, frate, soră, părinte, mare, pămînt, a ara, a semăna, a cînta, origine, secară, cetate.

Temă : ’ • Ca să simţiţi frumuseţea limbii române, învăţaţi aceste versuri :

Mult e dulce şi frumoasă *t*
Limba ce vorbim,
Altă limbă-armonioasă
Ca ea-nu găsim.

Saltă inima-n plăcere
Cînd o ascultăm,
Şi pe buze-aduce miere' Cînd o cuvîntăm...

întrebări • Cum s-a format poporul român ? Dar limba română ?
• Cum vă arătaţi d/agostea faţă de popor şi de patrie ?

LECTURA

Migraţiunea popoarelor.

Peste pămîntul patriei noastre au trecut mai multe popoare,pe care istoricii le numesc *migratoare,* din pricină că migrau, adică rătăceau dintr-un loc în altul.

Unele năvăleau din părţile de miazănoapte ale Europei ; altele dinspre răsărit, tocmai din Asia. Cu spada, cu suliţa sau arcul, războinicii barbari porneau în cete după pradă. în frunte galopau căpeteniile. Apoi veneau căruţele, mînate de bâtrîni sau femei. în căruţe încărcau copiii, corturile din piei de animale şi tot avutul. Mai în urmă călătoreau turmele de vite sau hergheliile de cai. în năvălirile lor, migratorii căutau hrană şi bogăţii, păşuni şi adăposturi pentru vite. Cum se termina păşunea sau erau împinşi din urmă de alţi migratori,ori auzeau de alte ţinuturi bune de jefuit, plecau într-acolo. Dacă întîlneau împotrivire, treceau totul prin foc şi sabie. Rar se îndeletniceau cu agricultura. Ştiau puţine meşteşuguri : făceau doar arme, potcoave pentru cai, ţeseau pînză, argăseau pieile de animale pentru îmbrăcăminte, corturi şi încălţăminte. Nu clădeau case. 'Se adăposteau în corturi. Duceau deci o viaţă mult mai înapoiată decît românii, care aveau case, sate şi oraşe, creşteau turme mari şi cultivau cereale pe ogoare bine arăte. Deci, popoarele migratoare care au trecut sau s-au aşezat pe teritoriul patriei noastre au găsit la poporul român o civilizaţie superioară, pe care şi-au însuşit-o.

Goţii, hunii, slavii. Dintre popoarele migratoare care au trecut peste pămîntul ţării noastre, cei dintîi au fost *goţii.* Ei au jefuit şi au distrus multe oraşe. Cînd i-au împins din urmă *hunii,* ei au plecat înspre miazăzi şi apus. După ce au prădat şi ars ţara, hunii s-au aşezat în Ungaria de azi. De acolo s-au năpustit şi au jefuit,de multe ori, pămîntul nostru. Vreme de optzeci de ani, lumea a tremurat de spaima lor.

Dinspre miazănoapte, au venit *slavii.* Se deosebeau de ceilalţi migratori pentru că erau mai statornici şi se ocupau şi cu agricultura. Cei mai mulţi dintre slavi au trecut la miazăzi de Dunăre. Cei râmaşi prin părţile noastre s-au aşezat în sate şi s-au împrietenit cu românii. Treptat s-au contopit în masa populaţiei româneşti.

LECTURA

De la slavi au rămas unele cuvinte care se folosesc şi astăzi.

Obiecte rămase din timpul migraţlilor, descoperite la Pietroasa (Judeţul Buzău) şi cunoscute sub numele de «Cloşca cu pui».

întemeierea statelor româneşti

Oricît de aspră şi de prădalnică a fost năvălirea popoarelor migratoare, românii tot au rezistat. N-au părăsit aceste locuri,ci au continuat să trăiască şi să muncească aici.încetul cu încetul şi-au orînduit iarăşi viaţa, în sate, pe văile rîurilor, în munţi ori în poienile codrilor. Şi-au ales căpetenii dintre oamenii mai înţelepţi, mai destoinici şi mai îndrăzneţi. Au zidit cetăţi şi oraşe.

începutul formării statelor române. Căpeteniile ridicate aveau grijă de bunul mers al vieţii. Strîngeau dările, judecau pricinile dintre oameni. Aceste căpetenii s-au numit **juzi** sau **cneji.** Teritoriile pe care le conduceau se numeau **judeţe** sau **cnezate.**

în ceasurile de mare primejdie, cnezatele au căutat să se unească între ele. Odată unite, nu s-au, mai despărţit. Căci

Cetatea Dăbîca din Transilvania.

ţinta lor, idealul lor era să formeze un stat mare, cuprinzînd tot poporul şi tot pămîntul românesc. Astfel s-au format voievodatele, cîrmuite de cîte un **voievod** sau **domn.**

Cu timpul, voievozii au ajuns cei mai bogaţi dintre locuitori. în jurul lor s-au strîns alţi oameni bogaţi, care au luat parte la conducere, au ocupat pămînturile cele mai bune, şi-au construit case mari, adesea adevărate cetăţi, întărite cu ziduri. Ei au alcătuit un grup de oameni bogaţi şi cu vază. Li s-a zis **boieri, nobili** sau **feudali.**

Cei mai mulţi dintre locuitori se ocupau cu creşterea vitelor şi cu agricultura. Erau **ţărani liberi.** Ei munceau ogoarele ca să scoată pîinea ţării. Ei păzeau turmele. Ei îngrijeau ' de drumuri şi ajutau la construirea cetăţilor, a curţilor domneşti. Ţăranii formau oştirea. Ei se băteau şi se jertfeau pentru dreptate şi pentru apărarea ţării, îndeplinind un rol de seamă în păstrarea fiinţei poporului nostru. Cu vremea, nobilii au răpit pă(lîntul şi libertatea ţăranilor şi i-au prefăcut în **şerbi** sau **iobagi.**

Dar împrejurările n-au îngăduit românilor să-şi formeze, de la început, un singur stat mare, cuprinzînd întreg pămîntul pe care-l locuiau. Începînd din veacul al X-lea pînă în cel de-al XIV-lea, biruind neamurile migratoare, românii au întemeiat **Transilvania, Ţara Românească, Moldova** şi

Dobrogea. întemeierea acestor state a fost de cea mai mare importanţă pentru viaţa poporului român. Avînd statele lor, românii s-au putut orîndui mai bine, s-au putut apăra de duşmani şi s-au făcut cu- noscuţi între popoarele şi statele lumii.

întemeierea voievodatului Transilvaniei

Gelu Românul luptă şl moare pentru libertate. Spun cronicile că, în secolele al IX-lea—al XI-lea, în Transilvania stă- pîneau mai mulţi cneji şi voievozi români. în Valea Crişului îşi avea statul voievodul **Menumorut.** Alţi voievozi, cum a fost cel numit **Glad,** au unit cnezatele din Banat, din mijlocul Transilvaniei. în Valea Someşului conducea **Gelu Românul.** Voievodatul lui avea o cetate bine întărită, numită **Dăbîca.** Prin unirea voievodatelor române din această parte a ţării s-a alcătuit voievodatul Transilvaniei.

Obiecte din vremea întemeierii voievodatului Transilvaniei.

Castelul Bran

în secolul al IX-lea, **ungurii** se aflau în teritoriul dintre fluviile Don şi Nipru. împinşi de alte popoare migratoare, ei au pornit spre apus, sub conducerea lui **Arpad.** Au trecut peste Munţii Carpaţi, prin partea de miazănoapte şi, în anul 895, s-au aşezat în Cîmpia Panoniei. Aici au format un stat numit **Ungaria.**

în secolul al Xl-lea, conducătorii ungurilor, ispitiţi de

bogăţia ogoarelor Transilvaniei, de aurul şi sarea din munţii ei, şi-au înteţit acţiunea de cucerire a acestui teritoriu românesc.

Dar Gelu n-a vrut să se supună. S-a împotrivit cu mare îndîrjire. Cu vitejii lui, el a apărat mulţi ani pămîntul Transilvaniei. A căzut însă pe cîmpul de luptă, ca un adevărat erou al libertăţii. ,

Biruitorii au distrus cetatea de la Dăbîca. Cronicarii unguri laudă mult eroismul cu care au luptat românii sub conducerea lui Gelu.

Organizarea voievodatului Transilvaniei. Cucerind Transilvania, rşgii unguri i-au păstrat numele de voievodat, precum şi vechea organizare românească. Voievodul era numit dintre nobili, dar ţara nu era cu totul supusă regelui Ungariei: era autonomă.

Cu vremea, nobilii unguri au cotropit cele mai bune pămînturi ale ţăranilor români. Pe mulţi i-au făcut **iobagi.**

Aşezarea secuilor şi a saşilor În Transilvania. Pentru a-şi întări stăpînirea asupra Transilvaniei şi a păzi mai bine graniţele împotriva popoarelor migratoare, în secolul al XlI-lea, regii unguri au aşezat aici pe secui şi pe saşi.

Secuii au fost aduşi din părţile bihorene şi aşezaţi în sud- estul Transilvaniei, în locurile unde se află şi azi.

Saşii au fost aduşi din mai multe părţi ale Germaniei şi aşezaţi în jurul Sibiului, Braşovului şi Bistriţei.

împreună cu românii, secuii şi saşii au apărat ţara de prădăciunile migratorilor, au muncit şi au sporit mereu bogăţiile ţării. Saşii, ajutaţi de români, au contribuit la zidirea – cetăţilor Sibiu, Braşov şi Bistriţa, care apărau oraşele. Totodată au dezvoltat meşteşugurile şi comerţul. Treptat, şi o bună parte a ţărănimii maghiare şi secuieşti a fost transformată în iobagi, aceştia fiind nevoiţi să lupte pentru dreptate şi libertate împreună cu ţăranii români, care au format totdeauna majoritatea locuitorilor.

întemeierea Ţării Româneşti

înainte de anul 1300, cnejii şi voievozii de la miazăzi de Carpaţi au încercat de mai multe ori să se unească; dar n-au izbutit din catfza năvălirii tătarilor şi a regilor unguri, care căutau să stăpînească şi aceste ţinuturi.

Venind dinspre răsărit, tătarii au pricinuit mari stricăciuni şi jafuri asupra locuitorilor din răsăritul ţării noastre. Pe unde treceau, distrugeau şi prădau totul. Luau mii şi mii de robi şi-i puneau la munci grele, pînă piereau istoviţi. Rar mai scăpa cîte unul, cu fuga.

De multe ori, românii erau nevoiţi să se adăpostească în codri şi munţi, unde tătarii se temeau să intre.

Dar pentru ca poporul să trăiască mai bine şi să poată ţine piept primejdiilor din afară, era necesară unirea între voievodate şi formarea unor state mai mari, mai puternice.

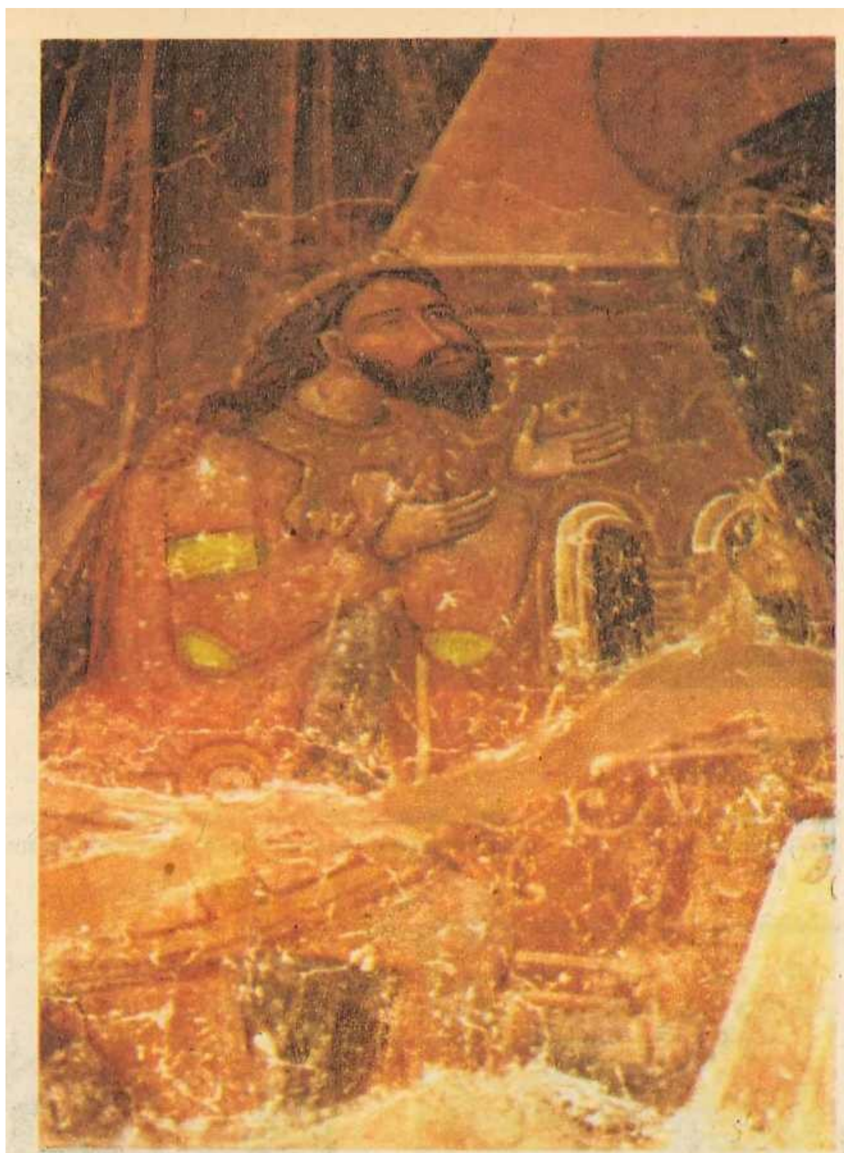
Basarab I Voievod întemeiază o ţară liberă, Iată că, pe la anul 1320, s-au iscat certuri pentru domnie în Ungaria, iar puterea tătarilor a început să slăbească. Astfel s-a ivit un moment prielnic unirii cnezatelor şi voievodatelor de la miazăzi de Carpaţi. Cu pricepere şi cu îndrăzneală,voievodul Basarab de pe Argeş a unit toate voievodatele de la Severin pînă la Brăila şi din Făgăraş pînă la Dunăre. Aşa s-a întemeiat pe pămîntul nostru cel de-al doilea stat, numit **Ţara Românească,** pe care Basarab o voia liberă şi independentă. *«Cine va mai cerca a o supune,* zicea Basarab, *se va izbi de sabia noastră».*

Biruinţa de la Posada. în anul 1330 regele Ungariei, Carol Robert a pornit cu armată mare, formată din nobili şi cavaleri, toţi îmbrăcaţi în zale, să supună Ţara Românească.

în zadar a trimis voievodul român soli înaintea invadatorului să-l convingă că-i mai bună pacea şi prietenia decît războiul. Carol Robert nici n-a vrut să stea de vorbă ; urmărea să supună cu orice preţ Ţara Românească.

Atunci Basarab a chemat la luptă vitejii, oastea lui de ţărani. A pîrjolit pămîntul în calea armatei lui Carol Robert. S-a retras într-o vale îngustă, în munţi.

Suferind de foame şi de sete, armata regelui ungur l-a urmărit îndeaproape. Cînd au ajuns în strîmtoarea de la **Posada** asupra soldaţilor lui s-a abătut o adevărată ploaie de

Basarab I întemeietorul (pictură din Biserica domnească de la Curtea de Argeş).

săgeţi, de bolovani, de stînci şi butuci, aruncaţi din vîrful munţilor, să-i strivească.

Din faţă, din coaste şi din spate, pilcuri de ostaşi români i-au atacat şi i-au prins ca într-o capcană.

Duşmanii n-au mai putut nici înainta, nici da înapoi, S-au bătut cu deznădejde,şi mulţi nobili unguri au pierit la Posada. De bună seamă ar fi căzut şi regele, dacă nu-şi schimba hainele cu ale unui slujitor al său şi nu fugea.

Năvălirea tătarilor.

Bătălia de la Posada a Impresionat mult lumea din acea vreme. Un cronicar ungur a povestit desfăşurarea luptei şl a Ilustrat-o cu desene in culori. Două din aceste desene sînt reproduse aici.

Aşa şi-a luat Carol Robert osînda pentru îngîmfarea cu care a respins solia de pace şi prietenie trimisă de Basarab-

Voievod şi pentru îndrăzneala cu care ne-a cotropit ţara. El a fost silit să recunoască independenţa Ţării Româneşti.

întemeierea Moldovei

în răsăritul Carpaţilor, viaţa poporului român s-a orîn- duit în acelaşi fel ca şi în Transilvania şi în Ţara Românească. Şi aici s-au înfiripat mai întîi mici cnezate şi voievodate care, mai apoi, s-au unit între ele. Viaţa românilor din Moldova a fost grea, din pricina prădăciunilor tătăreşti, a încercărilor făcute de regii unguri şi poloni de a-i ocupa.

Dragoş-Vodă cu-a lui ceată. Tătarii nu prădau numai pă- mîntul românesc. Au năvălit şi în Ungaria. Ca să le stăvilească jafurile, regii unguri au trimis multe oşti împotriva lor. în aceste oşti au luptat şi mulţi români din Transilvania. Printre aceştia, unul s-a dovedit mai viteaz : **Dragoş,** voievod din Maramureş. Cu ceata lui de viteji, Dragoş a trecut la răsărit de Carpaţi şi a înfrînt pilcurile prădalnice ale tătarilor. După biruinţă, el a rămas aici şi a întemeiat un voievodat pe valea Moldovei. Ca voievod al Moldovei, Dragoş, care asculta de regele ungur, nu lăsa pe tătari să se apropie de Carpaţi.

Scăpaţi de primejdia tătară, românii din Moldova au dus o viaţă mai tihnită.

Şi Moldova devine stat independent. Nu mult după moartea lui Dragoş, **Bogdan,** un alt voievod din Maramureş, s-a răzvrătit împotriva regelui Ungariei. în anul 1359, el a tre- cut cu vitejii săi în Moldova. Aici, poporul l-a ajutat pe Bogdan să alunge de la ocîrmuirea ţării pe urmaşul lui Dragoş şi să întemeieze un stat independent, **Moldova.** Bogdan a devenit voievod sau domn al Moldovei. El a trăit în bună prietenie cu vecinii.

De asemenea, tot în veacul al XlV-lea, s-a organizat şi **Dobrogea** ca un stat românesc, care a luptat împotriva turcilor, pentru independenţă.

Astfel, din veacul al X-lea pînă în al XlV-lea pe teritoriul locuit de români s-au întemeiat **Transilvania, Ţara Româ- neasca, Moldova** şi **Dobrogea.** Deşi poporul era unul şi acelaşi, din cauza cotropitorilor, aceste ţări nu s-au putut uni

de la început, într-un singur stat. Unirea ar fi dat mare putere şi mult curaj în lupta împotriva oricărei cotropiri.

întemeierea voievodatelor române a fost un fapt de cea mai mare importanţă pentru viaţa românilor. Satele şi oraşele s-au înmulţit. S-au înălţat construcţii mai trainice, ca, de pildă, cetăţi şi biserici (Cetatea Neamţului, a Sucevei, Biserica lui Bogdan din Rădăuţi, Biserica domnească de la Curtea de Argeş).

Oricît s-au străduit duşmanii să-i despartă, românii şi-au păstrat cu mîndrie graiul, obiceiurile strămoşeşti şi portul ; gîndul lor cel mai înalt a fost să fie toţi împreună, să trăiască uniţi, în acelaşi stat. Unirea şi independenţa au fost idealurile cele mai mari ale poporului român de-a lungul istoriei.

Biserica lui Bogdan din Rădăuţi

Temă • Gîndiţi-vă :

Ce asemănări şj ce deosebiri sînt între întemeierile acestor Ţări Române ? Însemnaţi pe caiet de-o parte asemănările şl • de alta parte deosebirile.

• Urmăriţi pe hartă hotarele voievodatelor române.

• Priviţi, cu luare aminte, ilustraţiile „Bătălia de la Posada” şi povestiţi ce vedeţi.

Moartea lui Gelu Românul

După zile şi săptămîni de luptă, în Munţii Meseşului şi în toată Valea Someşului, Gelu era istovit. Avea răni grele ; toate îl dureau. Dar cea mai ucigaşă durere i-o pricinuia moartea vitejilor din juru-i. Rămăsese aproape singur, iar soldaţii cuceritorilor veneau tot mal mulţi, mai bine înarmaţi. Privindu-i cum vin, şi-a încordat încă o dată puterile. A mai dat un atac, acolo pe malul Someşului. A mai oprit o dată năvala. O nouă săgeată vrăjmaşă i-a străpuns pieptul. N-a căzut nici acum. A împlîntat pintenii in pîntecele Murgului şi a alergat spre Cetatea Dăbîca. Să mai reziste acolo, cît l-o mai ţine suflarea. Sîngele din rană îi curgea mereu, şuvoi. Nu mai putea strînge frîul. Frînt de durere, sleit de puteri, s-a prăbuşit pe malul rîului Someş. Calul s-a rotit în juru-i ; l-a privit cu milă, cu îngrijorare, cu deznădejde. [1]

întins pe pămînt, Gelu urmărea cu urechea tropotele urmăritorilor. Cînd îi simţi aproape se ridică în genunchi. îşi smulse săgeata din piept. Şi, cu cea din urmă fărîmă de putere, o aşeză pe coarda arcului şi-o slobozi în duşman. Să fie măcar cu unul mai puţini.

Duşmanii s-au apropiat mereu. Tot mai aproape, tot mai vijelioşi.

Ca să nu încapă nici mort în mîinile lor, Gelu se rugă Murgului :

— Cu copita, sapă-mi mormîntul, aici pe marginea apei, apoi ia-mă cu dinţii şl aruncă-mă-n groapă.

Gelu Românul murea, dar nu-şi pierdea nădejdea că va veni iar ziua libertăţii. Şi-l încredinţa pe Murg că, atunci,în acel ceas mare :

...armat voi ieşi eu afară, Şi veseli vom trece noi iară Prin suliţi şi foc înainte. Să ţie potrivnicii minte Că-s vii, cînd e vorba de ţară, Şi morţii-n morminte I

Dezvoltarea Ţărilor Române după întemeiere

Organizarea Ţărilor Române în vremea lui Mircea cel Bătrîn şi Alexandru cel Bun

în secolele al XlV-lea şl al XV-lea, poporul român a avut doi voievozi pricepuţi şi buni gospodari: **Mircea cel Bătrîn** în Ţara Românească şi **Alexandru cel Bun** în Moldova.

Mircea-Voievod, zis cel Bătrîn, a fost un conducător vrednic şi înţelept, un oştean îndrăzneţ şi viteaz. El a întins hotarele Ţării Româneşti din Banat pînă la vărsarea Dunării în mare, iar în Transilvania a stăpînit Amlaşul (în părţile Sibiului)

şi Făgăraşul. Cu firească mîndrie se intitula: *«Singur stâpînitorul Io Mircea, mare voievod şi domn»...* El a gospodărit ţara cu multă pricepere şi dragoste vreme de 32 de ani (1386—1418).

Alexandru cel Bun a condus Moldova între 1400 şi 1432. Moldova se întindea în vremea sa de la Carpaţi pînă la Nistru şi pînă la Marea Neagră.

Viaţa şi ocupaţiile locuitorilor. în vremea aceea, Ţările Române s-au organizat mai bine şi şi-au sporit avuţia. Locuitorii au cultivat tot mai bine pămîntul. Griul, secara, orzul, ovăzul creşteau din belşug. Pe dealuri cultivau pomi şi viţă de vie. Pe izlazuri păşteau turme de vite şi oi. Pe văile apelor se înşirau mori pentru măcinatul griului şi pive pentru bătutul postavurilor.

De la Baia de Aramă, minerii scoteau aramă, aşa după cum de la Ocnele Mari şi Tîrgu Ocna se scotea sare.

Negustorii străini cumpărau de la noi cereale, vite, vin, ceară, miere şi ne vindeau unelte, arme şi postavuri. Toate acestea făceau să crească bunăstarea, ajutau înmulţirea satelor şi oraşelor. Cele mai de seamă erau **Curtea de Argeş, Cîmpulung, Tîrgovişte, Giurgiu, Suceava, Roman, Bacău, Galaţi, Chilia** şi **Cetatea Albă.** Domnitorul, boierii şi mănăstirile aveau moşii întinse, podgorii, păduri, turme de vite. Cei mai mulţi locuitori erau ţărani liberi, care plăteau dări statului şi veneau la oaste, cînd se anunţa vreo primejdie din afară.

Mircea cel Bătrîn a condus ţara cu multă pricepere şi dragoste, ca un bun gospodar

Alexandru cel Bun şi familia sa pictaţi pe peretele unei mănăstiri.

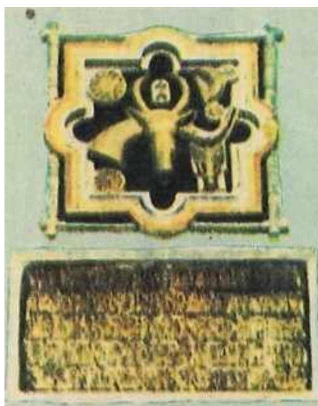

Buna gospodărire Ca să conducă mai bine ţările lor, Mircea cel Bătrîn şi Alexandru cel Bun au rînduit judeţele, au zidit cetăţi de scaun sau capitale, la **Tîrgovişte** în Ţara Românească şi **Suceava** în Moldova. în conducerea ţării, domnitorii erau ajutaţi de **dregătorii** din marea boierime.

Domnul era şi cel mai mare judecător al ţării. Tot el conducea oştirea, alcătuită din boieri şi din ţărani liberi. Ostaşii care luptau

Mănăstirea Cozia.
Stema Moldovei şl o Inscripţie, care se găsesc deasupra uşii de la mă năstirea Bistriţa.

pe cai formau călărimea. Cei care luptau pe jos alcătuiau pedes- trimea. Ca să poată apăra mai bine ţara, Mircea cel Bătrîn şi Alexandru cel Bun au pus să se înalţe cetăţi şi mănăstiri întărite cu ziduri groase. Aşa a fost mănăstirea **Cozia,** zidită pe Valea Oltului şi mănăstirea **Bistriţa** din judeţul Neamţ. Acestea sînt şi azi unele din monumentele cele mai vechi şi mai frumoase din ţara noastră. La Curtea domnească din Suceava şi la cea din Tîr- govişte au adus grămătici, oameni cu scrierea frumoasă. Ei întocmeau actele domneşti, pe care voievodul le sigila cu pecetea. Sigiliul Moldovei reprezenta un cap de bour, aşa după cum cel al Ţării Româneşti avea un vultur.

Buna organizare a ţării, hărnicia şi vitejia poporului i-au ajutat pe cei doi voievozi să înfrunte primejdia din afară, să-l înfrîngă pe duşman şi să ducă faima ţării pînă departe în Europa.

Poporul condus de Mircea cel Bătrîn se apără împotriva cotropirii turceşti

Dar, pe cînd românii îşi vedeau de munca lor paşnică, iată că la hotare a apărut o mare primejdie: **turcii** sau **otomanii.** Ei veneau din Asia. Fiind foarte războinici, au înfrînt multe popoare şi au ajuns pînă la Dunăre, conduşi de sultanul Baiazid. Pentru că ataca fulgerător de repede, lumea l-a poreclit Fulgerul.

Victoria de la Rovine. în goana lor după jaf, otomanii nu s-au oprit la Dunăre. Năzuiau s-o treacă mai repede şi să prade Ţara Românească. Aflînd Mircea despre gîndul turcilor, a chemat Sfatul domnesc: *«Ne apărăm, au ba?»* Toţi au strigat, într-un glas: *«Ne apărăm, Măria ta!»*

Şi, la porunca voievodului, toată ţara s-a pregătit de luptă.

Cînd Baiazid, cu armata lui, a început să treacă Dunărea, buciumaşi! au sunat prelung, dînd ştire de primejdie, iar bătrînii au aprins clăile de fîn şi casele; au otrăvit apa fîntînilor, au pustiit tot în calea vrăjmaşilor şi s-au retras şi ei spre munte. Mircea ştia că turcii sînt mult mai mulţi şi mai numeroşi decît românii. De aceea şi-a aşezat oastea la **Rovine,** lîngă o mlaştină mare.

Cu cît înaintau înlăuntrul ţării, prin locurile pustiite, cu atît turcii sufereau de foame şi de sete. Era o zi frumoasă din toamna anului 1394. Cînd duşmanii s-au apropiat de Rovine, Mircea a dat semnalul de luptă. Călăreţii au lovit, furtunos, din părţi. Arcaşii au încordat arcurile. Turcii au răspuns şi ei cu şi mai multă furie. Se zice că s-a întunecat cerul de mulţimea săgeţilor. Apoi au început lupta cu suliţele, cu buzduganele, cu spadele.

Au murit în luptă mulţi români, dar şi mai mulţi duşmani. Apa mlaştinii s-a înroşit de sîngele oamenilor şi al cailor ucişi. Pierzînd cea mai mare parte din oaste, sultanul Baiazid Fulgerul s-a grăbit să se retragă peste Dunăre.

Bătălia de la Rovine a fost cea dintîi mare biruinţă a românilor contra turcilor.

Bătălia de la Rovine (pictură)

Pînă la sfîrşitul vieţii, Mircea a continuat să-şi apere ţara, învingînd pe cotropitori ori de cîte ori i-au trecut hotarul.

Faima lui Mircea-Voievod a ajuns foarte mare; un istoric x din acea vreme îl numea *«principele cel mai puternic şi mai viteaz».*

Dar puterea turcilor creştea mereu. Nici un rege sau împărat nu mai cuteza să-i atace. De aceea, spre bătrîneţe, Mircea-Voievod a încheiat pace cu sultanul. S-a învoit să-i plătească un tribut, cu condiţia ca sultanul să nu se amestece în treburile Ţării Româneşti.

A fost Mircea cel Bătrîn un bun gospodar, care şi-a condus cu vrednicie ţara; a fost un viteaz care a dus poporul la (biruinţă. Merită ca inimile noastre să-i slăvească numele, şoptind cuvintele pe care Eminescu crede că Mircea le-a rostit în faţa sultanului:

...iubirea de moşie e un zid
Care nu se înspăimîntă de-a ta faimă, Baiazid!

Alexandru cel Bun
a trăit în prietenie şi pace cu vecinii

Simţindu-se fraţi de acelaşi neam, Alexandru cel Bun şi Mircea cel Bătrîn s-au ajutat de multe ori unul pe altul, au iscălit împreună tratate de prietenie cu Polonia şi cu Ungaria.

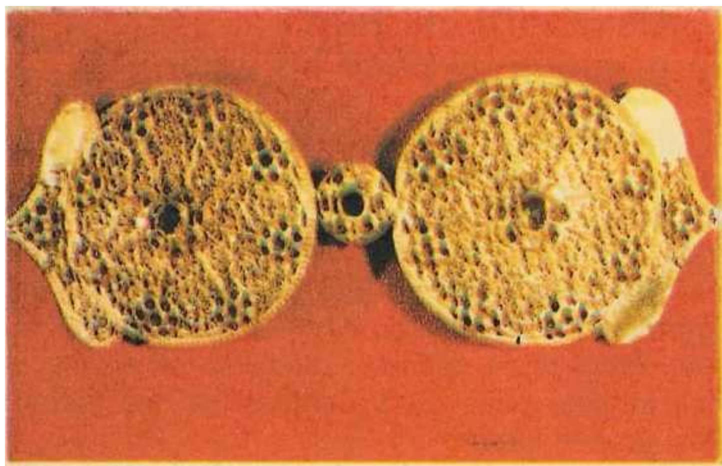
Alexandru-Vodă a înfrînt pe tătarii prădalnici şi a ajutat în două rînduri pe regele Poloniei în lupta cu cavalerii teutoni (nobili de neam german). Deşi nu erau decît un pîlc de 400 de călăreţi, românii *«au făcut mare izbîndă».* Victoria lor a silit pe cavalerii teutoni să încheie pace cu Polonia şi să dea înapoi teritoriile cucerite şi prăzile luate.

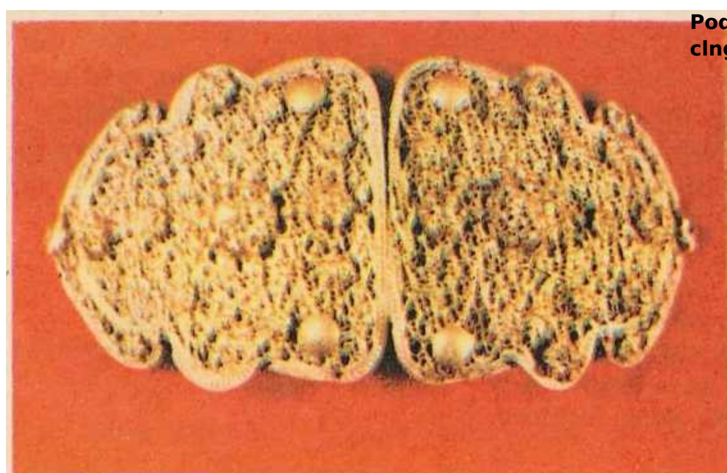
După o domnie îndelungată – în timpul căreia Moldova se întindea pînă la mare, la Cetatea-Albă şi Chilia —,Alexandru cel Bun s-a stins din viaţă, mulţumit şi împăcat că şi-a făcut datoria către ţară şi către popor. A fost înmormîntat la mănăstirea Bistriţa, zidită de dînsul într-un loc frumos şi bine adăpostit, lîngă Piatra-Neamţ. Pentru că a cîrmuit ţara cu pricepere şi cu blîndeţe, poporul l-a cinstit şi-l va cinsti întotdeauna.

Monede de argint din Ţările Române.

Teme • Arătaţi pe hartă hotarele Ţării Româneşti şi Moldovei.
- Căutaţi pe'hartă Tîrgovişte, Cozia, Suceava.
- Socotiţi cîţi ani au trecut de la bătălia de la Posada pina la cea de la Rovine.
- Descrieţi stema Moldovei.

Podoabe de clngătorl lucrate din

LECTURĂ

Călăreţii spătarului Coman

Cetatea' de la Marienburg se înălţa trufaşă, sus pe-un dîmb. O ocupaseră cavalerii teutoni, duşmanii polonilor. O întăriseră zdravăn cu arme, cu provizii şi cu mulţi ostaşi. Iar acum din umbra zidurilor împroşcau cu ocări pe polonii, ruşii şi românii care încercau s-o cucerească şi nu puteau. Bine înarmaţi, îmbrăcaţi în zale, cavalerii teutoni au ieşit din cetate şi-au lovit cu nespusă mînie şi putere oştile aliate. S-a dezlănţuit o bătălie deznădăjduită, cruntă. Duduia pămîntul de tropotul cailor. Scapâra văzduhul de izbirea spadelor şi a lăncilor. După două ceasuri de necontenite izbiri, se vedea că biruinţa avea să fie a cavalerilor teutoni. Erau mai numeroşi, mai bine înarmaţi, mai dibaci în ducerea luptei.

Deodată, în locul unde luptau călăreţii români, comandaţi de spătarul Coman, s-a întîmplat ceva neaşteptat: la un semn, s-au strîns om lîngă om. Au rupt lupta şi s-au tras spre miazăzi spre o mare pădure, cu sălcii şi smîrcuri.

Crezînd că fug, teutonii au chiuit de bucurie şi au pornit, în goană, după dînşil, să-i treacă pe toţi, prin sabie.

Oştenii poloni şi ruşi s-au înspaimîntat. Mulţi îl învinuiau pe spătarul Coman de trădare.

Dar, cînd au ajuns la marginea pădurii, călăreţii români au descălecat, toţi odată, cît ai clipi din ochi, şi s-au'topit în pădure. Suliţaşii s-au adăpostit după tufişuri. Arcaşii au urcat în arborii cei mai stufoşi. Au aşteptat sa se apropie duşmanul. La porunca spătarului Coman, arcaşii au încordat arcurile şi au slobozit întîiul stol de săgeţi. Mulţi teutoni au căzut sub copitele cailor. Altă ploaie de săgeţi şi alţi duşmani s-au prăbuşit. Pe cei ajunşi la marginea pădurii i-au luat în primire suliţaşii ascunşi între tufişuri. Pe alţii, rătăciţi printre copaci, i-au tras halebardierii jos cu căngile, iar spadele i-au liniştit pe vecie, cu fruntea în frunzele uscate ori în smîrcuri.

Atrăgînd mulţi cavaleri teutoni spre pădure prin acea îndrăzneaţă şi iscusită manevră, doborîndu-i pe toţi, călăreţii spătarului Coman au ajutat pe poloni şi pe ceilalţi aliaţi să-şi recapete curajul şi să dobîndească victoria.

Aşa, patru sute de români, cu îndrăzneală şi vitejie, după cum scrie în cronica polonă, au schimbat soarta bătăliei de la Marienburg din anul 1422. Şi scrie un cronicar polon: *«Astfel într-un chip minunat românii cu o ceată de puţini oameni au bătut oastea mare a duşmanului şi s-au întors în tabăra oştirii regale învingători şi încercaţi cu o pradă uriaşă».*

Răscoala de la Bobîlna

în vremea cînd în Ţara Românească şi în Moldova domneau Mircea cel Bătrîn şi Alexandru cel Bun, în voievodatul Transilvania nobilii, care erau maghiari, subjugau pe ţăranii români şi maghiari, făcîndu-i iobagi.

Cum trăiau şi pentru ce s-au răsculat ţăranii din Transil- Cotropindu-le pămînturile, nobilii maghiari din Transilvania îi sileau pe ţărani să muncească pe moşiile lor, la arat şi strîns recolta, să taie şi să transporte lemne pentru castel, să ducă la moară, să care piatră pentru noile construcţii şi să facă multe alte munci, numite corvezi. în afară de toate acestea, ţăranii mai erau obligaţi să-l ajute pe nobil la vînătoare şi la pescuit; de ziua nobilului şi de sărbători trebuiau să-i facă daruri: păsări, miei, ouă, porci, miere.

De multe ori, ţăranii români şi maghiari au încercat să se împotrivească acestor silnicii. Avînd puterea în mînă, nobilii i-au pedepsit aspru pe cei răzvrătiţi: i-au bătut, i-au

închis în temniţele castelului, i-au spînzurat. Dar mai ales, ca să-i poată sili să muncească pentru ei, nu le-au mai îngăduit să se mute de pe o moşie pe alta. Nobilii au răpit libertatea ţăranilor: i-au făcut **iobagi** sau **şerbi.**

Tabăra de la Qobîlna. Era în primăvara anului 1437. Episcopul din Transilvania a dat poruncă ţăranilor: *«De acum încolo, plătiţi dare numită zeciuială* (adică a zecea parte din recoltă) *în bani noi».* Ţăranii au trimis soli la episcop şi l-au rugat: *«Banii noi sînt mai scumpi decît cei vechi şi nici nu se găsesc. Socotim că asemenea dare este nedreaptă şi te rugăm, părinte, să înţelegi că n-o putem plăti».* Episcopul a băgat la închisoare solii ţăranilor. Şi solii trimişi la nobili şi la

I

Tabăra ţăranilor de la Bobilna.

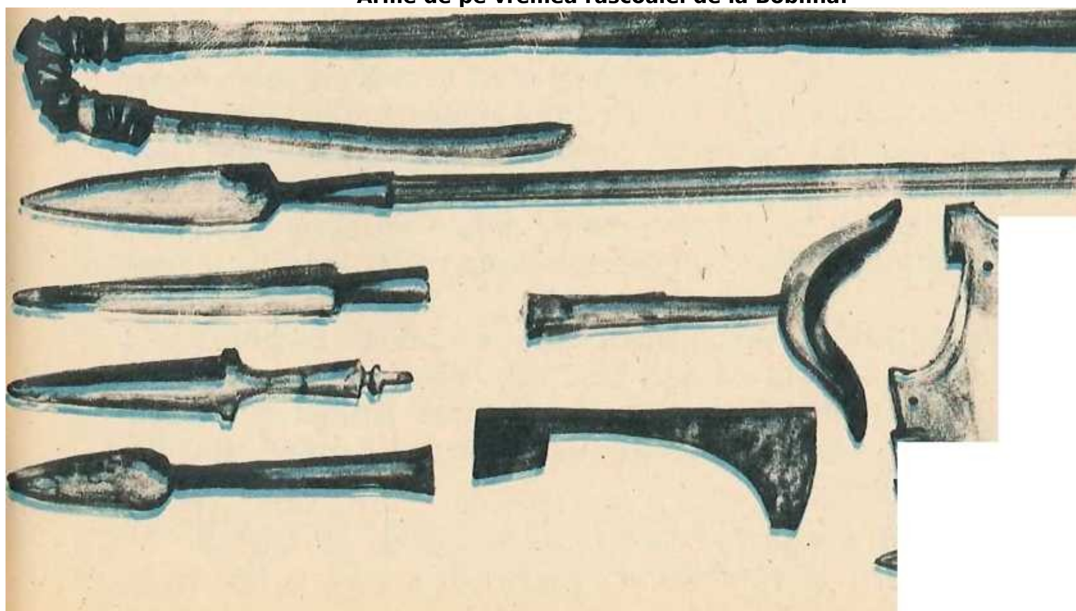

rege au .fost ucişi fără milă. Auzind, ţăranii iobagi români şi maghiari cît de neomenos se purta stăpînirea, au pus mîna pe furci', pe topoare, pe coase şi-au pornit răscoala. S-au strîns cete şi-au aprins castelele şi hambarele. Aflînd că vin armatele nobililor, ţăranii s-au retras pe Dealul Bobîlna. Aici au făcut o tabără întărită, adică au înconjurat locul cu care, aşezate cu meşteşug, roată lîngă roată, ca un zid. în curînd, la Bobîlna s-au strîns mii de ţărani, mulţi mineri şi meşteşugari, şi chiar nobili mai mici, nemulţumiţi şi ei de lă-comia marilor nobili., Răsculaţii au jurat să lupte pînă vor

do- bîndi dreptate şi libertate. **Această mare răscoală a însemnat, totodată, o strînsă colaborare între ţăranii români şi maghiari în lupta pentru libertate socială.**

Lupta dintre ţărani şi nobili. Furioşi peste măsură, nobilii au pornit cu armată împotriva taberei ţărăneşti de la Bobîlna. Răsculaţii s-au luptat însă bărbăteşte, la adăpostul întărituri- lor. Ba chiar au ieşit din tabără şi i-au fugărit pe nobili. Aşa că, oricît se credeau nobilii de mari războinici, bine înarmaţi, răsculaţii tot i-au înfrînt, i-au silit să ceară pace şi să jure că vor desfiinţa iobăgia.

Arme de pe vremea răscoalei de la Bobîlna.

Ca să fie crezuţi, au iscălit şi pecetluit o înţelegere în bi- serica din **Mănăştur,** de lîngă Cluj. Nobilii nu şi-au ţinut cu- vîntul. Ţăranii au pornit din nou lupta, pătrunzînd în oraşul Cluj. Aici, meşteşugarii au trecut de partea răsculaţilor. Din nou nobilii au cerut pace şi-au jurat că vor slobozi ţărănimea din iobăgie. însă şi a doua oară şi-au călcat cuvîntul dat. Luptele au continuat cu o şi mai aprigă înverşunare. în cele din urmă, ţăranii au fost înfrînţi. Mulţi au murit în lupte, dar şi mai mulţi au pierit de răzbunarea nobililor. Unii au fost traşi în ţeapă sau spînzuraţi, alţii supuşi la schingiuiri sălbatice: li s-au scos ochii, li s-au tăiat urechile, nasul, braţele.

Cu toate aceste sălbăticii, răscoala de la Bobîlna i-a

călit pe iobagi în lupta cu nobilimea. Înfrîngîndu-i pe nobili, ei au înţeles că aceşti stăpîni asupritori pot fi doborîţi. în sufletul iobagilor din Transilvania a crescut încrederea că, odată şi odată, tot vor birui şi vor putea cîştiga libertatea.

întrebări

- Cum trăiau ţăranii din Transilvania în vremea cînd a izbucnit răscoala de la Bobîlna?
- Cum s-a desfăşurat răscoala?
- Care este însemnătatea el?

Lupta românilor pentru libertate şi independenţă în timpul lui Iancu de Hunedoara, Vlad Ţepeş şi Ştefan cel Mare

Secolul al XV-lea a fost pentru poporul român un răstimp greu de luptă pentru libertate şi independenţă, împotriva celei mai mari primejdii care s-a ivit atunci pentru întreaga Europă: **Imperiul turcesc.** Turcii cuceriseră Peninsula Balcanică şi voiau să supună şi pe români.

Îndată după moartea lui Mircea cel Bătrîn, turcii au năvălit iar peste Dunăre, să prade şi să cotropească Ţările Române. Au pătruns chiar pînă în inima Transilvaniei.

Lupta comună a românilor sub conducerea lui Iancu de Hunedoara împotriva turcilor

Iancu de Hunedoara şi planurile sale de luptă. În acele vremi grele s-a ridicat un om deosebit de vrednic. Se numea **Iancu** şi era fiul lui Voicu, cneaz român din părţile Hunedoarei. Pentru faptele lui vitejeşti, regele Ungariei i-a dăruit lui Voicu multe moşii şi castelul de la Hunedoara.

În scurt timp, Iancu a dovedit că era un priceput ostaş şi avea mare talent de conducător. De aceea a şi fost numit voievod al Transilvaniei. A organizat o oaste numeroasă, che- mînd sub arme nu numai cetele nobililor, ci şi mulţi ţărani liberi şi orăşeni. A înzestrat-o cu tunuri, deşi pe atunci acestea erau foarte scumpe.

Totodată, Iancu de Hunedoara a avut strînse legături de prietenie cu domnitorii din Ţara Românească şi din Moldova, deoarece, luptînd împreună de-a lungul Dunării, de la Chilia pînă la Belgrad, puteau să înfrunte primejdia cotropirii tur- ceşti.

Bătălia de pe rîul Ialon Mai întîi, Iancu de Hunedoara a

zdrobit o armată turcească care intrase în Transilvania. Iar

cînd turcii au invadat, ca un puhoi, Ţara Românească, a sărit în ajutorul românilor de aici şi a cîştigat o mare bătălie pe rîul **Ialomiţa.** în mîinile oştirii lui Iancu a rămas nu numai victoria, ci şi o mare pradă de război.

Iáncú de

în anii ce-au urmat, Iancu de Hunedoara a dus război cu turcii la sud de Dunăre. Le-a pricinuit multă pagubă şi le-a zădărnicit toate încercările de a subjuga popoarele Europei.

Victoria de la Belgrad. în acea vreme, la conducerea Imperiului otoman a ajuns un sultan foarte iscusit şi viteaz. Se numea **Mahomed,** căruia i s-a zis **Cuceritorul.** El a vrut să treacă Dunărea pe la Belgrad şi să cucerească Europa. Aici a dat însă piept cu oastea condusă de Iancu de Hunedoara. Aceasta a luptat cu atîta dîrzenie şi a pricinuit atîtea pierderi otomanilor, încît Mahomed Cuceritorul, învins, a trebuit să se retragă.

în acest război, oştile din Transilvania s-au unit cu cele din Ţara Românească şi Moldova, sub conducerea lui Iancu. La aceste oşti, alcătuite din români, maghiari şi secui s-au adăugat apoi şi alte popoare din Balcani. Luptînd împreună, ele au apărat libertatea ţărilor de la Dunăre şi a tuturor popoarelor Europei. De aceea, Iancu de Hunedoara a fost slăvit ca un mare binefăcător, ca un apărător al libertăţii. Merita această cinste: douăzeci de ani n-a lăsat spada din mînă, zăgăzuind cu oştenii pe care i-a condus puhoiul otoman, la Dunăre.

îndată după victoria de la Belgrad, Iancu s-a îmbolnăvit de ciumă şi a murit. Jale mare a fost atunci pretutindeni. Pe piatra lui de mormînt din biserica din Alba Iulia s-au săpat aceste cuvinte care au tălmăcit durerea obştească: «*S-a stins lumina lumii*».

Castelul de la Hunedoara.

întrebări • povestiţi despre felul cum a organizat lancu de Hunedoara oştirea. ;

• Ce ştiţi despre bătălia de la Ialomiţa?

e Cum se explică victoriile lui lancu de Hunedoara împotriva turcilor?

Faptele de vitejie ale românilor în timpul lui Vlad Ţepeş

în curgerea veacurilor, de multe ori s-au încrucişat spadele şi ghioagele străbunilor noştri cu iataganele turceşti. Dar parcă niciodată cu atîta mînie ca pe vremea cînd pe tronul Ţării Româneşti **se** afla **Vlad-Vodă,zis Ţepeş.**

Cum a orîndult Vlad Ţe- peş ţara. în Ţara Românească, urmaşii lui Mircea cel Bătrîn se certau pentru domnie. Boierii, lacomi, jefuiau ţărănimea. Turcii cereau bir greu. Pretindeau chiar să li se dea, în fiecare an, cîte 500 de copii robi, pe care să-i înveţe meşteşugul armelor şi să-i facă ieniceri.

Vlad

în 1456, a luat tronul Ţării Româneşti Vlad-Vodă. Ajun- gînd domn, şi-a pus în gînd să organizeze mai bine ţara, să o întărească şi s-o scape de ju- gul turcesc.

Mai întîi a curăţit ţara de hoţi, de leneşi, de netrebnici, pedepsindu-i cu tragerea în ţeapă. A ajutat în schimb pe ne gustorii şi meşteşugarii harnici să-şi poată îndeplini cu folos munca lor. A deschis multe tîrguri sau iarmaroace, unde meşteşugarii şi ţăranii îşi puteau vinde mărfurile. A întemeiat oraşe. Deşi mult mai vechi, oraşul **Bucureşti** este menţionat pentru prima dată într-un document din vremea lui Vlad Ţe- peş. A strîns oaste bună. Apoi a înfrînt pe boierii care se împotriveau planurilor lui. Pe mulţi dintre ei i-a socotit trădători şi i-a tras în ţeapă. De aceea i s-a dat porecla de Vlad Ţepeş.

Războiul cu Mahomed al II-lea sultanul. Faptele şi gîn- durile lui Vlad Ţepeş îl îngrijorau pe sultanul **Mahomed.** De aceea a poruncit lui Hamza-paşa să-l prindă şi să-l ucidă. Acesta l-a chemat pe Ţepeş la Dunăre să discute o pricină de hotar. Vlad a înţeles viclenia turcului. L-a întîmpinat la Giurgiu, dar a ţinut, prin apropiere, un pîlc de oşteni. Cînd Hamza-paşa a încercat să-l prindă, Vlad Ţepeş a făcut semn oştenilor lui:

— Legaţi-I!

Aşa, în loc să-l prindă Hamza-paşa pe Vlad-Vodă, l-a prins Vlad pe Hamza-paşa. I-a tras în ţeapă toţi slujitorii cu care venise,

apoi l-a înfipt el însuşi într-o ţeapă mai înaltă, ca să-i respecte rangul. Unui singur turc i-a cruţat viaţa şi l-a trimis să povestească sultanului ce-a păţit Hamza-paşa şi ai lui.

Aflînd despre aceasta, mare furie l-a cuprins pe Mahomed sultanul. în grabă mare s-a năpustit asupra Ţării Româneşti cu o armată uriaşă. Vlad Ţepeş se aştepta la aceasta şi nu s-a înfricoşat. A ridicat poporul la luptă. A pustiit ţara în calea turcilor ca să-i facă să sufere de foame şi sete. Şi fiindcă avea ostaşi mai puţini decît Mahomed nu l-a atacat în cîmp deschis, ci l-a hărţuit necontenit, lovindu-l cînd nici nu gîndea, din marginea vreunui codru, din cîte o vale ori de după dealuri. Cu pîlcuri mici de oaste, Vlad-Vodă fulgera cu spada, în stînga şi-n dreapta, prăbuşea cît mai mulţi duşmani şi-apoi se făcea nevăzut.

Neuitat a rămas în istorie atacul dat, într-o noapte, împotriva taberei lui Mahomed, cu o ceată de oşteni îmbrăcaţi turceşte. Vlad-Vodă a încercat să ajungă la cortul sultanului: să-l pedepsească pentru neomenia de a-i fi călcat ţara. Dar în clipa aceea,

Ca să-l surprindă pe turci, Vlad Ţepeş a atacat tabăra lor in miez de noapte.

sultanul nu se afla În cortul lui. Numai aşa a scăpat cu viaţă, în schimb, asaltul românilor a stîrnit cumplită spaimă şi învălmăşeală în toată tabăra otomană. Buimăciţi de somn şi spaimă, întuneric fiind, turcii nu distingeau care-s oamenii , lui Ţepeş şi care sînt de-ai lor. Şi aşa s-au măcelărit între dînşii pînă la ziuă, şi multă pagubă şi-au făcut ei singuri.

După încă două săptămîni de hărţuieli şi lupte, oastea otomană condusă de Mahomed s-a văzut nevoită să se retragă din Ţara Românească. Deşi nu era definitivă, biruinţa rămînea în mîinile românilor.

Vlad Ţepeş se dovedea a fi printre cei mai buni şi mai îndrăzneţi comandanţi de oştire din acea vreme.

întrebări • Cum a organizat Vlad Ţepeş ţara?
- Povestiţi păţania lui Hamza-paşa.
- Cum au luptat românii, conduşi de Ţepd.ş, împotriva lui Mahomed al II-lea?

LECTURĂ

Prin pedepse aspre, ca tragerea în ţeapă, Vlad-Voda Ţepeş a îngrozit foarte tare pe cei necinstiţi şi pe hoţi. Nimeni nu mai cuteza să-şi însuşească un lucru ce nu-i aparţinea. Vodă a vrut să vadă dacă necinstea şi hoţia au dispărut din ţară. A pus la o fîntînă cu apă bună, la o răscruce de drumuri, o cupă de aur mare şi minunată. A zis: «Să bea drumeţii cu ea apă rece, dulce şi bună şi s-o aşeze la loc. Singura strajă care o păzeşte este cinstea fiecăruia».

în adevăr, cît a domnit Vlad-Vodă, mii de drumeţi au admirat acea*i cupă de preţ, au băut apă cu ea şi au aşezat-o frumos, la loc. Nimeni n-a cutezat s-o fure. Cinstea domnea în toată ţara.

' într-o dimineaţă însă o femeie a descoperit că preţioasa cupă de aur nu se mai afla la fîntînă: o furase un răufăcător. Cu mare durere, femeia a zis: «Să ştiţi că nu mai este domn Vlad-Vodă, necruţător duşman al tîlharilor şi al asupritorilor».

Moldova în vremea lui Ştefan cel Mare

Cel mai strălucit conducător în lupta pentru libertatea românilor în veacul al XV-lea a fost **Ştefan cel Mare.** El a continuat pe Mircea cel Bătrîn, pe Iancu de Hunedoara şi pe Vlad Ţepeş. Numele lui străluceşte în istoria poporului român pentru felul cum a orînduit ţara şi a condus poporul în apărarea ei.

Cine a fost Ştefan-Vodă. Urmaşii lui Alexandru cel Bun s-au certat între dînşii pentru domnie. Asemenea certuri au slăbit ţara, aducînd-o într-o stare jalnică. Ba, şi mai rău, boierii au închinat turcilor Moldova şi s-au învoit să plătească tribut.

Cu toate că era încă foarte tînăr, Ştefan s-a gîndit să ridice ţara pe culmile cele mai înalte ale gloriei. Cu ajutorul vărului său, Vlad Ţepeş,din Ţara Românească, l-a alungat pe domnitorul yîndut turcilor, şi,'cu voia ţării, şi-a început domnia. O domnie care a ţinut aproape o jumătate de veac (1457—1504), bogată în fapte mari şi vitejeşti.

Mai întîi, Ştefan-Vodă s-a îngrijit să sporească bunăsta-rea ţării. A îndemnat pe ţărani să cultive cît mai multe grîne şi să crească vite.

A înfiinţat noi tîrguri şi â sprijinit meşteşugurile. A încurajat negoţul cu vite, grîne, miere şi ceară şi a uşurat trecerea negustorilor străini cu mărfurile lor prin Moldova. Prin comerţ ţara realiza mulţi bani, pe care voievodul îi folosea pentru construcţii

Biserica de la Voroneţ

şi pentru oştire. în timpul lui Ştefan-Vodă, meşteri iscusiţi au înălţat biserici frumoase la Voroneţ, Putna sau Neamţ, împodobite cu multe picturi, cu vase de aur, cu ţesături şi cusături în fir de borangic, de argint şi aur. S-a îngrijit ca în mănăstiri să se scrie cărţi cu litere frumoase.

Pregătirile pentru apărarea ţării. Mai mult ca orice, Ştefan- Vodă a dorit ca Moldova să fie ţară liberă, să nu mai plătească tribut sultanului. Şi, cum ştia că aceasta nu se va putea fără război, a pregătit o oaste din boierii credincioşi lui, din ţăranii liberi şi tîrgoveţi. A înzestrat-o cu arme bune, făurite de meşterii suceveni sau braşoveni, şi chiar cu tunuri, armă foarte rară pe acea vreme. A întărit cetăţile **Suceava, Cetatea-Neamţului, Hotin, Cetatea-Albă** şi a deprins oastea să lupte cu pricepere atît împotriva turcilor, cît şi a tătarilor.

Ştefan-Vodă nu voia războaie. Dimpotrivă, era foarte iubitor de pace, de înţelegere între oameni şi popoare. De aceea, a căutat să trăiască în bună prietenie cu vecinii. Dacă nu s-a putut totdeauna, vinovat n-a fost el, ci numai aceia care au ridicat sabia asupra Moldovei. El a purtat numeroase războaie mai ales cu tătarii şi cu turcii.

întrebări • Cine a fost Ştefan cel Mare?
• Cum s-a pregătit pentru apărarea ţării?

/
\- LECTURA ________

După bătălii, Ştefan-Vodă răsplătea ostaşii cei mai viteji dăruindu-le pămînt să-l stăpînească şi să-l muncească.

Poporul a povestit acest fapt în versuri. Voievodul spune Burcel, om viteaz, dar foarte sărac:

«...ia-ţi movila răzăşie Ca s-o ai de plugărie, Dar în vîrfu-i să te-aşezi Ca stejar să priveghezi Şi duşmanii de-i vedea C-au intrat în ţara mea, Tu să strigi cît ai putea:

«Sai, Ştefane, la hotară, C-a intrat sabia-n ţară! > Atunci eu te-oi auzi, Ca un zmeu m-oi repezi Şi nici urm-a râmînea De duşman în

Poporul român condus de Ştefan cel Mare apără independenţa ţării

Ştefan-Vodă ştia că primejdia cea mai mare pentru libertatea ţării şi a poporului român era Imperiul otoman. De aceea, gîndul cel mai de seamă al lui Ştefan-Vodă a fost cum să salveze ţara de asemenea primejdie.

Strălucita victorie de la Vaslui – 1475. Un sol al sultanului a venit la Ştefan-Vodă şi i-a cerut să-i plătească tributul şi să-i cedeze unele cetăţi şi porturi de la Dunăre şi Mare. Dacă nu, armata otomană se va năpusti asupra Moldovei. Voievodul a ascultat sfatul ţării şi a respins cererile solului.

Sultanul a clocotit de mînie. A trimis asupra Moldovei o armată de 120 000 de soldaţi, conduşi de un vestit general, Soliman-paşa. Faptele s-au desfăşurat aşa cum. a cîntat poetul:

«Ştefan-
Voievod Slăvit

Nu s-a spăimîntat Ci din bucium sună De
cîte-a aflat Şi oastea-şi adună».

La porunca lui Ştefan-Vodă 40 000 de luptători s-au strîns să apere ţara. Din ordinul lui, poporul a pustiit totul în calea duşmanilor.

Ostaşi din vremea lui Ştefan cel Mare.

Turcii au trecut Dunărea pe vreme de iarnă şi cu greu au înaintat spre miază-noapte, prin locuri pustiite. Aproape de Vaslui, într-o vale strimtă, cu dealuri, păduri şi mlaştină, îi aştepta Ştefan cu oastea, la care s-au adăugat 5 000 de ostaşi secui şi 2 000 de ostaşi polonezi. Era o zi ceţoasă, de iarnă, cînd turcii au pornit bătălia. Se credeau nebiruiţi. Ştefan a pus buciumaşii într-o vale să sune atacul. Crezînd că acolo-i

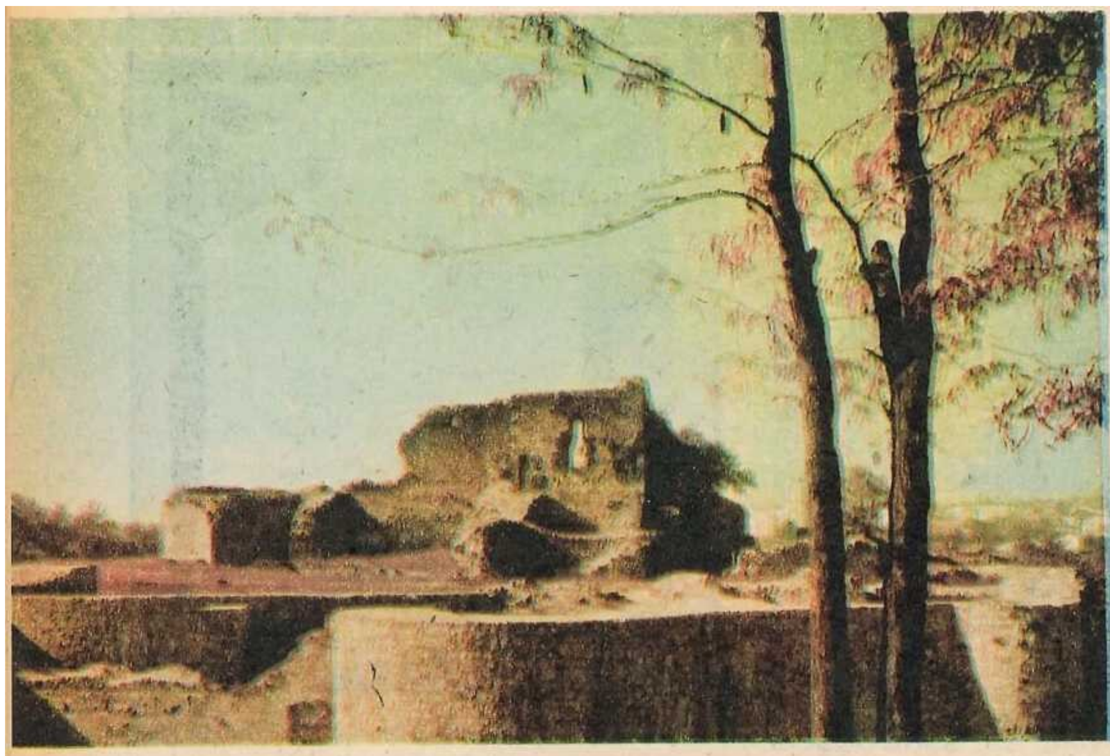
Steag ostăşesc din vremea lui Ştefan cel Mare, ... n brodat cu fir de aur şi argint pe catifea.

grosul oştirii romane, turcii s-au năpustit prin ceaţă in acel loc. Deodată, din coaste şi din spate, călăreţii şi pedestraşii i-au lovit cu mare putere. Cădea asupra duşmanilor ploaie de săgeţi şi de ghiulele. O buna parte au pierit de spada, de ghioaga^ori de topoarele românilor. Mulţi au fost luaţi prizonieri. Soliman-paşa abia a scăpat cu fuga.

Aşa a dobîndit poporul, condus de Ştefan-’Voievod, ma-rea biruinţă de la **Vaslui.**

Vestea izbînzii de la Vaslui a dus faima lui Ştefan-Vodă în toată lumea.

Mahomed al II-lea, furios, nu înţelegea cum o ţară şi un popor aşa de mic cutezau să-i stea în cale. în anul următor, s-a năpustit asupra Moldovei cu o oaste şi mai mare. Ca să fie sigur de victorie, a poruncit tătarilor să năvălească dinspre răsărit şi să jefuiască sălbatic Moldova. Românii erau singuri. Nici un ajutor nu venea de nicăieri. Ce-a făcut voievodul? Mai întîi a trimis ţăranii să-şi adăpostească familiile din calea pustiirii tătăreşti. Apoi, cu o mică oştire de viteji, el însuşi a stat în calea turcilor la **Războieni,** în apropiere de

Cetatea Suceava, adevărat cuib de vulturi apărători ai Independenţei.

Cetatea-Neamţului. Turcii erau mulţi, cîtă frunză şi iarbă. Cu toate că luptau unul contra douăzeci, românii s-au ţinut bărbăteşte. Au adus mare pagubă armatei otomane şi au preferat să piară în luptă pînă la unul, decît să dea îndărăt. Rămas aproape singur, Ştefan-Vodă s-a retras spre miază-noapte. A intrat în munţi şi a chemat la luptă ţăranii şi păstorii. Cu această oaste nouă a lovit iar armata otomană. Mahomed n-a putut cuceri nici Suceava, nici Neamţul. Şi văzînd că întregul popor îl lovea cu mîhie, din toate părţile, a poruncit armatei să se retragă.

Gîndea să scape măcar cu prada luată din Moldova. Dar n-a scăpat; românii au doborît mulţi ostaşi turci şi au luat înapoi aproape tot ce jefuiseră aceştia. Mulţi turci au pierit atunci înecaţi în Dunăre.

însemnătatea domniei lui Ştefan. Opt ani Moldova a trăit în linişte şi libertate. Urmaşul lui Mahomed însă a trimis iar armate împotrivă-i. Ştefan le-a înfrînt, în mai multe rînduri. Numai atunci cînd a văzut că nimeni dintre principii apuseni

ori dintre vecini nu-l ajută şi numai după ce turcii au răpit Chilia şi Cetatea-Albă, Ştefan a hotărît să facă pace cu sultanul. A plătit tribut, cu condiţia ca'turcii să nu se amestece în treburile lăuntrice ale Moldovei.

încărcat de ani şi de fapte glorioase, într-o zi de vară din anul 1504, Ştefan a închis ochii. Domnise 47 de ani. Poporul a înţeles că a pierdut atunci pe cel mai vrednic apărător al libertăţii ţării şi l-a înmormîntat la mănăstirea Putna, cu mare jale. A fost Ştefan-Vodă un bun gospodar, un înţelept conducător, un neîntrecut meşter în războaie, un iubitor de patrie şi de libertate, un prieten al oamenilor vrednici şi al tuturor lucrurilor frumoase. S-a străduit toată viaţa lui să apere libertatea poporului român şi să înfrumuseţeze ţara. De aceea, poporul i-a zis *«cel Mare».*

Şi oriunde călcăm şi azi în lungul şi-n latul Moldovei, întîlnim cetăţi sau mănăstiri, locuri de bătălii ori legende şi cîntece grăind despre faptele lui de dreptate şi de vitejie.

întrebări
- Cum s-a desfăşurat bătălia de la Vaslui? dar cea de la Războieni?
- Care este însemnătatea domniei lui Ştefan cel Mare?
- Care sînt cei trei domnitori români care l-au înfrînt pe Mahomed Cuceritorul?

' /

---------- LECTURĂ --

Ştefan-Vqdă şi Danlil Sihastrul

însoţit doar de doi tineri copii de casă, Ştefan-Vodă urca prin munţii Bucovinei, în vara aceea fierbinte din 1476.

Galopaseră vreo două ceasuri. Şi-acum mefgeau la pas, să mai răsufle caii. Ştefan sta în şa îngîndurat, trist şi tăcut. Slujitorii nu cutezau nici ei să deschidă vorba.

— Acolo sus, e o chilie, nu? a întrebat deodată Ştefan, arătînd cu o fluturare din cap, în sus spre o stîncă, unde mînă de om săpase o uşă şi o ferestruică abia de-o şchioapă.

— Chilia bătrînului Daniil Sihastrul, a lămurit slujitorul din stînga.

Ştefan a oprit armăsarul, a lăsat frîul în mîna unuia dintre slujitori şi a urcat, cu pas ostenit, pînă la chilie.

Auzind paşii, bătrînul şi-a ridicat cu mîna sprîncenele grele de ani, a privit lung spre drumeţ, a înţeles că-i om bun şi doreşte sfat cinstit. L-a poftit în chilie.

Chilia lui Daniil Sihastru

Mănăstire a Putna.

— Sînt voievodul ţării, a zis Ştefan, aşezîndu-se pe laiţa de piatră. M-a înfrînt duşmanul, la Răfboieni. Ce zici, să-i închin ţara au ba?

Cum sta în picioare, sprijinit în toiag, sihastrul a prins a tremura uşor. Gîndea: «La mare cumpănă trebuie să fie Moldova, d^că vodă însuşi se află în chilia mea». A chibzuit adînc. Apoi a privit pe ferestruică, la cei doi tineri slujitori rămaşi în-vale: tineri, voinici, cu ochi de şoimi. Şi aşa, întărit sufleteşte,a zis:

— bu, mâriâ*tâl Acum un ceas,, au trecut pe-aici trei ciobani. Au aflat de înfrîngere şi s-au mîhnit foarte. Au auzit apoi chemarea din corr nul mariei-tale şi s-au bucurat. Zoresc să-şi adăpostească turmele şi sa vină la luptă. Ca ei sînt sute şi mii. De aceea, povaţa mea-i asta; nu închina tara.

Luptă, luptă că biruinţa fi-va a măriei-tale! Iar pentru pomenirea ei. măria-ta să zideşti o mănăstire.

A mulţumit Ştefan pentru povaţă şi a ieşit din chilia lui Daniil Sihastrul. Sfatul îi înzecise puterile şi-l înveselise, parc-ar fi fost însetatul care a băut dintr-un izvor rece, binefăcător.

*

De pretutindeni a adunat tineri flăcăi, dornici să lupte cu vrăjmaşul cotropitor. Bătrîna Vrîncioaia i-a ieşit în cale, i-a arătat flăcăii cum se strîngeau în cete, pe^ăi, şi i-a zis:

— Vezi, măria-ta, vin flăcăii de după munţi. Toată Vrancea se ridica împotriva duşmanului, Iată, în frunte sînt cei şapte feciori ai mei. Ţi-i dăruiesc, măria-ta, pentru ţară!

Aşa, ajutat de popor, Ştefan-Vodă l-a alungat de pe pămîntul ţării pe Mahomed Cuceritorul. Şi, în amintirea înfrîngerii din acel an 1476, a zidit biserica de la Războieni, iar pentru cinstirea victoriei, mănăstirea de la Voroneţ, aşa cum l-a povăţuit Daniil Sihastrul. Este şi azi Voroneţul o zidire frumoasă, minunată, tocmai pentru, că întruchipează bucuria poporului biruitor împotriva cotropitorilor.

Războiul ţărănesc din 1514 condus de Gheorghe Doja

Era în anul 1514. Turcii au atacat iarăşi, cu sporită putere, şi Transilvania, şi Ungaria. în mare grabă conducătorii bisericii catolice au organizat o numeroasă armată ca să-i oprească la Dunăre. Au chemat la oaste şi pe ţărani. Ca să vină cît mai mulţi, le făgăduiau scoaterea din iobăgie.

De ce s-au răsculat iarăşi ţăranii? Dorind fierbinte să se elibereze de iobăgie, să scape de dijme şi zeciuieli, de zile de clacă, de corvezi şi de multe alte poveri pe care nobilii maghiari le sporeau mereu, an de an, foarte mulţi ţărani români, maghiari, saşi, sîrbi au pornit la luptă împotriva turcilor. Astfel, în tabăra rînduită în apropiere de capitala Ungariei s-au strîns peste 40 000 de ţărani.

Nobililor maghiari din Transilvania nu le-a convenit ca un număr aşa de mare de ţărani să părăsească moşiile şi să le lase helucrate. Ca să-i aducă înapoi, au început să persecute familiile celor plecaţi: le băteau şi le schingiuiau femeile şi copiii, le puneau la jug în locul vitelor.

Vestea despre fărădelegile nobililor a ajuns la tabără şi a umplut de mînie inimile ţăranilor. Mulţi s-au hotărît să întoarcă armele împotriva nobililor şi să-şi facă singuri dreptate.' în fruntea lor s-a ridicat **Gheorghe Doja,** secui de origine.

El spunea ţăranilor: *«în sfîrşit, s-a ivit prilejul să scuturaţi tirania nedreaptă a nobilimii, să aveţi numai curaj să folosiţi acest prilej. în sfîrşit a sunat ceasul, puteţi să obţineţi ceea ce aţi rîvnit totdeauna, puteţi să pedepsiţi pe cei care au nenorocirile... Iobagii să nu*

Gheorghe

Desfăşun Amărăciunea adunată de veacuri în

aruncat pe capul vostru toate mai plătească dijme, nici clacă să nu mai facă, şi nici vreo dare în bani să nu-i mai împovăreze, vămile să se desfiinţeze şi ţăranii să aibă îngăduinţă a se strămuta unde le-o fi voia».

Astfel, războiul plănuit de nobili contra turcilor s-a trans-

sufletul ţăranilor s-a revărsat acum ca un şuvoi de foc asupra Ungariei şi Transilvaniei. Cu cît înaintau pe pămîntul Transilvaniei, cu atît se îngroşau mai tare rîndurile răsculaţilor. Alături de ţăranii români, maghiari, secui, saşi, sîrbi, veneau şi minerii, lucrătorii din ocne şi sărăcimea din oraşe. Fiind bine înarmaţi, au înfrînt în lupte grele oştile trimise împotriva lor. Au cucerit şi ars multe castele. Pătrunzînd în Maramureş sau pe Valea Crişurilor şi a Mureşului, flacăra răscoalei a cuprins repede întreaga Transilvanie.

în fruntea răsculaţilor, Gheorghe Doja a asediat cetatea **Timişoara,** unde nobilii aveau multă armată. Înspăimîntaţi de mulţimea şi furia ţăranilor, nobilii au cerut ajutor de la regele

Ungariei şi de la voievodul Transilvaniei. Astfel, în toiul luptei de la Timişoara, oastea ţăranilor, condusă de Doja, a fost lovită din faţă de apărătorii cetăţii şi din spate de armata nobililor şi a regelui. Copleşiţi de forţele duşmane, ţăranii au fost înfrînţi. Gheorghe Doja a căzut prizonier în mîinile nobililor.

încetul cu încetul, şi alte grupuri de răsculaţi au fost împrăştiate. Nobilii s-au răzbunat pe ţărani cu o cruzime fără seamăn. Zeci de mii de oameni au fost ucişi în chinuri grele. Căpeteniile au fost torturate încă şi mai groaznic. Toate aceste cruzimi le-au săvîrşit cu gîndul de a-i înspăimînta pe ţărani, să nu mai cuteze vreodată să se ridice la răscoală. Deşi înfrînţi, ţăranii români, maghiari, secui, saşi, sîrbi nu şi-au pierdut încrederea în biruinţa lor.

Urmările războiului ţărănesc din 1514. După înfrîngerea răscoalei, nobilii au făcut legi deosebit de aspre pentru ţărani şi au mărit şi mai mult dările şi zilele de muncă.

La doisprezece ani după războiul ţărănesc condus de Doja, turcii au atacat Ungaria. Regele acestei ţări s-a bizuit doar pe armata nobililor, pentru că nobilimea s-a temut să-i

Schingiuirea lui Gheorghe Doja: l-au aşezat pe un tron de fier inroşit in foc, iar pe cap i-au pus o coroană de fier încins; cu cleştele i-au smuls bucăţi de carne din trup şl au silit pe prietenii săi sa le mă- nince; la urmă, l-au spintecat trupul În patru şi l-au atlrnat la porţile a patru cetăţi.

mai înarmeze pe ţărani. De aceea a fost înfrînt, iar Ungaria ocupată de turci. Voievodatul Transilvaniei a rămas ca stat de sine stătător, obligat doar să plătească tribut sultanului, ca şi Moldova şi Ţara Românească. S-a numit **Principatul Transilvaniei.**

Războiul ţărănesc din 1514 se înscrie printre cele mai mari lupte sociale care s-au dus prin unirea şi jertfa tuturor celor exploataţi.

întrebări • Din ce cauză s-au răsculat ţăranii în 1514?
- Povestiţi lupta de la Timişoara şi moartea lui Doja.
- Care au fost urmările războiului ţărănesc din 1514?

LECTURĂ

Un iobag işi plăteşte îndatoririle către nobil

în anul acela, Dan din Bocşa ă muncit zi şi noapte să scoată cît mai multă roadă. Avea cinci copii şi, altminteri, nu i-ar fi putut hrăni. A fost un an mănos. S-a făcut şi grîul, şi ovăzul, şi fasolea, şi meiul. Oile şi vitele mari au avut şi ele hrană destulă. Cînd a văzut bucatele toate, strînse în grămezi, gata să fie băgate în hambare, lui Dan îi venea parcă să chiuie de bucurie.

Dar a venit împuternicitul de la castel şi a zis:

— Dane, plăteşte darea.

Trei zile a pierdut Dan la tirg la Zalău, ca să vîndă cinci găleţi de grîu, una de fasole şi două oi, sa strîngă bani pentru cens, adică taxa pentru pâmînt. îndată ce a încasat banii, împuternicitul a adăugat:

— Acum plăteşte şi dijma din grîu, ovăz, mei şi fasole.

Dan a măsurat cu mierţa dijma legiuită din fiecare holdă şi a oftat, văzînd cît de repede scad grămezile de grîne. După ce a plătit şi zeciuiala, omul nostru s-a întristat şi mai mult.

— Dane, de ce n-ai semănat mazăre? I-a întrebat împuternicitul de la castel. ■ .

— Am vrut sa scot mai mult grîu.

— Atunci mai dă o găleată de grîu pentru, un sfert de mierţă de mazăre.

A dat. Ce putea să facă? A încărcat în căruţă ce-a mai rămas din holde: adică mai puţin de jumătate.

Din n ;i scapaUcw a.tît. De Crăciun a trebuit sa dea unt, caş, pui găini raţe şi claporîi pentru bucătăria castelului. N-a avut decît două găini; pentru restul a plătit în găleţi de ovăz.

De. Anul Nou, împuternicitul de la castel a cerut fiecărui ţăran cîte ur ■> purcel de lapte şi cîte o pîinişoară. Dan a trebuit să vîndă o mierţă de grîu şi să cumpere un purcel de lapte. Pe .urmă, domnul conte şi-a măritat o fată. Satul Bocşa a trebuit să dea 12 viţei, 30 de claponi, 30 de gîşte, 5 000 de ouă, 40 de cupe de unt şi cinci butoaie de miere. A dat şi Dan, partea lui, vînzînd fasolea şi meiul. Aşa, grînele s-au împuţinat şi mai mult. îndată după nuntă, domnul conte a poftit să facă o vînătoare în pădurile Căpuşului. Şi pentru că nu prea au ieşit nici cerbii, nici căpriorii, nici iepurii, domnul conte a poruncit satului să aducă la castel cîte un cerb la zece oameni şi cîte un iepure la trei oameni. Dan nu era vînător aşa că a ♦ trebuit să plătească vînătorilor partea lui la cerbi, căpriori şi iepuri tot în găleţi de grîu şi ovăz. O săptămînă, pe ger cumplit, a cărat trei sănii de lemne, ca să-şi împlinească şi acest dat.

Uiumul la moară şi la teascul de ulei l-a^{z}plătit tot domnului conte şl tot în grîu. A mai venit apoi Paştele, cînd a dat trei miei şi 50 de ouă.

Aşa că în luna aprilie Dan din Bocşa nu mai avea nici un bob de grîu în pod. Ca să-şi poată hrăni cei cinci copii, s-â împrumutat de la castel, plătind dobîndă o găleată la zece.

Şi toate astea deşi a muncit tot anul, zi şi noapte.

Românii sub Mihai-Vodă Viteazul

Lupta românilor pentru eliberarea ţării

• /

Imperiul turcesc ajunsese foarte puternic şi cerea tribut tot mai mare Ţărilor Române. Românii dădeau bani, cereale, turme de vite, miere, ceară, fructe. Mulţi boieri arătau slugărnicie faţă de turci, nesupunere faţă de domn şi lăcomie faţă de ţărani. Dar iată că în 1593, **Mihai-Vodă** ia tronul Ţării Româneşti.

Războiul cu turcii. Mihai-Vodă era un oştean priceput şi viteaz, cum rar se ivesc în istorie. Gîndul lui tainic şi neclintit era să scape ţara de stăpînirea otomană. Dar ca să poată lua tronul, a trebuit să tăgăduiască sultanului că va spori tributul. îndată după aceea a pregătit, repede, oştirea şi armele trebuitoare. A încheiat alianţe cu vecinii. Ţăranii şi orăşenii, pe umerii cărora apăsa jugul turcesc, au sărit, ca unul, la luptă.

între timp, sultanul a trimis ienicerii şi cămătarii sa încaseze tributul. în loc să le dea aur, românii au măcelărit toţi cămătarii şi ienicerii din Bucureşti.

Apoi, oastea lui Mihai-Vodă a eliberat Brăila şi Giurgiu. A trecut Dunărea pe gheaţă şi a înfrînt toate armatele otomane întîlnite în cale. Mulţi bulgari şi haiduci sîrbi, dornici să-şi cîştige şi ei libertatea, s-au alăturat oştirilor române. Atunci, sultanul a trimis pe tătari să jefuiască Ţara Românească. Oastea lui Mihai-Vodă i-a zdrobit, în trei bătălii, şi i-a spulberat cu o repeziciune uimitoare.

Victoria de la Călugăreni (1595). Speriat şi mînios, sultanul a trimis împotriva Ţării Româneşti o armată de 100 000 de ostaşi, comandată de **Sinan-paşa,** om viteaz, aspru şi sălbatic în luptă. Era socotit cel mai vestit general otoman din acea vreme.

Sinan-paşa a trecut Dunărea pe la Giurgiu şi a înaintat trufaş spre Bucureşti. La **Călugăreni,** pe malul mlăştinos al Neajlovului, l-a întîmpinat oştirea lui Mihai-Vodă, adăpostită între păduri. Nu era mare: 10 000 de oşteni, întăriţi cu cîteva mii de transilvăneni. Pe un pod de lemn, drumul trecea peste Neajlov, cotind apoi printre dealuri.

Mihai

în revărsarea zorilor, puhoiul otoman s-a năpustit pe podul care trecea Neajlovul şi au atacat tabăra lui Mihai-Vodă; Oştenii români s-au apărat cu mare dîrzenie, dar abia puteau stăvili năvala duşmană. în clipa cea mai grea a luptei, cînd puterea otomană era gata-gata să biruie, Mihai-Vodă a smuls o secure cu două tăişuri din mîna unui oştean şi el însuşi s-a avîntat în mijlocul armatei turceşti. Văzînd curajul şi vitejia voievodului, ostaşii au strîns şi mai puternic armele în mîini şi s-au avîntat în luptă. Au silit duşmanul să se retragă.

Să se învălmăşească

Călăreţ din timpul lui Mlhai Viteazul.

la pod. Să se înfunde în mlaştină. în aprigul iureş al bătăliei, Sinan-paşa însuşi a fost azvîrlit de pe pod în mlaştină. Şi-ar fi pierit acolo, dacă nu l-ar fi scăpat un slujitor credincios. Se zice că în această luptă, marele general turc şi-a pierdut şi ultimii doi dinţi pe care-i mai avea. Ro mânii au capturat steagul cel mare,x verde şi sfînt, pe care turcii îl scoteau numai la caz de mare primejdie. Asemenea înfrîngeri nu mai văzuseră turcii încă de pe vremea lui Ştefan

Dar turcii erau de zece ori mai numeroşi. De aceea, după cel victorie, Mihai-Vodă s-a retras cu oastea spre munte. Primind ajutorul transilvănenilor şi moldovenilor, a pornit iar ofensiva împotriva lui Sinan-paşa, care prădase cumplit ţara. A dobîndit din nou victoria, iar trufaşul Sinan înfrînt cu totul s-a retras din faţa românilor.

Vestea biruinţelor s-a răspîndit departe, peste mări şi ţări; iar numele său şi al poporului nostru era pomenit cu mare cinste şi slavă.

- Ce fel de om era Mihai Viteazul?

„ întrebă
- Descrieţi bătălia de la Călugareni

Unirea politică a Ţărilor Române

După biruinţele din anul 1595, poporul din Ţara Românească a muncit să vindece rănile războiului. Meşteşugarii şi negustorii s-au arătat tot mai harnici să producă şi să schimbe mărfurile, ca să aducă aur în ţară. Pe Mihai-Vodă îl urmărea, mai ales, un gînd măreţ: să păstreze independenţa ţării.

Unirea cu Sultanul se pregătea mereu să cucerească iar Ţara Românească. Mihai-Vodă ştia bine că înaintaşii lui au putut înfrînge primejdia otomană înjghebînd alianţa Ţărilor Române. Aşa a dobîndit el însuşi, în anul 1595, izbînda împotriva turcilor.

însă noul principe al Transilvaniei şi domnul Moldovei, temîndu-se să mai lupte, s-au închinat sultanului. Atunci, Mihai-Vodă s-a hotărît să unească Ţările Române sub conducerea lui şi să le apere independenţa.

Astfel, în toamna anului 1599, Mihai-Vodă a pătruns cu oastea în Transilvania, prin pasul Buzăului şi pe la Turnu-Roşu. La oastea românească s-au alăturat şi 2 000 de secui, într-o mare bătălie de la **Şelimbăr,** lîngă Sibiu, Mihai-Vodă a înfrînt armata principelui Transilvaniei.

Bătălia de la Şelimbăr.

Intrarea lui Mihai Viteazul in Alba lulla, pictură de D. Stoica.

îndată după victorie, poporul român l-a' primit pe Mihai, cu mare bucurie şi cu strălucitor alai, în cetatea **Alba lulia.** Aici, în capitala Transilvaniei, Mihai a luat măsuri grabnice pentru buna orînduire a ţării. A numit dregători dintre boierii români, fără a-i înlătura însă nici pe cei maghiari. A pus străjeri buni în cele mai de seamă cetăţi transilvănene. A făcut unele înlesniri preoţilor şi ţăranilor români.

Mihai-Vodă, conducător al Ţărilor Române. în acest timp, în Moldova, domnul leremia Movilă, prieten cu turcii, uneltea împotriva lui Mihai.

Fulgerător de repede, Mihai-Vodă a trecut munţii cu oastea în Moldova. Străjerii şi ostaşii din cetăţile Neamţ şi Suceava l-au primit cu strigăte de slavă şi cu cîntece de bucurie, ca pe un viteaz eliberator, leremia Movilă a fugit la poloni.

Astfel, in anul 1600, Mihai-Vodă Viteazul a înfăptuit unirea politică a Ţării Româneşti, Transilvaniei şi Moldovei. Întîia oară tot poporul român se afla sub sceptrul aceluiaşi vrednic şi îndrăzneţ conducător.

Jertfa eroică a celui dintîi unificator de ţară. Această unire n-a putut să fie păstrată mai mult timp. Întîi, pentru că nobilii din Transilvania, furioşi că-i conducea un domnitor român, au uneltit împotriva lui Mihai Viteazul, iar mulţi dintre boierii moldoveni i se supuseseră doar de frică. Cu ajutor de la străini, de la poloni, de la turci şi de la alţii, ei au ridicat oşti împotriva lui Mihai-Vodă. Şi, în vara anului 1601, cînd au văzut că nu-l pot înfrînge, că poporul îl ajută în lupta lui pentru unitate şi libertate, duşmanii l-au ucis mişeleşte, pe **Cîmpia Turziî.** Trupul i-a fost îngropat acolo, în Transilvania. Capul i l-au luat fraţii Buzeşti şi l-au aşezat în mănăstirea Dealu de lîngă Tîrgovişte.

Unitatea înfăptuită de Mihai s-a destrămat. Amintirea ei a rămas însă veşnică în mintea poporului român.

Sfîrşitul lui Mihai Viteazul a mîhnit inimile românilor. El s-a jertfit eroic pentru libertatea şi unirea Ţărilor Române. Spada lui a lucit biruitoare la Dunăre şi deasupra Carpaţilor. A fost cel dintîi unificator al ţării. A cucerit multe victorii, de aceea, poporul l-a numit *«Viteazul»* şi l-a slăvit în cîntece:

Auzit-aţi de-un Mihai Ce sare pe şapte cai De strigă Stambulul vai? El e domnul cel vestit Care-n lume a venit Pe luptat şi biruit.

Statuia lui Mihai Viteazul^ Bucureşti.

Faptele strălucite ale lui Mihai Viteazul ca şi cele ale lui Ştefan cel Mare, lancu de Hunedoara şi Vlad Ţepeş au arătat că românii au ştiut să înfrunte prin luptă imperiile vecine, apărîndu-şi cu eroism independenţa.

întrebări • Sub conducerea căror voievozi oştile Ţărilor Române s-au unit în lupta împotriva primejdiei străine?
• Cum l-a slăvit poporul pe Mihai Viteazul?

- LECTURĂ ________-

Fraţii Buzeşti au salvat viata lui ftlihai-Vodă

Era în' toamna anului 1598. Turcii atacau cetatea Oradea Transilvania era ameninţată. Mihai-Vodâ voia s-o ajute Dar cum? Sfătuit de ai lui. a hotărît să atace cetatea Vidin, de la Dunăre.

Ca să nu-i bănuie planurile., Mihai-Vodă i-a trimis paşei care comanda această cetate douăzeci de care cu daruri. Cînd a văzut la porţile cetăţii Vidinului acele care, acoperite cu coviltire de pînză roşie, paşa a ieşit în mare grabă să vadă ce daruri i-a trimis voievodul. Lacom peste fire, şi-a luat lîngă dînsul şi multe căpetenii.

Se pregăteau să admire daruri,le, cînd, spre marea-i uimire, ostaşii români au apărut, ca din pamînt. în care însă nu erau daruri, ci tunuri. Fulgerător de repede, tunarii le-au îndreptat împotriva cetăţii, iar ostaşii au trecut sub sabie toată turcimea din jur. Paşa abia a putut încăleca un cal şi-a fugit galop, nebun de groază. Atît de înspăimîntat era, încît a lăsat în cort şi averile, şi straiele.

După cîteva zile, paşa s-a întors, cu armată multă. Oştenii lui Mihai' l-au aşteptat lîngă Vidin. S-a'încins o bătălie cumplită.

Ca de obicei, Mihai-Vodă s-a avîntat în luptă şi a pătruns adînc în rîndurile duşmanilor. Prin pîrtia deschisă de el înaintau ceilalţi oşteni, lărgind-o tot mai mult. Deodată, un spahiu turc repezi suliţa asupra lui Mihai-Vodă şi-l izbi în pîntece; îi sparse armura şi-l pătrunse în carne, sfîşie- tor de dureros.

Cu uriaşă putere, voievodul apucă atunci suliţa, cu amîndouă mîinile, să-i oprească pătrunderea prea adînc în trup. Căută cu privirea un ajutor, între căpitanii care luptau în urmă-i. Dar zeci de otomani s-au năpustit, fioroşi, asupra lui Mihai-Vodă, împresurîndu-l din toate părţile,. Gîndeau că, în sfîrşit, l-au răpus şi urlau de bucurie.

însă n-a fost pe voia lor. Înţelegînd primejdia, fraţii Preda şi Stroe Buzescu au sărit, într-o clipită, în ajutorul voievodului. Rotind paloşul, vijelios, Stroe a tăiat capul spahiului care înfigea suliţa în trupul Măriei- sale. Tot fulgerător de repede, Preda i-a doborît pe ceilalţi duşmani. Scăpat de primejdia morţii, Mihai-Vodă n-a spus nimănui ca avea rană grea şi usturătoare. Ci, cu putere înzecită, a frînt suliţa în bucăţi, a aruncat-o în capul spahiilor, a smuls un iatagan de la un alt turc şi a continuat lupt.i pînă a răpus duşmanii şi a dobîndit victoria.

Dezvoltarea Ţărilor Române şi lupta lor împotriva dominaţiei străine

Constantin Brîncoveanu şi Dimitrie Cantemir

încă înainte de anul 1700, Imperiul otoman da semne de slăbiciune. Pe tronul din Istanbul se urcau sultani nevrednici, care duceau o viaţă de risipă. Armatele erau slab conduse. La rîndul lor, popoarele subjugate de Imperiul otoman rîvneau să-şi cucerească libertatea şi se răzvrăteau tot mai des şi mai îndîrjit. Tot acum, Austria şi Rusia căutau să alunge stăpînirea otomană din Europa.

O domnie strălucită. Unul dintre cei mai de seamă domnitori ai Ţării Româneşti a fost **Constantin Brîncoveanu.** El nu voia să fie domn. Dar cînd boierii l-au pus, a căutat să fie printre cei mai vrednici de cinstire. A domnit 26 de ani

Constantin

Dimitrie

Obiecte de aur lucrate cu multă măiestrie in Ţările Române.

(1688—1714). A fost o domnie lungă într-o vreme nespus de grea, cînd turcii se luptau cu austriecii şi cu ruşii chiar pe pămîntul ţării noastre.

în acest timp, sultanul, ca să aibă cu ce-şi întreţine armatele, a pus mereu biruri noi şi grele pe spinarea poporului român. Căuta să scoată din ţară cît mai multe cereale, vite şi, mai ales, cît mai mult aur.

Constantin Brîncoveanu s-a dovedit un iscusit conducător. El a căutat să ferească ţara de prădăciunile oştirilor străine, turceşti şi austriece, şi să cîştige cît mai multă independenţă.

Dorind să scape ţara de turci, Constantin Brîncoveanu a făcut o înţelegere secretă cu ţarul Petru al Rusiei. Au hotărît ca, atunci cînd ţarul va ajunge cu armata la graniţa Ţării Româneşti, Brîncoveanu să-l sprijine cu oastea lui şi cu hrană pentru armata rusă. Aflînd despre această înţelegere, sultanul a hotărît să-l piardă pe Constantin Brîncoveanu. Folosind şi pîra unor boieri care-l urau pe acest domn, sultanul l-a mazilit, adică l-a scos din domnie şi l-a dus la Istanbul. Aici călăii l-au ucis o dată cu cei patru feciori. Asemenea cruzime nemaipomenită a îngrozit lumea. Constantin Brîncoveanu a murit nevinovat. S-a jertfit în marea lui dorinţă de a elibera ţara de jug străin.

Palatul de Mogoşoaia (construit în vremea lui Constantin

Lupta lui Dimitrie Cantemir pentru eliberarea Moldovei. Crescut la Istanbul, ca ostatic, **Dimitrie Cantemir** a urmat multe şcoli înalte. Vorbea şi scria frumos, în mai multe limbi.

A ajuns unul dintre cei mai străluciţi învăţaţi ai vremii. De asemenea, el a cunoscut îndeaproape suferinţele poporului român subjugat de turci şi nutrea nădejdea de a-l mîntui de ele, eliberînd ţara de sub stăpînirea otomană.

De aceea, îndată ce a ajuns domn, în anul 1710, s-a înţeles cu ţarul Petru al Rusiei să lupte împreună împotriva turcilor. La chemarea voievodului, poporul a sărit la luptă, cu mic cu mare. A venit şi un pîlc de oşteni munteni trimis, în ascuns, de Constantin Brîncoveanu. Bătălia s-a dat la **Stănileşti,** lîngă Prut. Patru zile atacurile turcilor au fost respinse. Pînă la urmă, ţarul Petru, înfrînt, a cerut pace. Armata rusească s-a retras din Moldova. Dimitrie Cantemir a trebuit să părăsească ţara şi să se adăpostească în Rusia.

Cu toate că a domnit foarte puţin, numele lui s-a înscris, totuşi, în istorie, în şirul luptătorilor pentru independenţă şi libertate.

Constantin Brîncoveanu şi Dimitrie Cantemir au fost şi mari protectori ai culturii. în timpul lui Brîncoveanu s-au construit palate frumoase ca cel de la Mogoşoaia şi mănăstiri ca cea de la Hurez, adevărate opere de artă cunoscute azi pînă departe în lume. La rînduTlui, Dimitrie Cantemir a scris cărţi foarte interesante, în care înfăţişează geografia Moldovei

şi istoria poporului român. El s-a numărat printre învăţaţii cei mai de seamă ai vremii sale.

Domniile fanariote. După domnia lui Dimitrie Cantemir şi a lui Constantin Brîncoveanu, turcii nu mai aveau încredere în domnii români. Nu se mai bizuiau nici în aceia care au crescut ostatici la ei, în Istanbul şi nici chiar în cei care plăteau daruri multe şi făceau fel de fel de făgăduieli de supunere.

Fără a mai ţine seama de dorinţele boierilor, sultanul a început să trimită domni străini, de obicei de neam grec. Ei s-au numit **fanarioţi,** după numele unui cartier din Istanbul, numit **Fanar,** unde au locuit o parte din aceşti domnitori. Cei mai mulţi au luat conducerea Ţărilor Române numai ca să se îmbogăţească repede şi să plece înapoi în Fanar.

Schimbările domnilor se făceau foarte des. Rar domnie care să dureze mai mult de trei ani. La schimbarea domniei, ei plăteau daruri foarte mari sultanilor şi vizirilor.

Domnitorii fanarioţi au adus cu ei ajutoare, dregători, judecători, oameni dintre rudeniile lor care să strîngă birurile. Acestora le-au dăruit moşii cu sate de şerbi – aşa că numărul boierilor asupritori a crescut şi mai mult. între boierii români şi cei greci au fost dese certuri pentru putere. Astfel, vreme de o sută de ani, la exploatarea boierilor pămînteni s-a adăugat asuprirea domnitorilor fanarioţi.

întrebări • Care este însemnătatea domniei lui Constantin Brîncoveanu?
- De ce l-a ucis sultanul pe Brîncoveanu?
- Cum trăia poporul în timpul domniilor fanariote?

LECTURĂ

Năpraznica moarte a lui Constantin Brincoveanu

în acea zi limpede de 4 aprilie 1714, un trimis al sultanului intra în .Palatul domnesc din Bucureşti. Se vedea după înfăţişare că aducea veşti proaste. Brîncoveanu i-a ieşit în întîmpinare. A cercat să zîmbească. Dar aga a spus cu asprime:

— Sultanul a aflat că încerci să scoţi ţara de sub stăpînirea luminăţiei sale. De aceea a poruncit să fii mazilit.

— Sînt gata a-mi apăra ţara, cu arma! a răspuns Brîncoveanu cu demnitate.

— Nu poţi, a rînjit aga. Zece mii de soldaţi turci şi tătari stau gata să se repeadă asupra Bucureştiului.

. Ameninţarea a speriat pe boieri. Au prins a şovăi. Aga s-a arătat atunci şi mai aspru. L-a pus domn pe un boier duşman al lui Brîncoveanu şi s-a răstit trufaş:

— Acum cînd nu mai eşti domn, poruncesc să pleci, cu toată casa ta, cu feciorii şi ginerii tăi la IstanbuL

După trei săptămîni, trăsura lui Brîncoveanu, înconjurată da zeci de spahii turci, oprea în poarta închisorii celor 7 turnuri din Istanbul. în lunile mai şi iulie l-au chinuit cumplit pe vodă Brîncoveanu să spună unde îşi ascunsese averile. într-o zi i s-a aşezat pe umeri «caftanul iertării». Şi, o vreme, a sperat că va scăpa cu zile.

în dimineaţa zilei de 15 august 1714, Brîncoveanu împlinea şaizeci de ani. Se gîndea că poate va dobîndi eliberarea. Va fi sărac, dar slobod, în adevăr, l-au scos din închisoare şi l-au dus spre palatul sultanului. în loc însă să-l înfăţişeze sultanului, paznicii l-au oprit în piaţa palatului. L-au dezbrăcat, l-au descălţat şi i-au pus o cămaşă albă; cămaşa osîndiţi- lor În moarte. Apoi l-au urcat pe un pod înalt, numit eşafod. Aici se afla călăul cu o secure mare şi grea, lîngă un trunchi gros. îndată au fost aduşi şi cei patru feciori ai lui Brîncoveanu, tot desculţi şi îmbrăcaţi în cămăşi albe. După vreun ceas a apărut şi sultanul, în straie strălucitoare, cu mare alai, S-a aşezat pe un jilţ aurit, să privească osînda.

— Tăiaţi capul ghiaurului! Lui şi copiilor lui! a poruncit un vizir. în-cepeţi cu copiii!

Călăul l-a înşfăcat întîi pe Matei, un flăcăiandru frumos şi zvelt.

— Tată, eu mă fac turc, dacă-mi cruţă viaţa... s-a rugat el. Am doar şaptesprezece ani...,

— Fiule, mori în legea ta, pentru ţara ta, l-a povăţuit Brîncoveanu. în scurt, capul tînărului fecior de domn a căzut sub securea călăului. A căzut, apoi, şi capul celorlalţi. Radu, Ştefan si Constantin. în cămaşa albă a osîndlţilor, cu părul sur, cu picioarele goale, Brîncoveanu a stat împietrit. N-a mai rostit nici un cuvînt. Ştia că sultanul s-ar fi bucurat mult dacă l-ar fi văzut plîngînd ori văitîndu-se. Chiar călăul a rămas impresionat de atîta stăpînire de sine şi tărie sufletească.

— Capetele ghiaurilor să fie ţintuite de poarta cea mare a Seraiului! a poruncit sultanul furios, iar trupurile lor să fie plimbate prin tot Istanbu- lui. Să se înfioare toţi ghiaurii!

Ienicerii au împlinit porunca sultanului. Cînd s-a lăsat întunericul le-au aruncat trupurile în mare. Cîţiva prieteni le-au pescuit din apă şi le-au îngropat, ceva mai tîrziu, în biserica Sf. Gheorghe din Bucureşti.

Deosebit de impresionat de moartea lui Constantin Brîncoveanu, poporul nu l-a uitat niciodată şi a povestit uciderea sa în versuri pline de durere şi mînie împotriva asupritorilor.

/

Marea răscoală condusă de Horea, Cloşca şi Crişan

în vremea cînd în Ţara Românească domnea Constantin Brîncoveanu, Transilvania a fost ocupată de Imperiul habsburgic. La început, românii au crezut că sub habsburgi vor avea un trai mai uşor. S-au înşelat însă. Asuprirea şi birurile au fost mai grele ca în timpul stăpînirii turceşti.

Cauzele răscoalei din anul 1784. Ţăranii transilvăneni, crunt exploataţi de nobilii maghiari, au dus o viaţă foarte grea. Erau siliţi să muncească pe moşii, fără plată, cîte 3—4 zile pe săptămînă. Dările erau tot mari şi numeroase. Dar şi mai aspră era viaţa moţilor, locuitori din Munţii Apuseni. Aveau pămînt puţin şi sărac. Mulţi lucrau în mine, în pădure, sau făceau ciubere. De la o vreme însă, nobilii nu le-au mai îngăduit să taie lemne, nici să-şi vîndă ciuberele în tîrguri fără a plăti taxe mari.

Deşi românii erau cei mai vechi şi cei mai mulţi locuitori ai Transilvaniei nu aveau nici un fel de drepturi.

în mai multe rînduri, ţăranii din Munţii Apuseni au trimis soli la împărat să ceară dreptate. Cel mai priceput în asemenea solii şi mai îndrăzneţ conducător al ţăranilor s-a dovedit a fi **Nicola Ursu.** Oamenii îi ziceau **Horea,** pentru că horea, adică zicea sau cînta frumos din fluier.

Cum s-a desfăşurat răscoala. împăratul, deşi le făgăduia dreptate şi libertate, de cuvînt nu se ţinea. Văzînd aşa, Horea împreună cu încă doi prieteni, **Cloşca** şi **Crişan,** a pornit răscoala. Să cucerească prin arme ceea ce împăratul şi nobilii nu le dădeau de bună voie. înarmaţi cu topoare, furci şi coase, ţăranii s-au pornit ca o furtună să-şi dobîndească dreptatea socială şi libertatea naţională. Au dat foc palatelor şi au zdrobit cetele armate ale nobililor întîlnite în cale. Nespus de repede, răscoala condusă de Horea, Cloşca şi Crişan s-a întins în cea mai mare parte a Transilvaniei. Cînd a ajuns în părţile Turdei sau ale Tîrnavelor s-au alăturat şi ţărani maghiari şi saşi. Horea era numit de către popor rege al Daciei. Speriat, împăratul a trimis în ajutorul nobililor armată numeroasă şi tunuri multe. Luptînd cu arme primitive, pe vremea grea de iarnă, răsculaţii au fost înfrînţi. Cete, cete, ei s-au retras fie la vetrele lor, fie în munţi, în desişul codrilor, cu gîndul să pornească lupta din nou, îndată ce s-o

desprimăvăra.

Horea în mijlocu! răsculaţilor.

Schingiuirea lui Horea şi Cloşca. Ca să pună mîna cît mai repede pe căpeteniile răscoalei, nobilii au pus un

premiu de 300 de galbeni pe capul lui Horea. Un trădător a dezvăluit

Schingiuirea şi moartea lui Horea şi

Horea, Cloşca şl

jandarmilor împărăteşti ascunzătoarea unde se aflau căpeteniile răscoalei. Aşa i-a prins şi întemniţat în cetatea Alba Iulia. Ştiind ce-l aşteaptă, Crişan s-a spînzurat, în închisoare, cu nojiţele de la opinci. Pe Horea şi Cloşca nobilii i-au purtat, în lanţuri, prin faţa ţăranilor adunaţi cu de-a sila la Alba Iulia. Apoi i-au urcat pe un pod înalt şi le-au strivit trupurile cu roata. în ciuda celor mai cumplite dureri, n-au scos nici un geamăt. Doar atunci cînd a simţit că-l părăsesc puterile, Horea a strigat:

— Mor pentru popor!

Neputîndu-şi potoli setea de răzbunare, nobilii au poruncit să fie tăiate în bucăţi trupurile căpeteniilor răscoalei şi înfipte în porţile cetăţii Alba Iulia.

Cu toate asemenea cruzimi, poporul nu s-a înfricoşat, Dimpotrivă: a cîntat vitejia şi jertfa luptătorilor din 1784:

«Pîn-a fost Horea-mpărat, Domnii nu s-au desculţat, Nici în pat nu s-au culcat, Nici la masă

Cît fu Horea căpitan Şi domnii purtau suman Pînă ce fu Horea crai, Pe domnie era vai!...»

Răscoala condusă de Horea, Cloşca şi Crişan a obligat pe nobili şi pe împărat să dea unele libertăţi.

întrebări

- Din ce pricină s-au răsculat ţăranii în 1784?
- Cum s-a desfăşurat răscoala lui Horea?

- Cu sfîrşitul cui se aseamănă sfîrşitul lui Horea?

LECTURĂ

Onuţ al lui Florea

Cînd râsculaţii au pornit din satul Bucium, Onuţ al lur Florea s-a ţinut după dînşii. Pe drum, în popasuri, sta de o parte, cuviincios şi cuminte, Cînd oamenii se aflau în luptă, le aducea apă cu ulciorul. Asta era «misiunea» lui. Cîteodată, se strecura înainte şi afla ştiri despre cetele no- , bililor. Altădată se urca în cîte un copac şi de acolo scruta zarea, să afle . mişcările nobililor. De cele mai multe ori a fost de mare folos răsculaţilor.

Tot coborînd la vale, ţăranii răsculaţi, conduşi de Crişan, au ajuns la Deva, pe-o vreme rece, cu vînt tăios, îngheţat şi cu zăpada spulberată. Crişan a văzut că oraşul era apărat de multă soldăţime împărătească, înarmată pînă în dinţi. Totuşi a pornit asaltul. Onuţ al lui Florea s-a ,urcat într-un ulm înalt şi de-acolo vestea:

— Bade Crişan, atacă dinspre dreapta!... Vine un pîlc de călăreţi drept din faţă!

Ţăranii foloseau ştirile date de Onuţ şi se apărau mai uşor ori atacau mai cu spor.

Tremura de frig băieţaşul nostru. Mîinile îi amorţiseră, încleştate pe crengi. Buzele i se umflaseră şi se îngreuiaseră, că parcă nici nu le mai putea mişca să rostească vreun cuvînt. Numai ochii i se roteau harnici şî neosteniţi, pînditori, ca ochii şoimului, spre toate zările. Gloanţele solda-ţilor împărăteşti secerau tot mai mulţi dintre ţărani. Nimeni nu da îndărăt. Toţi năzuiau din răsputeri să intre în oraş, să se răfuiască acolo cu nobi-limea.

Ningea tot mai des şi lui Onuţ îi venea să chiuie de bucurie cînd văzu că ai lui dobîndesc izbînda. Şi chiar ar fi chiuit dacă, pe Valea Mureşului, n-ar fi zărit trei pîlcuri mari de călăreţi. Veneau galop, cu suliţele întinse înainte, ca pentru atac.

— Vin! a strigat Onuţ .cu deznădejde. Lovesc călăreţii din spate!... Sînt mulţi! Tare mulţi!

Crişan şi alţii care au auzit glasul lui Onuţ au întors privirile şi au văzut primejdia. S-au tras mai spre stînga, în mare grabă, ferindu-se de izbirea din spate.,Dar n-au putut scăpa toţi. Mulţi au căzut răpuşi de suliţă şi de glonţ. Măcar că-i clănţăneau dinţii de frig şi de spaimă, Onuţ tot mai striga:

— Fereşte, bade . Mihai!... Spre dreapta... Şi dumneata, bădiţă Necula, la stînga... Aşa, într-acolo nu-i nimeni!

Lupta a mai durat încă mai mult de un ceas. O parte din răsculaţi s-au putut retrage spre lunca Mureşului. Cei prinşi în încleştarea luptei au fost ucişi.

Pe Onuţ l-au împuşcat doi soldaţi împărăteşti, doborîndu-l din ulm, în omătul înroşit de sînge.

Revoluţia din 1821 condusă de Tudor Vladimirescu

• Poporul român gemea sub stăpînirea domnilor fanarioţi, slujitori plecaţi ai sultanului. Suferinţele nu mai puteau fi în-durate. Ele nu mai puteau fi îndepărtate decît prin ridicarea la luptă a poporului, adică prin **revoluţie.** Prin revoluţie poporul caută să doboare, din temelie, vechile rînduieli şi să le înlocuiască prin altele noi, mai bune. Dar ca să poată lupta, poporul avea nevoie de un conducător priceput şi viteaz.

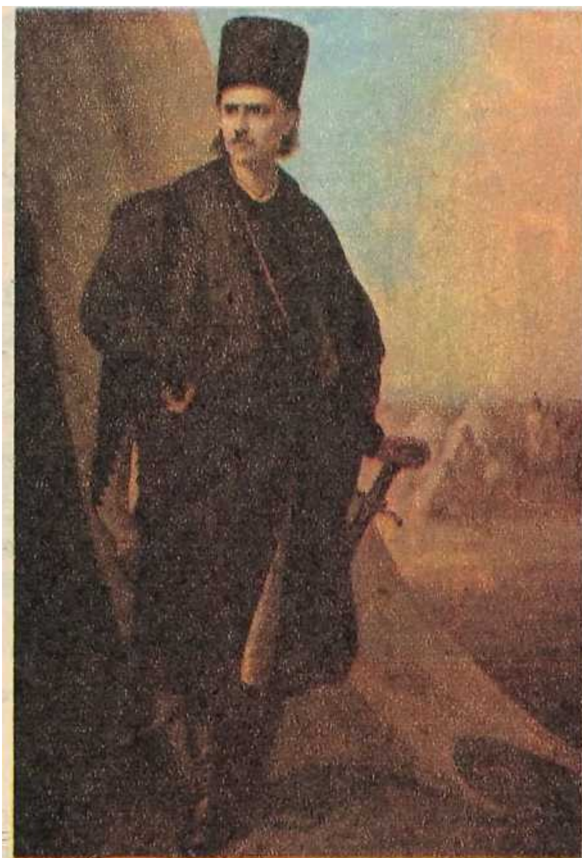
Tudor Vladimirescu. în adevăr, la începutul veacului al XIX-lea, din rîndul poporului s-a ridicat un om deosebit, dornic să scoată ţara şi poporul din mizerie şi să-i alunge pe domnii fanarioţi. Se numea **Tudor.** Şi pentru că se născuse în satul Vladimir din Oltenia şi-a zis **Vladimirescu.** învăţase carte. Se ocupase cu negustoria de vite. Se ciocnise de multe ori cu turcii prădalnici veniţi de peste Dunăre. întovărăşit de pandurii olteni, Tudor ajutase pe sîrbii răsculaţi împotriva otomanilor. Pentru priceperea şi vitejia lui, Tudor a fost decorat şi făcut ofiţer. Bărbat dîrz, aspru şi hotărît, pătruns de simţul dreptăţii şi al demnităţii, el nu putea îndura trufia şi asuprirea boierească. Ura pe boieri şi iubea poporul asuprit. Nutrea marele gînd de a face dreptate ţării, adică de a cuceri libertatea socială şi naţională a poporului român.

Aşa că, în iarna anului 1821, Tudor Vladimirescu a înălţat steagul luptei răzvrătind întregul popor. *«Veniţi dar fraţilor cu toţii, cu răul să pierdem pe cei răi, care aveţi arme cu arme, care nu – faceţi furci de fier şi lănci şi veniţi. Că ne-a- junge, fraţilor, atîta vreme de cînd lacrimile noastre nu s-au mai uscat».*

Tudor conduce ţara în numele poporului. Răsculaţii conduşi de Tudor Vladimirescu au pornit din Oltenia. Pe drum li s-au alăturat cei asupriţi de boieri şi de turci. Ajutat de panduri, Tudor şi-a făcut o adevărată oştire şi s-a îndreptat spre Bucureşti. Înspăimîntaţi, marii boieri au fugit peste graniţă. Înfrîngînd oastea trimisă împotrivă-i, Tudor Vladimirescu a intrat în capitala ţării. Poporul l-a primit cu nespusa bucurie. El şi-a asemuit conducătorul cu voievozii

care ridicaseră odinioară ţara la luptă pentru libertate. De aceea i-a zis *«domnul Tudor». -*

Astfel, în primăvara anului 1821, Tu- dor Vladimirescu a ocîrmuit ţara în numele poporului. El se pregătea să facă dreptate, să uşureze viaţa celor mulţi şi să scape ţara de stăpînire turcească.

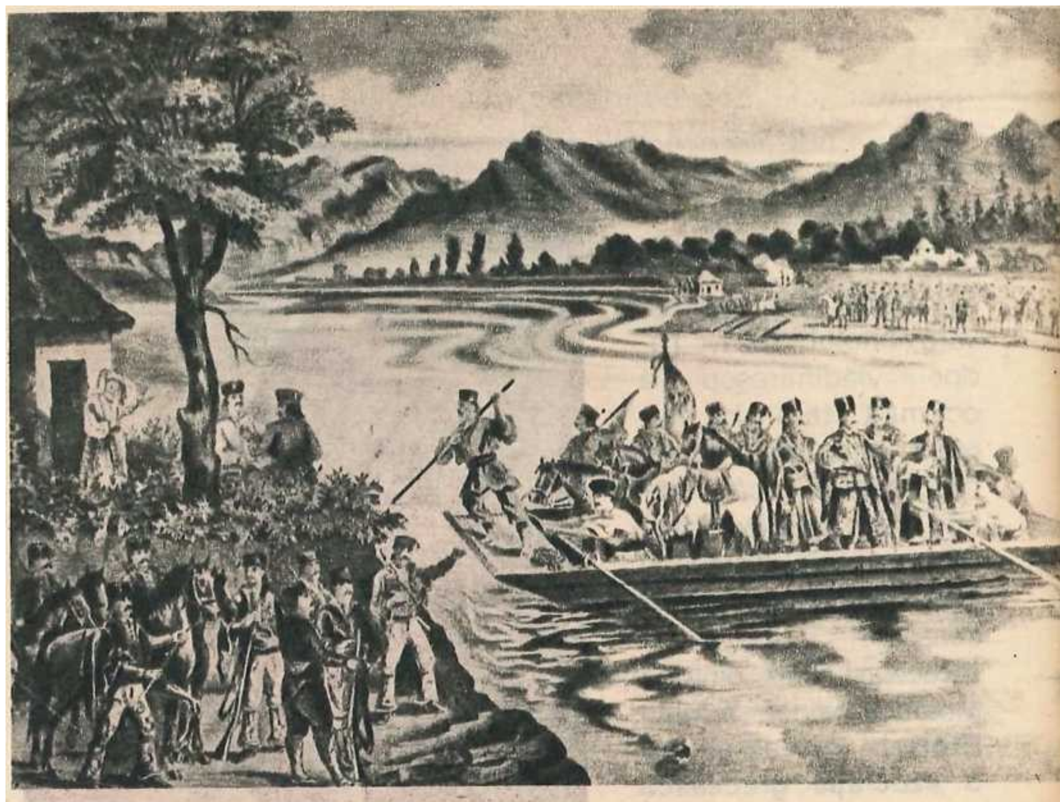

Tudor

în acelaşi timp, dinspre Moldova venea armata Eteriei. Aceasta era o asociaţie grecească care urmărea să răscoale pe greci şi alte popoare din Balcani împotriva stăpînirii turceşti.

Mişeleasca ucidere ajul Tudor. Speriaţi de puterea poporului ocîrmuit de Tudor Vladimirescu, boierii au chemat pe turci în ajutor, iar sultanul s-a şi grăbit să trimită armată asupra ^ucureştiului. Vrînd să cruţe Capitala de distrugerile unui război, să-şi unească forţele cu ale eteriştilor şi să lupte împreună împotriva turcilor, Tudor s-a retras spre Goleşti. Aici, ascultînd pîra mincinoasă a boierilor, eteriştii l-au crezut trădător, l-au prins şi l-au ucis. Trupul i l-au aruncat într-o fîntînă părăsită. Astfel, turcilor ie-a fost uşor să înfrîngă şi să risipească oastea răsculaţilor, atît a celei române cît şi a grecilor eterişti.

Boierii s-au întors din pribegie şi, sub ocrotirea turcilor, au continuat stăpînirea asupritoare.

Totuşi, revoluţia condusă de Tudor Vladimirescu a avut o deosebită însemnătate pentru viaţa tuturor românilor. Răsunetul ei s-a întins atît în Moldova, cît şi în Transilvania; fraţii transilvăneni îi ziceau „domnul Tudoraş“ şi aşteptau să vină cu „oastea cea mare“ să-i scape de stăpînirea străină a grofilor şi a austriecilor.

După revoluţie, sultanul n-a mai numit domnitori fanarioţi ci, atît în Moldova, cît şi în Ţara Românească, a numit „domni pămînteni“, adică dintre boierii români. Aceasta a uşurat întrucîtva viaţa poporului, iar ţara s-a simţit mai liberă.

întrebări • ,Ce fel de om era Tudor Vladimirescu?
- Povestiţi desfăşurarea revoluţiei din 1821.
- Ce însemnătate are revoluţia din 1821?

Panduri lui Tudor trec Oltul Indreptindu-se spre

Dreptatea lui Tudor

Se spun multe despre felul cum făcea Tudor dreptate norodului, Iată o intimplare de acest fel: Cînd a ajuns cu pandurii în apropiere.de Craiova, lui Tudor i-a venit ştirea că un boier din neamul Bălşeştilor a prins şase ţărani, i-a legat cu mîinile la spate, i-a bătut cumplit şi acum îi ţinea cu capul în jug sub fum de băligar şi de ardei. A trimis Tudor în goană un căpitan de-al său, la conacul boierului, să afle adevărul. Căpitanul a găsit, alături de cei şase ţărani, şi o fetişcană, pusă şi ea cu gîtul în jug. Toţi tuşeau şi urlau de usturimea fumului.

— Ce-au făcut, jupîne, de i-ai osîndit cu atîta făr'de milă? a întrebat căpitanul de panduri.

— Au cutezat a se gîndi la răscoală! Zic că-l aşteaptă pe acel lotru, Tudor din Vladimir, să-mi ia moşia şi conacul.

Căpitanul s-a uitat, cu luare aminte, la cei şapte osîndiţi. Fata aproape leşinase. Părul îi atîrna despletit. Obrajii, înnegriţi de lacrimi şi de fum.

— Cum te cheamă? a întrebat căpitanul. Dar fata n-a putut răspunde. A gemut doar, sfîşietor de dureros.

— Tîlhăroaica asta-i Ţinea, fata lui Todiraş. A îndemnat satul la răscoală! a răcnit boierul.

Căpitanul a încălecat şi a galopat pînă la tabără, l-a spus lui Tudor ce a văzut.

— După mine! a făcut Tudor semn la zece panduri.

Şi, împreună cu căpitanul, au galopat pînă la conacul boierilor Bălşescu.

Casa in care s-a născut Tudor Vladimlrescu.

— Boierule, norodul îţi porunceşte să scoţi oamenii de la osîndă! a strigat Tudor, oprind calul în faţa cerdacului. *

— Nu vreau! a urlat boierul, şi a pus mîna pe puşca să tragă asupra lui Tudor.

— Laşa arma, boierule! Ca noi avem flinte mai bune şi mai multe... în adevăr, văzi'nd zece flinte pandureşti toate aţintite asupra lui, Bălşescu a lăsat arma în jos. Şi aşa cum i-a poruncit Tudor a coborît din cerdac şi a dezlegat oamenii osîndiţi la afumare. A început cu Ţinea. Pandurii au descălecat şi-au ajutat-o să scoată gîtul din jug, să răsufle aer proaspăt şi să se spele ca să scape de usturimea fumului de ardei. Nu putea vorbi, iar pe Tudor îl vedea doar ca prin ceaţa, atît îi erau ochii de um- flaţi şi de roşii. Totuşi a luat seama că boierul a tras doua pistoale de»la brîu şi le-a îndreptat asupra lui Tudor. Mută, Tinda s-a năpustit asupra boierului, drept în clipa cînd cocoaşele pistoalelor atingeau capsele. Un glonţ a şuierat pe la urechea Vladimirescului. Altul a atins umărul sting ăl Tincăi şi-a nimerit în creanga unui copac, turtindu-se acolo. r

in liniştea care s-a statornicit, o clipă, în ograda conacului, ludor a strîns frîul calului şi-a poruncit aspru:

— Legaţi-I şi puneţi-l cu mutra-n fum de ardei!

într-o clipa, pandurii au pus pe boier cu gîtul în jugul de unde dezlegaseră ţăranii.

— Fetiţo, a surîs Vladimirescu, aţîţă focul, să afle şi dumnealui baş-boierul ce dulce-î fumul de ardei...

Ţinea a împlinit porunca. După ce şi-a legat umărul sîngerat de glonţ, a mers cu pandurii lui Tudor, aşa cum au mers toţi ţăranii din satele Olteniei. Pe boier l-au lăsat acolo, în jug. să urle de usturime.

Revoluţia de la 1848 in Ţările Române

Din an în an şi din veac în veac am ajuns cu istoria poporului român în preajma anului 1848. Acest an este foarte însemnat în istorie, pentru că atunci a izbucnit o mare revoluţie care a cuprins întregul teritoriu românesc, aşa după cum cuprinsese şi majoritatea ţărilor europene.

în Ţările Române revoluţia a urmărit aceleaşi ţeluri: **dreptate socială, libertate** şi **unitate naţională.**

Situaţia Ţărilor Române în preajma anului 1848. Munca stăruitoare a poporului a făcut ca în Ţările Române să sporească bogăţiile. A crescut numărul locuitorilor. S-a răspîn- dit tot mai mult cultura. Românii au învăţat să iubească tot mai mult patria; au devenit mîndri de originea lor străveche daco-romană; doreau tot mai mult să trăiască liberi în statul lor unit, naţional.

în acest timp, Imperiul otoman devenea tot mai slab. Faptul acesta ajuta pe români să cîştige o oarecare independenţă. Mai întîi, comerţul a devenit liber şi s-a dezvoltat repede. Apoi, mai ales la oraşe, s-au deschis ateliere mai mari

Vasile Alecsandrl şl Mihall Kogălniceanu.

şi fabrici. Stăpînii fabricilor, negustorii şi cei care aveau mulţi bani au format **burghezia.** Burghezia dorea să ia conducerea ţării din mîna boierilor români şi a nobililor maghiari din Transilvania. Deşi erau cei mai vechi şi cei mai numeroşi pe aceste meleaguri, românii transilvăneni nu aveau încă nici drepturi, nici libertăţi asemănătoare cu ale celorlalte popoare din Imperiul austriac. în lupta ei, burghezia era ajutată şi de cărturari, tot mai numeroşi şi mai bine pregătiţi. Prin şcoli, prin scrierile lor, cărturarii arătau că, deşi trăia despărţit, poporul român era unul, cu aceeaşi istorie şi cu aceleaşi dorinţe de viitor.

în 1848, burghezi, cărturari, meseriaşi, muncitori şi ţărani de pe întreg pămîntul românesc, au ridicat, cu toţii, steagul luptei pentru alungarea boierilor şi a nobililor de la conducerea ţării.

Reprezentanţi de seamă ai revoluţiei. în 1848, în fruntea poporului român s-a ridicat un număr mare de revoluţionari patrioţi, care s-au dăruit cu totul luptei oentru apărarea ţării

Oraşul laşi in 1845.

Nicolae Bălcescu.

şi pentru a cuceri drepturi pentru popor. Dintre cei mai de seamă a fost **Nicolae Bălcescu, Gheorghe Magheru** în Ţara Românească. Ei erau prieteni cu **Mihail Kogălniceanu, Vasile Alecsandri** şi **Alexandru Cuza** din Moldova, precum şi cu **Avram lancu** şi **Eftimie Murgu** din Transilvania. împotriva tiraniei austriece s-au ridicat, de asemenea, secuii, din rîndu- rile cărora s-a remarcat **Gábor Áron** şi saşii, în frunte cu cărturarul **Stephan Ludwig Roth.**

în numele poporului ei cereau: desfiinţarea iobăgiei, împroprietărirea ţăranilor cu pămînt, drepturi egale pentru toţi locuitorii ţării. Totodată, poporul voia să scuture şi jugul străin, turcesc şi austriac şi să se unească într-un singur stat.

Izbucnirea şi desfăşurarea revoluţiei. Revoluţia a inceput mal întîi în Moldova, în martie 1848, dar a fost înăbuşită înainte de a cuprinde toată ţara.

Scăpînd de sub paza zbirilor domniei, capii revoluţiei au trecut în Transilvania sau în Ţara Românească şi au participat la revoluţia de acolo.

8

Grup de revoluţionari din 1848.

Avram láncú

Simlon Bărnuţiu

Gheorghe Barlţlu

Românii din Transilvania s-au bucurat că popoarele Europei s-au ridicat împotriva asupririi habsburgice şi nădăj- duiau ca soarele dreptăţii să răsară şi pentru ei. Dar, în loc să-i lase pe români să-şi hotărască singuri soarta, guvernul revoluţionar maghiar a plănuit să înglobeze Transilvania la Ungaria.

Eftimie Murgu

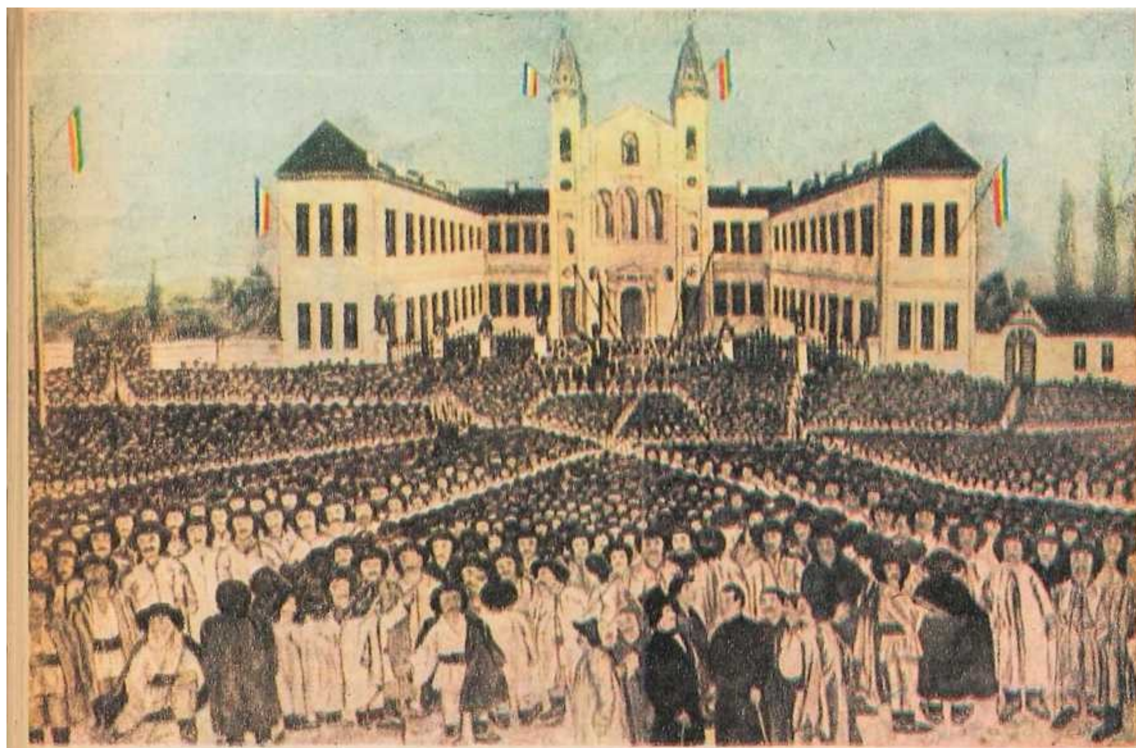

Sándor Petöfi

Stephan Ludwig Roth

Adunarea Naţională de la Blaj.

La 3 mai 1848 s-au adunat la **Blaj** peste 40 000 de oameni, ţărani, meseriaşi, intelectuali. Au venit şi fruntaşi revoluţionari din Moldova şi Ţara Românească. Toţi aveau steagul tricolor românesc: roşu, galben şi albastru, simbol al libertăţii şi al unirii.

Conducătorii revoluţiei au vorbit mulţimii adunate pe Cîmpia Libertăţii despre suferinţele îndurate de poporul român de-a lungul istoriei. Toţi au strigat într-un glas: *«Să se desfiinţeze iobăgia şi asuprirea naţională! Să se deschidă şcoli superioare în grai românesc şi să se dea libertate şi egalitate românilor»;* au cerut, totodată, şi unirea întregului nostru popor într-o singură ţară.

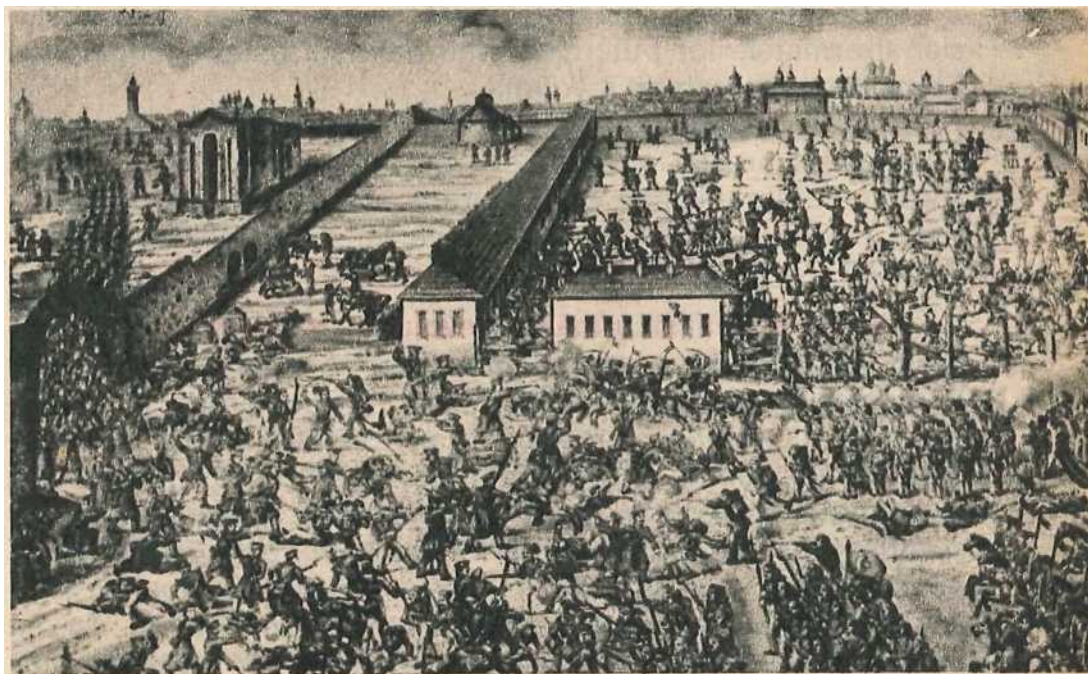
La 9 iunie 1848 a izbucnit revoluţia şi în Ţara Românească. Aici revoluţionarii au ţinut o mare adunare la **Islaz,** lîngă Turnu-Măgurele, care a adoptat un important program de reforme. în zilele următoare s-au ridicat la luptă cele mai multe judeţe ale ţării. La Bucureşti, poporul a ţinut o mare adunare revoluţionară, pe **Cîmpia Libertăţii** de la Filaret. Temîndu-se, domnitorul a fugit din ţară. Conducerea ţării a intrat în mîna revoluţionarilor, care au alcătuit **guvernul provizoriu.**

Cu multă încredere în sine şi în popor, guvernul s-a pregătit să

aplice reformele adoptate la Islaz. Adică: să desfiinţeze iobăgia şi să împroprietărească ţăranii, să dea libertate presei, să ajute dezvoltarea industriei şi a comerţului, să deschidă cît mai multe şcoli pentru fiii poporului şi să întocmească legea de bază a ţării, **Constituţia.** Dar, din pricina împotrivirii boierilor, guvernul n-a putut aplica imediat reformele propuse. Şi, mai ales, a întîrziat împroprietărirea ţăranilor şi n-a dat arme poporului pentru a alcătui o armată revoluţionară cu care să-i înfrunte pe duşmanii dinăuntru şi din afară.

Astfel, boierimea a avut răgaz să cheme în ajutor armata otomană, care a trecut Dunărea pe la Giurgiu şi s-a îndreptat spre Bucureşti. Populaţia Capitalei, condusă de revoluţionari, s-a apărat. Pe **Dealul Spirei,** pompierii s-au luptat eroic, în acelaşi timp şi armata ţaristă a trecut Milcovul ca să înăbuşe revoluţia.

Luptele din Dealul Spirei.

Fruntaşii revoluţiei au fost arestaţi şi trimişi la închisoare. Pe drum, ajutaţi de cîţiva oameni de încredere, pa- trioţi, au izbutit să scape.

în locul guvernului revoluţionar, sultanul a pus la conducerea ţării un boier credincios lui.

Lupta lui Avram lancu şi Nicolae Bălcescu pentru unirea revoluţionarilor. în Transilvania revoluţia a continuat şi în anul

1849. Guvernul maghiar a nesocotit dorinţele românilor adunaţi la Blaj. Nobilii maghiari n-au vrut să elibereze pe iobagi, iar pe cei care au încercat să-şi ia pămîntul cu forţa, nobilii i-au împuşcat fără milă.

Refugiat din Ţara Românească, Nicolae Bălcescu a mers de mai multe ori la guvernul maghiar şi în Munţii Apuseni, la Avram lancu, ca să împace conducătorii celor două revoluţii. El se bizuia pe faptul că şi unii revoluţionari maghiari erau pentru înfrăţirea popoarelor în lupta împotriva tiraniei. însufleţit de această idee, Bălcescu a înfruntat multe primejdii, din dorinţa lui fierbinte de a face pe români şi pe unguri să se înfrăţească şi să lupte împreună împotriva asupririi, lancu zicea: *«Vin cu dragă inimă alături de fraţii unguri, dacă recunosc drepturile naţiunii române».* Abia în vara anului 1849, conducătorii maghiari au recunoscut libertatea şi dreptatea românilor.

între timp însă, împăratul Austriei s-a înţeles cu ţarul Rusiei şi armatele lor puternice s-au năpustit asupra Ungariei şi Transilvaniei zdrobind revoluţia. *

Deşi a făgăduit că va da libertate românilor, împăratul Austriei l-a arestat şi batjocorit pe Avram lancu. Cu sufletul zdrobit de amărăciune şi de durere, *«Craiul Munţilor»,* cum îi zicea poporul, a rătăcit pe plaiurile lui dragi, cîntînd din fluier, pînă şi-a găsit sfîrşitul.

însemnătatea şl urmările revoluţiei române din 1848. jn Ţara Românească guvernul revoluţionar a condus trei luni. El a arătat.că ţara poate fi cîrmuită şi fără boierime. în revoluţie, poporul român a înţeles că are destulă putere şi pricepere ca să alunge oamenii vechii orînduiri şi să întocmească o orînduire nouă, mai. bună. Dar armatele austriece, turceşti şi ţariste au înăbuşit revoluţia română din 1848. Totuşi, ca să poată stăpîni mai departe, împăratul Austriei şi domnii Ţărilor Române au fost nevoiţi să facă mai multe reforme. Au dat libertate industriei, comerţului şi băncilor. Prin aceasta, burghezia şi-a sporit puterea economică şi a început să ia parte la conducerea ţării.

Ideile revoluţionare din 1848, amintirea faptelor eroice săvîrşite de Nicolae Bălcescu şi Avram lancu au însufleţit mult lupta poporului nostru. în curînd, el va înfăptui unirea şi va cuceri independenţa.

Întrebări
- Ce schimbări s-au produs în Ţările Române în preajma revoluţiei din 1848?
- Care au fost cererile revoluţionarilor români?
- Ce legături au fost între revoluţionarii din Ţările Române?

• Care au fost urmările revoluţiei de la 1848? .

LECTURĂ ** f

Cîntecul revoluţionarilor

în vara aceea fierbinte din anul 1848, toate inimile clocoteau de entuziasm revoluţionar. în fiecare sat şi oraş, oamenii se adunau, se sfătuiau, se organizau pentru luptă.

Aşa, într-o seară, în casa familiei Mureşanu din Braşov, se aflau cîţiva cărturari din Transilvania, din Ţara Românească şi din Moldova. Printre dînşii se afla şi Anton Pann. Venise cu o traistă de snoave, de vorbe de duh şi de cîntece. populare. După ce au aflat ştiri despre mersul revoluţiei, Andrei Mureşanu s-a ridicat în picioare şi, cu glasul lui gros, oleacă aspru, a început să citească poezia «Răsunet», scrisă în ziua aceea:

Deşteaptă-te române, din somnul cel de moarte în care te-adînciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată să arătăm în lume Că-n aste mîini mai curge un sînge de roman...

Ascultau toţi absorbiţi ca de-o vrajă. Nu clipea nimeni. Parcă şi respiraţiile se opriseră. Numai inimile băteau ca nişte ciocane, în uriaşe clopote de aramă. Mureşanu citea mai departe, cu tot mai aprinsă patimă:

...Priviţi, măreţe umbre, Mihai, Ştefan, Corvine, '
Româna naţiune, ai voştri strănepoţi, Dar noi, pătrunşi la suflet de sfînta libertate, Jurăm că vom da mîna, să fim pururea fraţi!...

«Răsunet» pătrundea adînc în cugetul fiecăruia. Se simţeau, în adevar, fraţi. La sfîrşit, toţi, ca unul, au sărit în picioare. S-au îmbrăţişat. S-au sărutat.

— «Jurăm ca vom da mîna să fim pururea fraţi!» recitară cîţiva, într-un glas. Aceasta va să fie deviza de acum încolo!

Entuziasmul i-a împiedicat, o vreme, să vadă că singur Anton Pann, îngîndurat, sta de o parte, cum nu-i era obiceiul. [9]

— Ce-I, Antoane, isteţule? Nu-ţi place poezia lui Mureşanu? Anton Pann a surîs, s-a ridicat în picioare; a tuşit uşor şi a început să cînte, cu glas puternic şi cald, cum numai el ştia să cînte:

Deşteaptă-te române, din somnul cel de moarte...

Din nou au amuţit, toţi. Melodia sporea însutit vraja verşurilor. Şi, fără să ştie-, fiecare a început să murmure după glasul lui Anton Pann: ...Viaţa-n libertate ori moarte! strigă toţi...

— încă o dată! a dirijat cîntăreţul. Aşa!... Mai cu inima!

Peste o jumătate de ceas, toţi oaspeţii din casa Mureşanilor cîntau «Răsunet». Vecinii au ieşit la ferestre. Trecătorii s-au oprit pe stradă şi-au ascultat.

— Amu, de-l ştim noi, a zis Andrei Mureşanu, »să ieşim în stradă, să-nvăţăm şi poporul să-l cînte.

în seara şi noaptea aceea, tot Braşovul a cîntat marşul revoluţiei «Deşteaptă-te române». Şi de-atunci, românii nu l-au mai uitat niciodată.

Formarea statului naţional modern România

Unirea Moldovei cu Muntenia

Chiar dacă, veacuri de-a rîndul, stăpîniri străine i-au despărţit, românii tot s-au întîlnit pe cărările Carpaţilor, pe văile rîurilor, în tîrgurile ţării, în luptele duse împotriva cotropitorilor străini. Au muncit pe ogoare la fel de roditoare şi au jucat în hore la fel de sprintene şi de vesele. Avînd acelaşi grai, ei au cîntat aceleaşi doine şi aceleaşi cîntece de vitejie. Au citit aceleaşi cărţi. Avînd acelaşi port, s-au îmbrăcat în straie la fel de frumoase, din Maramureş la Dunăre şi de la unirea Crişurilor la ţărmul Mării Negre. *«Unitatea Naţională,* scria N. Bălcescu, *fu visarea iubită a voievozilor noştri cei viteji, a tuturor bărbaţilor noştri cei mari. Pentru dînsa ei trăiră, munciră, suferiră şi muriră».*

Lupta pentru unirea Moldovei cu Muntenia. Revoluţionarii de la 1848 au năzuit să înfăptuiască şi unirea Ţărilor Române. Dar n-au izbutit atunci. în anii următori, poporul întreg a luptat pentru Unire, socotind-o scopul cel mai înalt al vieţii.

Deputaţi ţărani din divanul ad-hoc.

Pribegi prin Europa, revoluţionarii din 1848 au convins guvernele unor ţări mari, ca Franţa, Rusia sau Anglia, să ajute poporul român să se unească. Era nevoie de un asemenea ajutor, pentru că Imperiul otoman şi Imperiul habsbur- gic, care voiau să ţină şi mai departe poporul nostru sub dominaţia lor, se împotriveau din răsputeri. Ele susţineau că românii nici nu vor Unirea. Atunci s-au ales adunările numite *«adunările ad-hoc»,* care să exprime în faţa lumii întregi dorinţele poporului. în aceste adunări au fost aleşi şi reprezentanţi ai ţărănimii. Printre aceştia se afla şi înţeleptul moş **Ion Roată,** dintr-un sat din Vrancea. Deputăţii ţărani au cerut, cu energie, unirea şi împroprietărirea cu pămînt a tuturor clăca- şilor. Auzind asemenea dorinţe, unii dintre marii boieri s-au împotrivit Unirii.

înfăptuirea Unirii: 24 Ianuarie 1859. Dar nici marii boieri, nici sultanul, nici împăratul Austriei n-au putut înfrînge voinţa poporului, care a ales ca domn în Moldova pe Alexan-

Proclamarea Unirii – 24 Ianuarie 1859 (oictură).

dru loan Cuza, unul din fruntaşii revoluţiei din 1848. îndată după aceasta, la **24 Ianuarie 1859,** s-a făcut alegerea domnului şi în Muntenia. Boierii potrivnici Unirii ziceau să aleagă un fost domnitor, care jurase să nu schimbe nici una din rînduie- lile ţării. Poporul nu s-a lăsat înşelat. Orăşeni, ţărani, lucrători, cărturari au înconjurat clădirea în care se făcea alegerea. Ei strigau de clocotea cerul: *«Cuza şi Unirea!».* Aşa i-au silit pe deputaţi să aleagă domn al Munteniei tot pe Alexandru loan Cuza, domnul Moldovei. Cele două Ţări Române, avînd acum un singur conducător, erau de fapt unite într-un singur stat. Aşa s-a înfăptuit o parte din visul de aur al poporului nostru. întregul popor român s-a bucurat de Unirea Moldovei cu Muntenia. Mulţi cărturari transilvăneni au luptat alături de munteni şi moldoveni ca să înfăptuiască Unirea. Deşi Transilvania rămînea încă despărţită, românii se străduiau să realizeze Unirea deplină.

Prin Unirea din 1859, statul era mai mare şi mult mai puternic, numărul locuitorilor s-a dublat şi bogăţiile ţării au

sporit. Cucerirea independenţei şi apoi unirea într-o singură patrie era dorinţa fierbinte care însufleţea întregul popor.

întrebări • De ce dorea, poporul român Unirea?
• Cum s-a realizat Unirea Moldovei cu Muntenia?
• Care este însemnătatea Unirii?

Principalele reforme înfăptuite în timpul domniei lui Alexandru loan Cuza

Ales cu înflăcărare domn, la 24 ianuarie 1859, Alexandru loan Cuza a condus ţara timp de şapte ani. Nutrind o mare dragoste de popor, el s-â străduit să biruie toate greutăţile din afară şi dinăuntru. Este meritul lui Cuza că l-a convins pe sultan să nu se mai împotrivească Unirii.

Noul stat s-a numit **România,** iar capitala a fost stabilită la **Bucureşti.**

Cuza-Vodă, cum îi spunea mulţimea, a făcut, în folosul poporului, mari schimbări în rînduielile ţării. Marea boierime

**’.cfjv .1.
5**

ţinea însă la păstrarea vechilor rînduieli, pentru că erau mai ales în folosul ei.

Eliberarea şi împroprietărirea ţăranilor. Mai întîi, Alexandru Ioan Cuza voia să îmbunătăţească starea ţărănimii. Sprijinindu-se pe popor şi pe unii oameni învâţaţi, a propus **legea agrară.** Prin această lege, ţăranii erau eliberaţi şi împroprietăriţi cu pămînt.

Daca a văzut că marii boieri se împotrivesc cu înverşunare acestei legi, Cuza n-a mai ţinut seama de voinţa lor şi a

condus ţara ajutat numai de Mihail Kogălniceanu şi de alţi oameni iubitori de popor.

Prin legea agrară, 500 000 de familii ţărăneşti au căpătat cîte un ogor din proprietatea statuiui, a mănăstirilor ori a marilor boieri. Li se cuvenea acest pămînt, pentru că ei îl lucrau, de veacuri, cu multă trudă, scoţînd pîine pentru întreaga ţară. De bună seamă că împroprietărirea a îmbunătăţit mult viaţa ţăranilor. Totuşi, marii boieri păstrau cea mai mare parte a Tnoşiilor, iar mulţi ţărani erau nevoiţi să muncească mai departe tot pe pămîntul boieresc.

Organizarea învaţamîntuluî. Tot ca să ajute poporul, Cuza- Vodă a dat **legea învăţămîntului** primar obligatoriu şi gratuit. în oraşe au fost înfiinţate licee, iar la laşi şi la Bucureşti, universităţi. Totuşi, nu existau încă şcoli în fiecare sat. Cărţile erau puţine şi scumpe. Nici învăţători nu erau de ajuns. De aceea, mulţi copii ai oamenilor săraci rămîneau în afara şcolii.

Alexandru loan Cuza s-a îngrijit, de asemenea, ca armata ţării să fie bine înzestrată cu armament şi cu cadre ofiţereşti. S-a preocupat de **dezvoltarea agriculturii, a industriei şi a comerţului.**

Reformele lui Cuza-Vodă, cerute de popor încă din timpul revoluţiei din 1848, au nemulţumit pe unii burghezi şi moşieri. Aceştia l-au silit pe domn să abdice, adică să iscălească renunţarea la domnie şi să plece din ţară (1866).

Stema Principatelor Unite.

în locul lui,, burghezia şi moşierimea, dornice să nu se nască certuri pentru tron, au adus un prinţ din Germania, numit **Carol.** (însemnătatea dom-, niei lui Cuza Deşi a condus ţara puţină vreme şi a întîmpinat mari greutăţi, . Alexandru loan Cuza a izbutit să îndeplinească multe din dorinţele cele mari ale poporului român, dorinţe . pentru care au luptat şi revoluţionarii din

1848: unirea Moldovei cu Ţara Românească şi

împroprietărirea ţăranilor. Reformele făcute de Cuza-Vodă au ajutat la dezvoltarea economică a ţării. Agricultura şi industria au progresat. Căile de comunicaţie s-au îmbunătăţit. România a devenit un stat modern. De aceea, istoria îl slăveşte pe Cuza-Vodă ca pe un mare patriot. Poporul l-a iubit mult şi îi păstrează o neştearsă amintire. Numele lui poate sta alături de cel al lui Ştefan cel Mare şi Mihai Viteazul.

întrebări
- Ce reforme mai însemnate s-au făcut în timpul lui Cuza-Vodă?
- Cine l-a sprijinit şi care au fost adversarii lui Cuza-Vodă?
- Care este însemnătatea domniei lui?

LECTURĂ

Ocaua lui Cuza

Cuza-Vodă obişnuia adesea să se îmbrace ca un om de rînd şi să se amestece prin norod. Dorea să afle el însuşi cum trăiesc cei mulţi. Aşa, într-o zi, şi-a pus căciulă şi suman ţărănesc, a luat două putini cu lapte acru şi s-a dus în tîrg la Galaţi. Pasămite, aflase măria-sa că unii negustori nu foloseau ocaua cea mare, aşa cum hotărîse o lege din acea vreme şi căreia poporul îi spunea «ocaua lui Cuza». A căutat deci «ţăranul» să vîndă laptele la un băcan, despre care se spunea că n-ar fi tocmai-tocmai cinstit şi că vinde cu «ocaua mică», dar nimeni nu-l putea prinde cu înşelăciunea.

— Jupîne negustor, nu-ţi iau bani, s-a tocmit «ţăranul», ci ne învoim ca la şase ocale de lapte să-mi dai o oca de untdelemn.

— Bine, a primit negustorul, clipind şmecher din ochi.

A luat de pe tejghea ocaua mare, «ocaua lui Cuza», şi-a măsurat laptele: douăzeci şi patru de ocale. A socotit că trebuie să plătească în schimb patru ocale de untdelemn.

— Caută să-mi măsori drept, cu aceeaşi oca, a stăruit «ţăranul».

— Nu se poate, că-i plină de lapte. îţi măsor cu asta!

Şi a scos de sub tejghea altă oca.

— Păi, ocaua asta-i mai mică, a zis «ţăranul».

— Ce te pricepi tu, nepricopsitule! Ocaua-i oca şi gata!

Atunci, «ţăranul» a scos căciula din cap, a lepădat sumanul şi s-a arătat în tunică albastră, cu epoleţi auriţi, ca un domnitor. Neguţătorul a înlemnit. De multă uimire a scăpat ocaua din mînă.

— Ei, negustorule, mai zici şi-acum că nu te-am prin» cu ocaua mică?

— Nu mai zic, mária-ta!... Iertare... milă prea bunule.

Cuza-Vodă a poruncit să-i lege de gît cele două ocale şi să-l poarte pe uliţi, sâ afle lumea că a căutat să înşele cumpărătorii.

— Să ridice ocalele pe rînd, să le arate lumii şi să spună tare cu care va vinde şi cu care n-are să mai vîndă de-aici încolo.

Străjuit de slujitori domneşti, neguţătorul mergea pe uliţi, ridica ocaua mică şi striga cît îl ţinea gura:

— Cu asta, nu!

Apoi, ridica ocaua mare şi striga şi mai tare:

— Cu asta, da!

Şi aşa l-au plimbat slujitorii domneşti prin tot tîrgul: «Cu asta, nu!»... «Cu asta, da!»... Şi i-a fost de ajuns această plimbare, ca să se facă om cinstit.

1

Cucerirea independenţei de stat a României

Unirea şi reformele din vremea domniei lui Cuza-Vodă au întărit mult temelia statului român, puterea economică şi cea militară. Totuşi, era un stat tînăr şi încă supus sultanului. Deşi tributul nu mai era acum aşa de mare cum fusese altădată, plata lui ţinea ţara într-o situaţie umilitoare, împiedica dezvoltarea ei liberă după voinţa poporului. Firesc era ca poporul nostru să caute a scutura cu totul şi definitiv jugul turcesc. Să trăiască liber.

în anul 1877 s-a pornit război mare între Rusia şi Turcia. Armatele ruseşti au trecut prin România, la miazăzi de Dunăre. Ţara noastră s-a declarat la **9 Mai 1877** independentă; apoi şi-a pregătit oştirea de război.

La F’levna, armata otomană a oprit înaintarea armatei ruse. Atunci, comandantul armatei ruse a cerut ajutorul armatei române. Trupele române au trecut Dunărea şi au intrat în luptă împotriva turcilor. întreaga ţară s-a bucurat. însufleţirea patriotică nu mai avea margini. Soldaţii porneau veseli, cîntînd cîntece de vitejie. Acest entuziasm dovedea ardoarea cu care poporul român urmărea cucerirea independenţei. Au venit şi mulţi tineri voluntari din Transilvania şi din Bucovina, dornici să lupte pentru independenţa şi unirea tuturor românilor.

Bătălia de la Plevrv După ce a trecut Dunărea, armata română s-a unit cu armata rusă şi împreună au înconjurat **Plevna.** Aici, generalul turc Osman-paşa, cu multă armată şi cu armament din belşug, se întărise ca într-o cetate. Pentru înfrîngerea duşmanilor la Plevna, dorobanţii, călăraşii şi arti- leriştii români au susţinut lupte grele. Nu i-au înspăimîntat nici ploaia de gloanţe şi şrapnele duşmane, nici întăriturile, nici dîrzenia cu care se apărau turcii, nici miile de morţi că- zuţi sub parapete.

Iată cum descrie poetul Vasile Alecsandri vitejia ostaşi-lor români în aceste lupte:

Prin foc, prin spăngi, prin glonţi, prin fum,
Prin mii de baionete.
Urcăm, luptăm... iată-ne-acum
Sus, sus, la parapete.
Al ah! Al ah! turcii răcnesc,
Sărind pe noi o sută.
Noi punem steagul românesc
Pe crîncena redută.

La Plevna românii s-au luptat cu vitejie, silind pe Osman-paşa să capituleze.

Roşior – ostâş care lupta călare.

Dorobanţ – ostaş care lupta pe jos.

La Plevna s-au jertfit, o dată cu mii de ostaşi, mulţi ofiţeri, ca maiorul **Gh. Şonţu** şi căpitanul **Valter Mărăcineanu.**

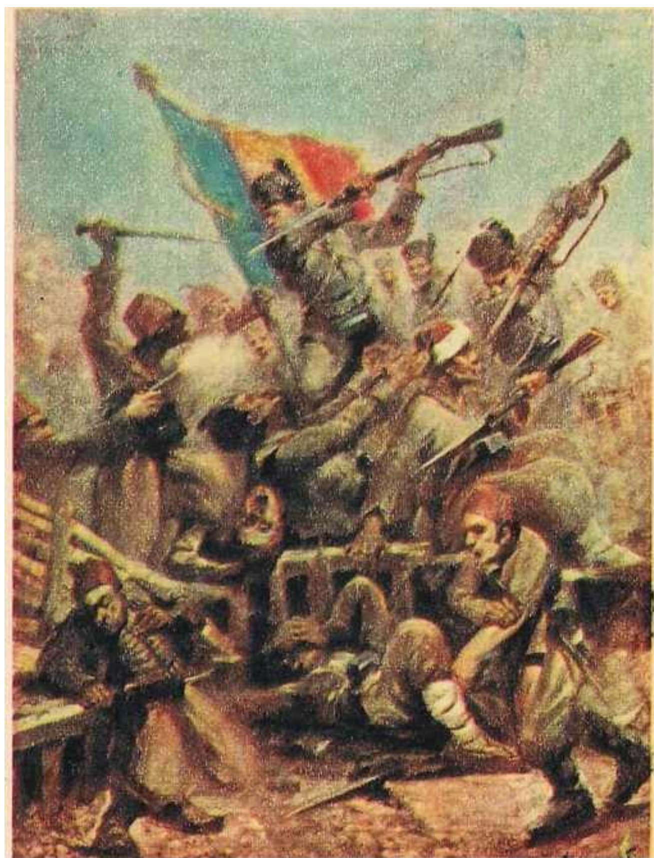
Nu peste multă vreme, Osman-paşa a predat Plevna. Oştirea română, aliată cu armata rusă, colaborînd cu voluntarii bulgari, a mai dat bătăliile de la **Rahova, Smîrdan** şi **Vidin,** capturînd toată armata otomană din această parte a frontului. Astfel, armata rusă a putut înainta pînă aproape de Con- stantinopol, silindu-l pe sultan să încheie pace.

însemnătatea cuceririi independenţei. La încheierea păcii, toate ţările au recunoscut independenţa României, cucerită pe cîmpul de luptă. Atunci a fost eliberată şi Dobrogea, străvechi pămînt românesc, răpit de turci la sfîrşitul domniei lui Mircea cel Bătrîn.

După cinci veacuri de lupte şi jertfe eroice, marea bătă-

lie pentru cucerirea independenţei României s-a încheiat

Ostaşi români înflgind steagul victoriei pe o redută turcească.

cu victoria din 1877 – 1878. Se împlinea în sfîrşit, unul din marile visuri ale întregului popor român.

Independenţa a făcut ca puterea economică a României să sporească repede. Cucerirea independenţei a întărit şi prietenia cu popoarele vecine, care, jertfindu-se pe aceleaşi cîmpuri de luptă, au făcut *«să cînte libertatea pe malurile dunărene».*

Vorbind despre acest important eveniment, tovarăşul Nicolae Ceauşescu spune: *«Cucerirea independenţei în 1877, plătită cu sînge de ostaşii şi dorobanţii români în redutele de la Smîrdan, Rahova şi Griviţa, a deschis calea unor noi împliniri ale idealurilor de libertate şi progres ale poporului român».*

După cucerirea şi recunoaşterea independenţei, poporul român avea mai multe posibilităţi să întregească statul, elibe- rînd Transilvania, supusă încă dominaţiei străine.

întrebări
- De cînd trăiau românii sub jugul otoman?
- Cînd s-a proclamat independenţa României?
- Povestiţi despre entuziasmul românilor în războiul din 1877.
- Ce însemnătate a avut cucerirea independenţei?

Jertfa a doi eroi

Ca toţi ostaşii din batalionul 10 de dorobanţi pe care-l comanda, maiorul Gheorghe Şonţu ardea de nerăbdare să se ştie pe cîmpul de luptă. Se îngrijea de fiecare soldat. Să aibă hrană şi muniţie. Să ştie bine cum să tragă cu arma. Să se poarte în luptă dîrz şi neînfricat.

— Măi flăcăi, să ştiţi de la mine, c-o moarte sîntem datori. Dar nu-i tot una dacă mori rîzînd .ori mori jelind, dacă mori ca un viteaz ori mori ca un laş.

La trecerea Dunării, Şonţu mergea în fruntea .batalionului de dorobanţi, mîndru în şa, pe-un cal roib, sprinten şi focos. Ostaşii îl priveau cu mîndrie, cu încredere, cu dragoste.

în ziua de 30 august 1877, românii au pornit atacul împotriva redutei Griviţa. Întîi a tras artileria, împroşcînd cu o ploaie de foc poziţiile duşmane. Pe urmă, infanteria a pornit năvalnică la atac. Batalionul de dorobanţi, în frunte cu maiorul Şonţu, se afla în primele rînduri. Gorniştii sunau atacul. Drapelele fîlfîiau în vînt. Ostaşii cu baionetele la arme mergeau înainte, tot înainte. Unii purtau scări şi funii cu care să urce pe redute pînă sus, la parapetele de unde trăgeau duşmanii. Aşa, ostaşii au străbătut în pas alergător o distanţă de mai bine de 1 km. Mai aveau puţin pînă la redute. Qeodată s-a ivit în cale o rîpă alunecoasă cu mărăciniş aspru şi cumplit de ţepos. Aici au intrat în bătaia puştilor otomane. Un foc ucigător, o perdea nesfîrşită şi neîntreruptă de gloanţe secerau ostaşii. Nimeni nu şovăia. Nimeni nu se speria. Nimeni nu murmura. în frunte se afla mereu maiorul Şonţu cu sabia în mînă. Gloanţele ţiuiau în juru-i, dar nu-l atingeau. Toţi îl urmăreau cu privirile, cu pasul, cu gîndul, cu inima. Mai mult de jumătate din oamenii batalionului au căzut morţi sau răniţi. Dar au străbătut valea. Au ajuns lîngă redută. în frunte, tot maiorul Şonţu:

— La asalt, flăcăi! înainte!

în clipa aceea, un glonţ duşman l-a izbit în piept. Sabia a mai fulgerat o dată văzduhul şi-a căzut. în cădere, Şonţu a mai strigat cu ultima răsuflare:

— înainte, flăcăi... înainte!

O clipă, dorobanţii au stat nedumeriţi. Nu le venea a crede că ofiţerul lor a' căzut. Din urmă venea însă batalionul comandat de căpitanul Valter Mărăcineanu.

— Băieţi, după mine!... Asalt!... înainte...

Dintr-un zvîcnet au ajuns sub redute. Unii au aruncat funii. Alţii au pus scări şi-au urcat pe redute. Luînd drapelul din mîinile portdrapelului, Mărăcineanu a urcat, primul, scara, sus, pe parapet. Soldaţi! l-au urmat, cu avînt.

Din întăriturile lor, turcii, cuprinşi de spaimă şi de mînie, trăgeau glonţ după glonţ. Căpitanul Mărăcineanu a înfipt drapelul în redută:

— Ura! Ura!

Drept în secunda aceea un glonţ i-a străpuns pieptul.

Ofiţerul a căzut. Drapelul însă a rămas să fluture în vijelia luptei, chemînd parcă ostaşii să-l apere. în cîteva clipe, toţi dorobanţii au pătruns în redută, au zdrobit duşmanul şi-au cucerit reduta Griviţa.

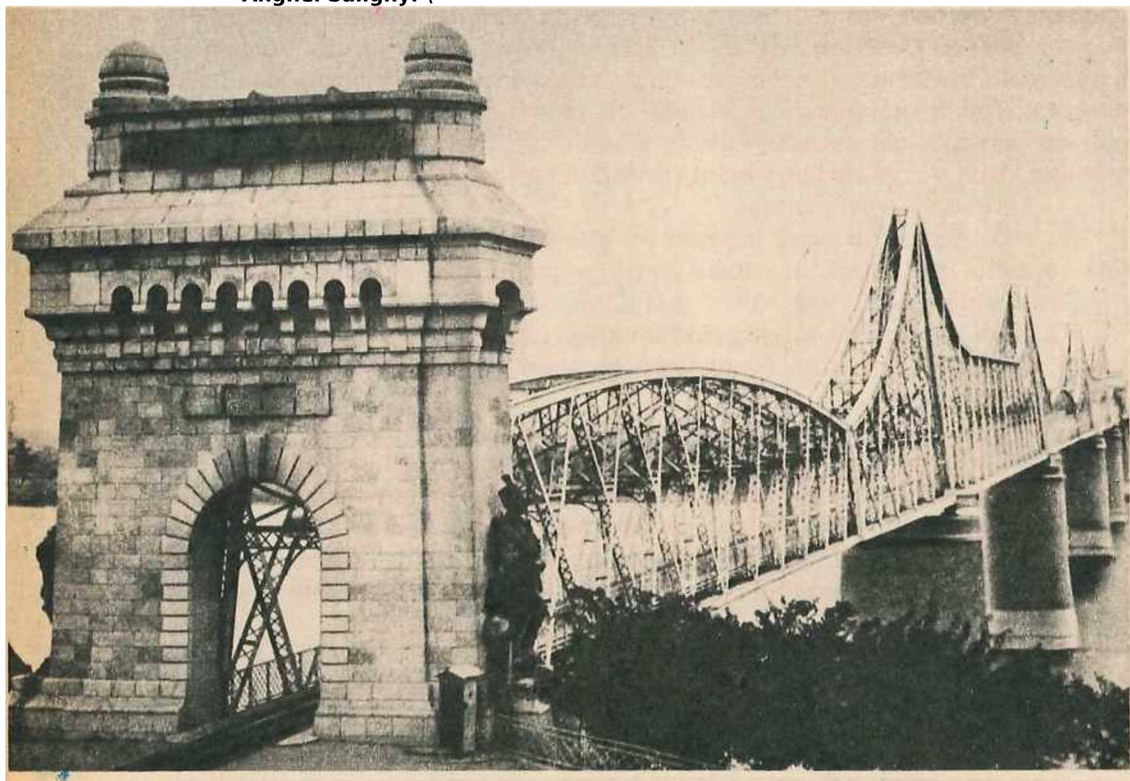
Dezvoltarea României după cucerirea independenţei

Scuturarea jugului turcesc a înrîurit mult viaţa poporului român după anul 1877. Economia, ştiinţa şi cultura s-au dezvoltat mai repede şi mai bine. Faima României în lume a sporit şi în 1881 a devenit regat.

Economia ţărir 'ⁿ primul rînd s-au construit mai multe fabrici, adică s-a dezvoltat industria. Statul încuraja construirea de fabrici şi extragerea petrolului. Pentru aceasta s-au folosit adesea bani împrumutaţi din străinătate. Tot din străinătate erau cumpărate şi maşinile. Străinii, care ne împrumutau bani ori ne vindeau maşini, împărţeau cîştigurile cu burghezia din România.

O dată cu creşterea industriei au sporit şi mijloacele de transport al mărfurilor şi călătorilor. S-au îmbunătăţit şoselele. S-au construit multe căi ferate. S-au lărgit porturile Constanţa,

**Podul de la Cernavoda, construit după planurile inginerului Anghel Saligny. **

Palatul poştei din Bucureşti. Astăzi, ¯Republ̈ici i Socialist

Brăila şi Galaţi. Tot acum s-a făcut şi impresionantul pod peste Dunăre, la Cernavodă, o lucrare deosebit de folositoare şi admirată de toată lumea pentru măreţia ei.

Oraşele, şi îndeosebi Bucureşti, capitala ţării, au crescut şi s-au împodobit cu clădiri mari şi frumoase.

Dar nici fabricile, nici comerţul nu erau în mîna poporului, ci în mîna burgheziei şi a moşierimii, în frunte cu regele.

Nici pămîntul arabil nu era în întregime în stăpînirea ţăranilor. De aceea, mulţi dintre ei munceau tot pe moşiile boierilor ca argaţi, ori închiriind mici parcele de pămînt.

Dezvoltîndu-se industria şi construcţiile, a sporit mult şi numărul muncitorilor. Ei formau **proletariatul** sau **clasa muncitoare.**

Muncitorii încep să-şi apere drepturile. Stăpînii fabricilor,sau patronii, se purtau aspru cu muncitorii. îi obligau să lucreze 12—14 ore pe zi, adică din zori şi pînă noaptea, aproape fără întrerupere.-Salariile erau mici şi nu acopereau toate nevoile de trai ale familiilor de muncitori. Dacă un muncitor se îmbolnăvea sau se accidenta, nu primea nici un ajutor. Patronii reduceau salariile şi concediau lucrătorii cînd voiau. Pe cei mai îndrăzneţi, pe cei

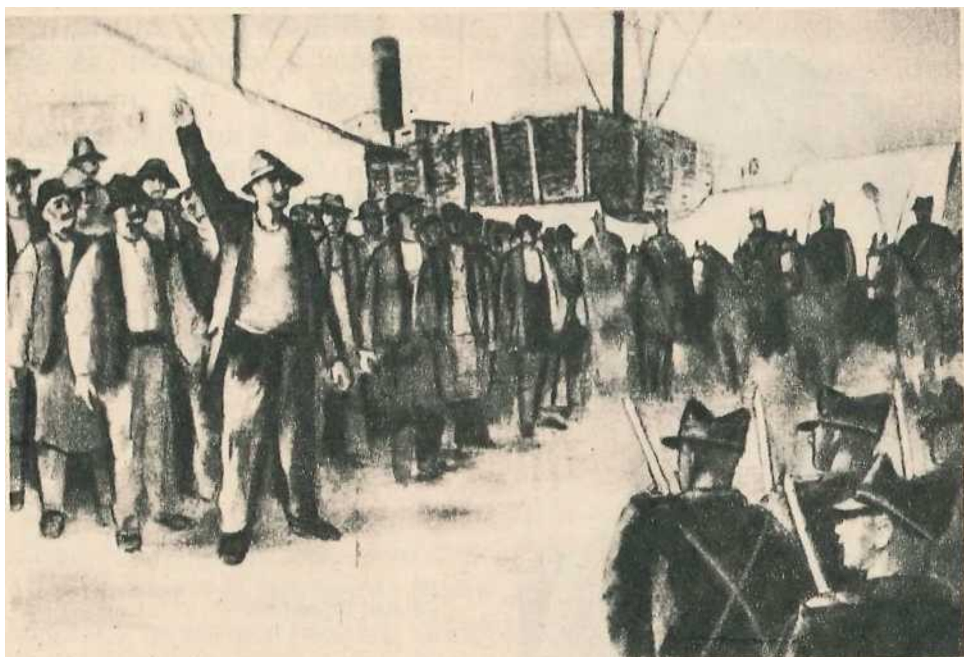
care cereau drepturi şi libertăţi îi persecutau sau îi dădeau afară din fabrici. Ca să cîştige drepturile muncii lor, muncitorii au căutat să lupte uniţi, de aceea s-au organizat în **sindicate.** Prin sindicate, muncitorii se apărau de abuzurile şi nedreptăţile patronilor. Organizau **greve,** adică încetau lucrul, pînă cînd stăpînii fabricilor le mai sporeau salariul, le mai reduceau ceva din ziua de lucru, ori le mai îmbunătăţeau condiţiile de muncă.

Un fapt însemnat este că, în acea vreme, muncitorii din toată lumea au hotărît ca ziua de 1 Mai să fie zi de sărbătoare a muncii şi înfrăţirii muncitorilor în lupta împotriva exploatării. Primul 1 Mai muncitoresc s-a sărbătorit în România în anul 1890, o dată cu muncitorii din toate ţările.

Toate acestea au făcut ca muncitorii să se cunoască şi să ştie că au dreptul să participe la conducerea ţării şi să se organizeze pentru a cuceri acest drept. Astfel, în 1893, clasa muncitoare a creat un partid al ei, numit **Partidul Social-Democrat al Muncitorilor din România.** Acesta a condus lupta pentru ziua de lucru de 8 ore, pentru dreptul muncitorilor de a participa la conducerea ţării, pentru libertate şi pentru desfiinţarea exploatării.

O rafinărie de la Cimplna in preajma anului 1900.

Greva muncitorilor din Brăila.

Delegaţi la un congres al P.S.D.M.R

Mişcarea muncitorească a continuat să se dezvolte tot mai mult. în fruntea ei s-au aflat conducători hotărîţi, ca **Ştefan Gheorghiu** şi **I.C. Frimu.**

i

Ştefan

întrebări • Cum trăiau muncitorii în acea vreme ?

- Cum s-au organizat muncitorii în lupta lor pentru drepturi ?
- Cum s-a dezvoltat ţara după cucerirea independenţei ?

—-------------------------------------LECTURĂ ___________________________________

Un muncitor poet scria în 1890:

' i

«E sărbătoarea Muncii Pe care-o prăznuiesc De-a valma muncitorii Pe globul pămîntesc.

E sărbătoarea Muncii $i-al Muncii straşnic grai:
Deci fie, salutare
Întîiule de Mai!»

Răscoala ţăranilor din 1907

Cauzele răscoalei. Vă mai amintiţi că, **pe** cînd domnea Cuza-Vodă, ţăranii au fost împroprietăriţi, dar mare parte din pămînturile ţării rămăseseră tot în stăpînirea moşierilor. Cu vremea, lăsate moştenire la copii şi nepoţi, ogoarele s-au fă- rîmiţat. Sute de mii de ţărani n-aveau nici o palmă de pămînt. în schimb, mulţi moşieri stăpîneau mii de hectare. Bineînţeles, aceste moşii boiereşti le munceau tot ţăranii. Uneori lucrau ca argaţi. Alteori, închiriau pămîntul, plătindu-l prin muncă sau cu o parte din recoltă.

Ca să primească pămînt să-l lucreze, pe lîngă chirie, ţăranii erau nevoiţi să muncească un număr mare de zile pe moşie, fără plată. Se mai păstrase obiceiul darurilor sau al plocoanelor de sărbători pentru curtea boierească. Adesea, moşierii închiriau moşiile unor arendaşi. Dornici să se îmbogăţească repede, arendaşii scumpeau chiria pămîntului şi sporeau mereu îndatoririle ţăranilor. în afară de acestea.

«1907», pictură de Octav Băncilă. Reprezintă un ţăran in

arendaşii îi înşelau pe ţărani la socoteală şi la măsurători, îi bă- teau şi-i umileau în tot felul. încovoiaţi de lipsuri şi nevoi, fără şcoli, fără spitale şi doctori şi fără medicamente, ţăranii sufereau din pricina unor boli, ca tuberculoza şi pelagra.

în schimb, moşie- rii arendau moşiile, iar banii încasaţi îi cheltuiau, adesea, în străinătate, în petreceri şi lux.

«Noi vrem pămînt!» Dorinţa cea mai fierbinte a ţăranilor era să capete pămînt. Burghezia şi moşierimea nu voiau să împartă pămîntul.

Desen apărut în timpul răscoalei ţărăneşti din 1907, simbolizind exploatarea ţărănimii de către

Muncitorii ceferişti din Paşcani eliberează ţăranii închişi în vagoane

Dimpotrivă, îi asupreau tot mai mult pe ţărani.

Cînd paharul răbdării s-a umplut, ţăranii s-au răsculat, în primăvara anului 1907, pe o vreme rece şi umedă, s-au răzvrătit mai întîi ţăranii din satul **Flăminzi** (judeţul Botoşani). N-au mai ascultat nici de vechil, nici de moşier, nici de jandarmi. Vestea a zburat repede, din sat în sat, şi flacăra răscoalei s-a întins din nordul Moldovei pînă în Oltenia. înarmaţi cu furci şi coase, cu ciomege şi topoare, ţăranii au atacat conacele şi hambarele boiereşti, au ars registrele cu învoieli, în unele locuri, au început chiar să împartă moşiile. Chemaţi în grabă, jandarmii n-au putut stăvili furia mulţimii. Pretutindeni, ţăranii strigau : *«Noi vrem pămînt!».* Nu le mai păsa nici de arestări, nici de moarte.

Mulţi oameni luminaţi de atunci, ca, de pildă, marele cărturar N. lorga, au luat parte ţăranilor. Muncitorii din Galaţi şi de pe Valea Prahovei, în frunte cu Ştefan Gheorghiu, au făcut grevă, ca să ajute lupta fraţilor ţărani. Ceferiştii din Paşcani nu s-au speriat de jandarmi, ci au deschis uşile plumbuite ale unui tren plin cu ţărani arestaţi şi i-au eliberat.

înăbuşirea şi urmările răscoalei. Văzînd că răscoala se întinde, regele Carol şi guvernul alcătuit din burghezie şi mo- şierime au poruncit armatei să distrugă cu tunul satele răsculate şi să omoare răsculaţii, fără nici o judecată. Aşa, zeci de sate au fost rase de pe faţa pămîntului. Mii de ţărani au căzut răpuşi de gloanţe. Trecînd peste orice simţ al omeniei, stăpînii ţării au înecat în sînge răscoala din 1907. Chiar dacă guvernul n-a dat atunci pămînt ţăranilor, el a trebuit să reducă multe din îndatoririle lor, a ieftinit arenda şi a dat putinţa ţăranilor înstăriţi să-şi cumpere mai mult pămînt.

Răscoala din 1907 reprezintă o pagină glorioasă în lupta ţărănimii pentru dreptate, libertate şi progres social. Ţăranii au arătat lumii că ştiu să se jertfească pentru dreptate. în focul răscoalei s-au ivit zorile prieteniei, ale alianţei dintre ţărani şi muncitori

întrebări • Din ce cauză s-au răsculat ţăranii în anul 1907 ?
- Cine i-a sprijinit pe ţărani în timpul răscoalei ?
- Care au fost urmările răscoalei ?

z

LECTURĂ

Veteranul de la’77

în ziua de'17 martie 1907, cînd intra batalionul în satul Pătulele din Oltenia, cerul se înseninase şi drumurile se mai uscaseră. Soldaţii, cu puştile în spate, se îndreptau spre conac. Sătenii au ieşit pe la porţi, între- bîndu-se de ce vin soldaţii? Că în sat era linişte şi pace.

După un sfert de oră, un vătăşel intră în primărie :

— Domnul colonel a ordonat să vină la conac primarul, jandarmul, preotul şi învăţătorul.

După alt sfert de ceas, fruntaşii satului se aflau la conac. Colonelul i-a înştiinţat că a pus satul sub stare de asediu, pentru că ţăranii au de gînd să se răscoale.

— Voi îi cunoaşteţi mai bine. Faceţi o listă cu capii răzvrătirii şi daţi- mi-o, să vă scap de ei.

Nici primarul, nici învăţătorul, nici preotul n-au vrut să întocmească asemenea listă.

— Sătenii sînt liniştiţi, domnule colonel ! Vor pămînt, e-adevărat, a zis învăţătorul. Dar ăsta-i dreptul lor.

— Puneţi-i pe listă şi le dau eu pămînt...

Văzînd că se împotrivesc, arendaşul a întocmit el o listă. în frunte l-a pus pe Constantin Ulciu. învăţătorul s-a împotrivit.

— E omul cel mai respectat din sat. A luptat la ’77. La Smîrdan l-a scos din mîinile başbuzucilor pe maiorul Dimitrie Giurescu. A primit şase decoraţii. Totdeauna îl dau în faţa clasei, ca pildă ţle om înţelept, viteaz, iubitor de ţară.

— învăţătorule, miroşi a răzvrătit ! i-a spus colonelul, cu răutate. Pînă spre seară, un pluton de jandarmi a ridicat oamenii trecuţi pe lista arendaşului şi i-a dus la conac.

Pe Constantin Ulciu, veteranul de la 77, l-au găsit în pădure. Voise să se ascundă, aşa cum îl povăţuise învăţătorul.

— Tu eşti tîlharul care îndemni satul la răzmeriţă ? a întrebat colonelul. <

— Nu-s tîlhar, dom’ colonel. Sînt sergentul veteran Ulciu Constantin, din Regimentul 8 Calafat, decorat cu «Virtutea Militară»!

— Taci din gură !

— La Smîrdan, am luptat sub ploaie de gloanţe.

— Aici nu-i vorbă de război, ci de răscoală !

— Ba, să am iertare că raportez : nu-i vorbă de răscoală, ci de pămînt. Noi ţăranii vrem pămînt...

— Astupaţi-i gura ! împuşcaţi-I !

L-au legat pe badea Constantin, împreună cu un fecior şi cu un cumnat, şi i-au dus lîngă gardul din fundul conacului. Un ofiţer a ordonat

foc. Feciorul şi cumnatul s-au prăbuşit la pămînt ; din piepturi le curgea sîngele şuvoi. Constantin Ulciu a rămas în picioare. Ofiţerul, furios, descumpănit, a mai ordonat o dată :

— Foc ! Foc !

Dar nici un soldat nu s-a mai clintit din loc. Nici o armă nu s-a mai ridicat la umăr. >

— Locotenente, execută tu ! a ordonat colonelul, din cerdac, fierbînd de mînie.

— Nu pot, domnule colonel...

— Atunci te-mpuşc eu pe tine !

Mecanic, tremurînd de spaimă şi de milă, locotenentul a ridicat pistolul şi a descărcat şase gloanţe în pieptul lui Constantin Ulciu. Cîte un glonţ pentru fiecare decoraţie.

Badea Constantin s-a răsucit, s-a străduit să se mai ţină o clipă în picioare, apoi s-a prăbuşit pe spate, cu faţa spre cer.

Pe ţeava pistolului, lepădat în jos, pe lîngă coapsa ofiţerului, se scurgea o şuviţă de fum, ca o lacrimă albăstruie.

Deasupra conacului din Pătulele se lăsa amurgul.

De jur împrejurul zării ardeau satele şi conacele. Sfîrşea ziua de 17 martie 1907.

Făurirea statului naţional unitar român

Participarea României la primul război mondial

În anul 1914 a izbucnit un mare război. El a durat pîna in 1918 şi s-a purtat, îndeosebi, între Germania şi Austro-Unga- ria, pe de o parte, şi Franţa, Anglia şi Rusia, de altă parte. Pentru că s-a desfăşurat pe aproape întregul glob pămîn- tesc, pentru că au participat multe ţări şi pentru că întîia oară un război a căpătat proporţii atît de uriaşe s-a numit **primul război mondial.**

La început, România n-a intrat în acest război, adică a rămas neutră. Guvernul român de atunci voia să intre în război numai dacă putea elibera provinciile româneşti de sub stăpînirea străină. Această străveche dorinţă a poporului român era asemenea dorinţei polonilor, sîrbilor, cehilor, precum şi a altor popoare supuse de Austro-Ungaria, Turcia, Germania, care, de asemenea, urmăreau să-şi elibereze ţările lpr.

Soldaţi! români trecînd Munţii Carpaţi pentru eliberarea

în vara anului 1916, România a început răz- boiul împotriva Austro-Ungariei şi a Germaniei. Armata română a trecut Munţii Carpaţi şi a înaintat în Transilvania. Populaţia română a primit-o cu mare bucurie. Dar, atacaţi de armate puternice, ostaşii români au fost nevoiţi să se retragă.

în retragere, ei au dat grele bătălii la **Tîrgu-Jiu**

şi la **Predeal.** Nemţii au ocupat Bucureştiul, iar guvernul român s-a refugiat la Iaşi. Sondele de petrol şi multe hambare de grîu au fost arse. Poporul român a suferit cumplit din pricina foametei, a frigului şi a bolilor. Mai ales, a avut de îndurat ocupaţia duşmană jecmănitoare, aspră şi umilitoare.

Bătăliile de la Oituz şi Mărăşeşti. Fiind mult mai numeroşi şi mai bine înarmaţi, duşmanii voiau să ocupe, cu orice preţ, şi Moldova. Dar ostaşii români le-au răspuns cu îndîrjire : *«Pe-aicea nu se trece !».* Şi s-au luptat cu mult eroism. Luni de zile s-au străduit armatele austro-ungare să spargă frontul la **Oituz,** dar ostaşii noştri nu s-au lăsat : s-au bătut şi s-au jertfit pentru fiecare palmă de pămînt românesc. în vara anului 1917, nemţii au luat toate măsurile să spargă frontul pe la **Mărăşeşti** şi, în două săptămîni, să ajungă la Iaşi. Armata română era comandată de generalul **Eremia Grigorescu,** un bărbat curajos, hotărît, viteaz, priceput în treburile războiului. Germanii au adus pe frontul de la Mărăşeşti cei mai buni soldaţi şi multe tunuri, începînd ofensiva. Prin nimicitoare bombardamente de artilerie

Din eroicele lupte de la Mărăşeşti.

Mausoleul de la Mărăşeşti ridicat
— Intru slavă eroilor neamului—
jertfiţi in războiul din 1916 –

au distrus reţelele de sîrmă ghimpată, au incendiat case şi păduri, au prefăcut în pulbere tranşeele, adăposturile românilor. Apoi soldaţii germani au pornit să înainteze. Dar, spre marea lor uimire, au constatat că din gropi de obuz, din frînturi de tran- şee, din rîpe, ostaşii ro- mâni sar la luptă cu baio- neta şi opresc puhoiul duşman. Mulţi români luptau chiar numai în cămăşi ; şi fiindcă nu mai aveau gloanţe$_{3}$ loveau cu patul puştii în cei care veneau să le cotropească pămîn- tul strămoşesc.

Generalul Eremia Grigorescu.

Aşa, cu

r

neînchipuite jertfe, ostaşii noştri s-au luptat, zi şi noapte, mai bine de două săptămîni. Ca să oprească înaintarea nemţilor, căpitanul **Grigore Ignat** s-a jertfit cu întreaga lui companie de mitralieri, însuşi căpitanul Ignat a fost străpuns de o baionetă nemţească şi a murit îmbrăţişîndu-şi mitraliera cu care şi-a apărat patria. Au pierit atunci mulţi eroi, dintre care şi o vitează fată din Gorj, **Ecaterina Teodoroiu.** încă de la începutul războiului, ea s-a angajat ca voluntară în armată şi a luptat, fără frică de primejdie.

Duşmanul n-a putut trece pe la Mărăşeşti şi nici pe altundeva, **însemnătatea victoriei din 1917.** Vitejia cu care poporul şi-a apărat ţara, în vara anului 1917, a impresionat întreaga lume. Germanii n-au putut ocupa întreaga Românie, aşa cum se făleau. Victoriile de la Oituz şi Mărăşeşti au întărit mult inimile fraţilor români din Transilvania. întregul popor se pregătea pentru Unirea din 1918.

Pe locul unde s-au desfăşurat luptele din vara anului 1917, poporul român a înălţat un mare monument, numit Mausoleul de la Mărăşeşti. Pe frontispiciul lui scrie cu litere mari : *«întru slava eroilor neamului».*

întrebări • Cînd a izbucnit primul război mondial ?
• Povestiţi despre desfăşurarea bătăliilor de la Oituz şi Măra- şeşti.

Unirea Transilvaniei cu România

Lupta pentru Unire. De sute de ani, poporul român rîv-nea să trăiască într-o singură ţară : România. De aceea n-a uitat niciodată fapta lui Mihai Viteazul, care, în 1600, zdrobind pe duşmani, a unit Ţările Române. Unirea Moldovei cu Ţara Românească în 1859 a bucurat nespus întregul nostru popor. De aceea la războiul pentru cucerirea independenţei au participat români de pretutindeni.

în 1916, armata română n-a putut alunga stăpînitorii austro-ungari din Transilvania. Dar victoriile de la Oituz şi de la Mărăşeşti au lovit greu în Imperiul austro-ungar care stă-

La Marea Adunare Populara şi Naţională de la Alba lulla 100 000 de glasuri au proclamat într-un puternic entuziasm Unirea Transilvaniei cu România.

pînea Transilvania. în toamna anului 1918, acest imperiu S-a destrămat. Toate popoarele asuprite : românii, cehii, polonezii, sîrbii s-au răsculat.

Marea Adunare Populară şi Naţională de la Alba lulia.

Cuprins de un puternic avînt patriotic şi revoluţionar, poporul român din Transilvania a cerut, într-un glas, Unirea cu România. Oamenii cei mai de vază, ţăranii, muncitorii, intelectualii transilvăneni şi-au ales delegaţi care să hotărască Unirea.

într-adevăr, la **1 Decembrie 1918,** peste 100 000 de delegaţi ai satelor şi oraşelor transilvănene, în căruţe, cu trenul, călare ori pe jos au pornit spre Alba lulia. Aşa s-a format **Marea Adunare Populară şi Naţională de la Alba lulia,** cu misiunea de a vota unirea cu Patria-Mamă.

Toţi cereau *«Unirea sau moartea!».* Toţi cîntau *«Deşteaptă-te române»* şi

i

Pe-al nostru steag e scris Unire,
l *Unire-n cuget şi-n simţiri*
Şi sub măreaţa lui umbrire
Vom înfrunta orice loviri...

Entuziasmul poporului adunat la Alba lulia, pe cîmpul lui Horea, se asemăna cu cel de pe Cîmpia Libertăţii de la Blaj, unde românii s-au strîns în mai 1848. Fraţii din România au sprijinit din răsputeri lupta transilvănenilor pentru Unire, Patrioţi şi oameni de seamă au întreţinut flacăra Unirii şi au grupat întregul popor în lupta pentru înfăptuirea ei.

La Alba lulia, delegaţii poporului au hotărît, cu mare bucurie, Unirea veşnică şi neclintită cu România, Proclamaţia de Unire a fost citită de patriotul român **Vaslle Goldlş.**

Vaslle

Ţărani din comuna Qalţlu, delegaţi la Marea Adunare Populari şl Naţională de la Alba lulia.

îndată după aceasta au aderat de bunăvoie la Unire maghiarii şi germanii care locuiau pe pămîntul Transilvaniei. Tuturor li s-au făgăduit drepturi egale cu românii.

în anul 1918 s-a desăvîrşit Unirea tuturor românilor în acelaşi stat : **statul unitar naţional România.**

însemnătatea Unirii din 1918. Unirea Transilvaniei cu România a însemnat împlinirea unui vis străvechi al poporului român. în tot cursul istoriei, de la zămislirea lui, poporul nostru a dus o luptă necurmată pentru libertate şi unire, lu- bindu-şi cu ardoare pămîntul pe care trăia, iubindu-şi patria şi rîvnind întotdeauna să trăiască liber, poporul român a ştiut să lupte şi să se sacrifice pentru acest măreţ ideal. Iar atunci cînd şi împrejurările l-au ajutat, în 1859 şi în 1918, a înfăptuit Unirea naţională. Statul român unitar, în graniţele lui fireşti, s-a format prin lupta şi jertfa românilor de pretutindeni. Alba lulia a devenit simbolul acestei Uniri.

Prin desăvîrşirea unităţii naţionale, România a ajuns o ţară cu o economie puternică, în plină înflorire. Bogăţiile mi- niere au ajutat la dezvoltarea industriei şi la propăşirea întregului popor. Clasa muncitoare a sporit ca număr. Lupta revoluţionară pentru dezvoltarea democratică a ţării, pentru apărarea intereselor clasei muncitoare, a maselor populare a devenit tot mai hotărîtă şi a luat un puternic avînt. în cultura ţării s-au înscris însemnate succese.

întrebări
- Cum s-a înfăptuit unirea Transilvaniei cu România?
- Povestiţi desfăşurarea Marii Adunări Populare şi Naţionale de la Alba lulia.
- Care este însemnătatea Unirii din 1918?

LECTURĂ

Tricolorul Unirii

în satul' Şercaia de lîngă Făgăraş trăia o femeie văduvă, numită Ma- ria lui Dandu. Avea cinci copii: două fete şi trei băieţi. Bărbatul,

muncitor la căile ferate, pierise într-un accident de tren, în 1900. Atunci, Transilvania era stăpînită de Austro-Ungaria. Dar românii nu doreau nimic mai mult

decît unirea cu România. Deşi foarte săracă, Maria şi-a îndemnat totuşi băiatul cel mijlociu, pe Miron, sa înveţe carte. Miron era un băieţaş năltuţ, isteţ, frumuşel şi, mai ales, avea osebită dragoste de învăţătură. Dar a învăţa carte româneasca atunci în Transilvania era foarte greu. Trebuia sa treacă, pe furiş, în România. Deşi îşi iubea nespus mama, fraţii, căsuţa părintească, satul, Miron a hotarit să plece peste munţi. în ceasul plecării, Maria l-a luat de niînâ, l-a dus în odaia cea curată,'a deschis lada în _ care ţinea ce avea ea mai de preţ. Şi lacrămînd, a scos dintre pînzeturi de in un steag tricolor. I l-a aratat şi i-a spus:

— Acolo, peste munţi, la fraţii români, ai să vezi multe şi ai să înveţi multe. Ci una s-o ştii de aici: că aista-i steagul nostru românesc: tricolorul Unirii. Noi, aici n-avem voie să-l scoatem la lumină. Ne pedepseşte stăpînirea. Dar tu, fătul meu, să te învredniceşti a fi printre cei care mă vor ajuta să scot ist steag din ladă şi să-l arăt, nepedepsită, în lumina soarelui.

Miron a îngenuncheat şi a sărutat pînza tricoloră. Maria a împăturit-o cu grija, şi-a aşezaţ-o înapoi în ladă, la loc de taină să n-o afle jandarmul împăratului.

Peste zece ani, în decembrie 1918, Miron Dandu s-a întors în Şercaia. Era acum flăcău voinic şi purta uniformă de locotenent al armatei române. Pe obrazul stîng avea o cicatrice: îl lovise un glonţ duşman în bătălia de la Oituz. în ziua aceea, Maria lui Dandu din Şercaia a plîns de bucurie: întîi, pentru că i s-a întors feciorul acasă, apoi pentru că şi-a putut împodobi poarta cu tricolorul românesc, păstrat în ladă, ani şi ani. Şi cu toate că era iarnă, acea frîntură din marele tricolor al Unirii româneşti strălucea, sărbătoreşte, în bătaia vîntului şi în lumina soarelui.

România intre cele două războaie mondiale

Situaţia ţării după Unire

După Unirea din 1918, trăind într-o ţară mult mai mare ca înainte, poporul român a pornit la muncă cu entuziasm. Şi erau multe de făcut. Oraşele şi satele distruse de război au fost construite din nou. Fabricile, minele, căile ferate, drumurile, podurile, sondele, toate au fost reparate, mărite, puse ,în funcţiune. Ogoarele, desţelenite şi făcute să rodească iar.

Dar oamenii muncii erau nemulţumiţi. De ce? Pentru că bogătaşii, care stătuseră la adăpost în timpul războiului, acaparau acum mare parte din bunurile ţării. Moşiile, fabricile, băncile, toate erau ale lor. Conducerea ţării era în mîinile lor. Ţara o conduceau burghezii bogaţi şi moşierii. Deşi li s-a dat drept de vot, totuşi muncitorii şi ţăranii nu puteau participa la conducerea ţării. Cuvîntul lor nu era ascultat. Ei erau puşi doar să muncească.

Ţăranii cereau să li se dea lor pămîntul, pentru că numai ei trudeau pe brazdă, să scoată pîinea trebuitoare ţării. Pentru munca lor grea din industrie, muncitorii cereau salarii mai bune şi condiţii mai omeneşti de lucru. Dar burghezia şi moşierimea nu voiau, cu nici un preţ, să împlinească nici dorinţa muncitorilor şi nici pe cea a ţăranilor, deşi pe front, la Oituz şi la Mărăşeşti, şi guvernul şi regele făgăduiseră împroprietărirea.

Creşterea luptei revoluţionare a clasei muncitoare. Urmările grele ale războiului, exploatarea muncitorilor de către burghezie şi moşierime, dorinţa de a trăi mai bine au înteţit lupta maselor populare : a făcut să crească lupta revoluţionară. în frunte se aflau muncitorii din fabrici, clasa muncitoare.

în ziua de **13 decembrie 1918,** un număr mare de muncitori din Bucureşti au făcut o manifestaţie, cerînd salarii mai bune. Guvernul a trimis împotriva lor jandarmi şi poliţişti şi au împuşcat peste o sută de muncitori. Pe mulţi

alţii i-au arestat. Printre aceştia se afla şi **I.C. Frimu,** priceput şi energic conducător al clasei muncitoare. Bătut şi schingiuit, a murit îndată după arestare.

Cu toate aceste jertfe, muncitorii n-au încetat lupta. Ei au organizat, în **octombrie 1920,** o grevă generală, adică în aceeaşi zi, în toată ţara, toţi muncitorii au încetat lucrul. Greva generală a speriat grozav burghezia şi moşierimea. Guvernul a înfrînt greva cu ajutorul jandarmilor.

Greva generală din 1920 a arătat forţa şi rolul important al clasei muncitoare în viaţa socială şi politică a ţării şi a avut urmări deosebit de însemnate pentru Istoria poporului român; clasa muncitoare a tras multe învăţăminte pentru activitatea viitoare; ea a simţit tot mai mult nevoia unui partid revoluţionar.

I.C.

Un grup de participant la greva

întrebări • Care era situaţia economică a României îndată după primul război mondial?
• Cum s-a desfăşurat greva generală din 1920?

Făurirea Partidului Comunist Român

Din felul cum s-au desfăşurat faptele în timpul grevei generale din 1920, muncitorii au tras un învăţămînt de mare preţ: că le trebuie un conducător mai priceput, mai energic, mal revoluţionar. Cei mai buni dintre muncitorii socialişti s-au străduit atunci să lămurească pe tovarăşii lor că trebuie să creeze un asemenea partid, călăuzit după învăţătura lui Marx, Engels şi Lenin, marii dascăli ai clasei muncitoare.

La **8 Mal 1921,** Partidul Socialist a ţinut un congres în care s-au dezbătut căile de luptă ale clasei muncitoare. Din dezbateri a reieşit că era mare nevoie de a crea un partid nou, revoluţionar. Toţi delegaţii au ajuns la convingerea că trebuie să transforme Partidul Socialist în Partid Comunist. Aşa s-a făurit **Partidul Comunist Român,** creierul şi inima luptei pentru răsturnarea burgheziei de la putere şi realizarea societăţii socialiste şi comuniste, visul de aur al omenirii muncitoare. Învăţînd din lupta pentru dreptate şi libertate dusă de popor în trecut, învăţînd din lupta clasei muncitoare din întreaga lume, a muncitorilor şl ţăranilor din Rusia care înfăptuiseră cu succes **Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie,** Partidul Comunist Român îşi propunea să lupte pentru înlăturarea exploatării omului de către om, pentru libertatea tuturor popoarelor aflate sub stăpînirl nedrepte, pentru egalitatea şl fericirea tuturor oamenilor. Vestea făuririi Partidului Comunist a fost primită cu mare bucurie de muncitorii din România. Ei au înţeles că de atunci poporul muncitor avea acel conducător dîrz, hotărît, luminat şi revoluţionar, care îl va duce la victorie în lupta grea, împotriva asupritorilor. De aceea s-au strîns cu toată dragostea, în jurul lui, i-au urmat

sfatul şi s-au luptat, din răsputeri şi adesea cu grele jertfe pentru ca ideile lui să triumfe. Steagul roşu al partidului a devenit simbolul acestei biruinţe.

Cu înflăcărare delegaţii votează făurirea Partidului Comunist

Uniunea Tineretului Comunist încă din ceasul făuririi sale, Partidul Comunist Român s-a îngrijit de viaţa tineretului. Pentru el a înfiinţat în 1922 **Uniunea Tineretului Comunist** (U.T.C.), organlzar ţie revoluţionară de luptă împotriva exploatării, sub îndrumarea comuniştilor. în U.T.C.

Pe blocul ridicat În Piaţa Palatului R.8.R.. locul catel În caro s«a ţinut congresul, s*a pus această plac* do marmură

ÎN ACEST LOC A FOST CASA IN CARE S-A ŢINUT ÎN MAI I92I PRIMUL CONGRES AL PARTIDULUI COMUNIST DIN ROMÂNIA

au intrat tinerii cei mai vrednici, mai harnici, mai hotărîţi în lupta pentru dreptate, pentru socialism. Călăuziţi de Partidul Comunist, ei au participat la toate acţiunile mai de seamă îndreptate împotriva duşmanilor muncitorilor: au împărţit manifeste, au liiat parte la greve şi demonstraţii şi cînd a fost nevoie au luptat chiar cu arma în mînă.

încă de la făurirea sa, Partidul Comunist Român a luptat pentru colaborarea şi unitatea dintre români, maghiari, germani şi alte naţionalităţi, pentru o deplină egalitate în drepturi a tuturor oamenilor muncii.

Făurirea Partidului Comunist Român se numără printre cele mai hotărîtoare fapte din istoria poporului nostru şi a constituit un moment istoric de importanţă deosebită în organizarea luptei proletariatului, a maselor asuprite din ţara noastră.

Pentru toate acestea partidul nostru e slăvit de poeţi, ca şi de întregul popor :

Partidului

Noi sîntem cei dintîi care-am gustat Din rodu-
mbelşugat al luptei tale, Noi liberi am crescut şi-
*am învăţat, * Cum liber suie fumul din furnale.*

Demult, ostaşii tăi în surd convoi, înlănţuiţi
stropeau cu sînge glia... Nu-i vom uita pe cei ce
pentru noi Pe vremuri şi-au jertfit copilăria.

Stîrpind duşmani, şi mlaştini, şi noroi, Tu ai rămas
de-a pururi fără pată. Primeşte-acest angajament:
şi noi Vom creşte ca o floare nepătată.

Nicolae Labiş

întrebări • Cum s-a făurit Partidul Comunist Român ?
• Ce însemnătate are făurirea Partidului Comunist Român ?

Lupta comuniştilor pentru o viaţă mai bună

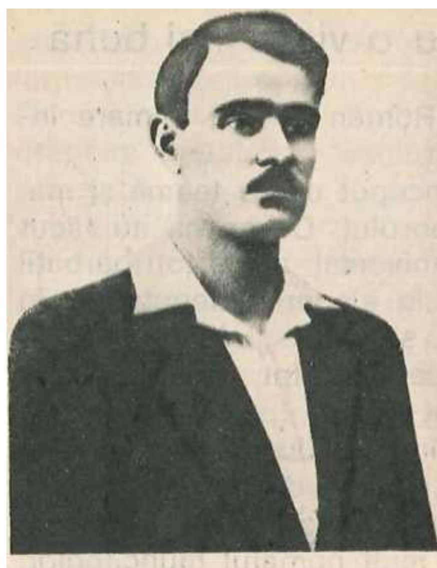
Făurirea Partidului Comunist Român a avut o mare înrîurire asupra vieţii poporului român.

Burghezia şi moşierimea au început să se teamă şi mai mult de lupta revoluţionară a poporului. De aceea au făcut unele reforme. S-a acordat votul universal, adică toţi bărbaţii majori aveau dreptul să ia parte la alegerea deputaţilor în parlament. Parlamentul vota legile şi cerea guvernului sâ le aplice. Votul se numea universal, dar, de fapt, nu era, pentru că militarii şi femeile nu aveau drept de vot.

S-a realizat reforma agrară, împărţindu-se ţăranilor, cu plată, o parte a moşiilor. Cu banii încasaţi de la ţărani pentru pămînt, burghezii au înfiinţat fabrici şi bănci. Astfel, în România a sporit industria şi a crescut mult numărul muncitorilor.

Conducerea ţării era şi acum toŢîn mîinile burgheziei şi moşierimii care se îngrijeau mai mult de interesele lor decît de viaţa poporului. Stăpînii fabricilor plăteau lefuri foarte mici muncitorilor. Ţăranii nu aveau nici acum pămînt destul.

Muncitorii de la Atelierele Grlviţa înfruntă cu eroism gloanţele asupritorilor.

Gheorghe Gheorghiu-

Ei continuau să fie exploataţi. Partidul Comunist ducea lupta împotriva exploatării. Poporul îl înconjura cu multă încredere şi dragoste. De aceea, guvernul a interzis activitatea Partidului Comunist şi a aruncat în închisoare mulţi conducători comunişti. Dar comuniştii au înfruntat toate primejdiile şi au continuat să lupte pentru binele celor mulţi.

între anii 1929 şi 1933, în toată România viaţa oamenilor muncii a fost deosebit de grea. Salariile

muncitori şi funcţionari erau daţi afară din serviciu. El deveneau şomeri. Cum cîştigau foarte puţin, oamenii n-aveau cu ce-şi cumpăra cele trebuitoare. Aşa că multe mărfuri rămîneau nevîndute. Pentru că n-aveau cui vinde produsele,

multe fabrici mici se închideau şi mulţi muncitori rămîneau pe drumuri. Guvernul se îngrijea prea puţin de suferinţele mulţimii

Greva minerilor din LupeniJ” *«• anului 1929, patronii minelor din Lupeni au concediat mulţi muncitori. Voiau chiar să închidă minele. îndrumaţi de comunişti, minerii au decla-concediaţi.

în loc să asculte cererile muncitorilor, patronii au trimis Jandarmii să-i silească a intra în mină. Minerii nu s-au speriat de baionetele jandarmilor. A curs mult sînge : peste 30 de muncitori au fost ucişi şi peste 100 răniţi. Alţi mulţi au fost întemniţaţi. Totuşi, muncitorii au continuat lupta pentru şi a dat afară mulţi muncitori. Acelaşi lucru au făcut şi stăpî- nii sondelor petroliere de pe Valea Prahovei. Sfătuiţl de Partidul Comunist, muncitorii ceferişti şi petrolişti au creat un **Comitet Central de Acţiune.** Secretar al acestui comitet a

rat grevă, cerînd sporirea salariilor şi reprimirea

dreptate şi pentru îndepărtarea exploatării.

Lupta eroică a muncitorilor ceferişti şi petrolişti. *-a ,nce”
putul anului 1933, conducerea căilor ferate a redus salariile

fost ales **Gheorghe Gheorghiu-Dej.** în ziua de **15 februarie 1933,** muncitorii au declarat grevă. La semnalul sirenei din uzină, muncitorii au încetat munca; au ocupat curtea largă a Atelierelor Griviţa şi au declarat că nu vor începe lucrul pînă nu li se va face dreptate. Muîţi muncitori de la fabricile din Bucureşti au sărit în ajutorul ceferiştilor. Numeroşi bătrîni şi copii, multe femei au venit la Atelierele Griviţa, aprovizionînd cu alimente şi îmbărbătînd pe grevişti.

De asemenea, muncitorii petrolişti din Valea Prahovei s-au ridicat la luptă pentru salarii şi o viaţă mai omenească. Lor li s-au alăturat şi muncitorii din celelalte întreprinderi din Ploieşti.

Regele Carol al Il-lea şi guvernul au trimis jandarmii şi poliţiştii împotriva greviştilor. Aceştia au tras cu mitralierele, cu puştile, au aruncat cu grenadele. Muncitorii s-au apărat cu ce-au putut: pietre, răngi de fier, bucăţi de lemn. Deşi erau neînarmaţi, ei au rezistat o zi şi o noapte. Ca să nu se mai ştie cîţi au fost ucişi, guvernul a poruncit ca muncitorii morţi să fie arşi la crematoriu. Au murit atunci lup- tînd eroic pentru o viaţă mai bună multi comunişti.

După ce a reprimat greva în chip aşa de sîngeros, guvernul a judecat şi a condamnat la mulţi ani de închisoare pe conducătorii grevei. Procesul s-a ţinut la Bucureşti şi Craiova. Comuniştii au fost dîrji, neînfricaţi. în faţa judecătorilor ei au arătat: *«întreaga lume trebuie să ştie că adevăraţii vinovaţi de cele întîmplate la Atelierele Griviţa sînt burghezia şi moşierimea care înfometează şi asupresc pe muncitori».*

Muncitori arestaţi in curtea prefecturii

însemnătatea luptei ceferiştilor şi a petroliştilor. Eveni-

mentele din februarie 1933 au arătat că lupta între muncitori şi capitalişti, adică între exploataţi şi exploatatori, s-a ascuţit foarte mult.

Voinţa de luptă şi forţa clasei muncitoare au silit guvernul să-şi dea demisia. Noul guvern a fost nevoit să renunţe la reducerea salariilor şi să dea unele drepturi ceferiştilor şi petroliştilor.

Răsunetul luptelor eroice duse de ceferişti a fost deosebit de mare şi peste hotare. Muncitorii din multe ţări au luat apărarea tovarăşilor lor din România. Dar, evenimentele din 1933 au arătat, mai ales, că Partidul Comunist Român este un neîntrecut organizator şi călăuzitor. Toţi oamenii muncii, români, maghiari, germani, au înţeles că numai Partidul Comunist, luptînd pentru doborîrea exploatatorilor, va putea deschide poporului şi ţării un viitor fericit.

întrebări • Cum a fost organizată lupta ceferiştilor şi petroliştilor ?
• Descrieţi eroismul clasei muncitoare în luptele de la Atelierele Grlviţa.

. LECTURA ....

Poeţii cintă partidul

în februarie 1933, muncitorimea română s-a luptat pentru dreptate libertate şi pace A luptat sub conducerea înţeleaptă şi energică a Partidului Comunist Român, care, cu jertfe grele, a dus poporul şi ţara la victorie. De aceea, poeţii i-au închinat poezii, slăvindu-i faptele. De pildă. Ion Brad a scris poezia intitulată „Sîntem întotdeauna gata!”

,,Partid, lumina noastră, viaţa Acestei ţări cu zări senine, Ca floarea-soarelui ni-i faţa Rotită veşnic după tine.

Copilăreşte de-ţi vom spune Şi cam stîngaci. să nu te mire; Tu eşti ce-avem mai drag pe lume, Eşti drumul drept spre fericire.

Părinţii – aşa ne învăţară Să te iubim ca pe-un părinte,
Ca pe-o-nflorita primăvară
Ce duce ţara înainte.

Tu eşti viteazul din poveste
Ce-a frînt cătuşele robiei
Şi dă mulţimii – de sub creste – Izvorul clar de apa vie.

Din el sorbim cu~ntreg poporul Puterea vieţii-nnoitoare
Spre comunism ne-ndrepţi tu zborul Cu aripi largi de cărţi şcolare.

Din steagul tău ne-ai dat cravata Şi-n ochi ne-ai pus lumina zării Sîntem întotdeauna gata,
Partid iubit, mîndria ţării!”

Lupta forţelor patriotice, sub conducerea Partidului Comunist Român, împotriva fascismului şi a războiului

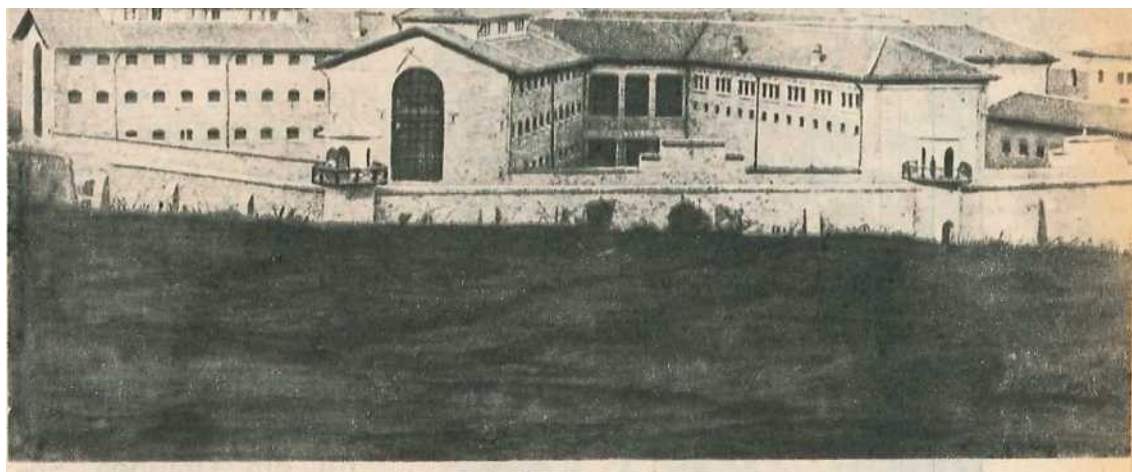
Trecuse puţin timp de la terminarea primului război mondial şi iată că, într-o serie de ţări, forţele cele mai reacţionare ale burgheziei, adică bogătaşii cei mai înverşunaţi, duşmani ai poporului muncitor, au adus la putere pe fascişti ; aceştia au luat conducerea în stat, formînd **guverne fasciste.** Aşa s-a întîmplat în Italia, Germania, Portugalia, Spania, Ungaria, Bulgaria. în Germania, fasciştii îl aveau în frunte pe **Adolf Hitler,** de aceea se mai numeau hitlerişti. Fasciştii pregăteau un nou război mondial şi răpeau drepturile şi libertăţile popoarelor. Ei omorau pe cei care aveau curajul să lupte pentru libertate şi pace. îi prigoneau mai ales pe comunişti. Din nefericire şi în România au existat fascişti.

Instaurarea dictaturii militaro-fasciste în România. în acel timp, şi poporul român era ameninţat de multe şi mari primejdii. Astfel, în august 1940, fasciştii germani şi italieni au rupt din trupul ţării partea de nord a României şi au dat-o Ungariei fasciste. Părăsit de toţi, neajutat de nimeni, poporul român a îndurat singur această mare pierdere.

în asemenea condiţii, regele Carol al II-lea a fugit din ţară, iar conducerea ţării a încăput pe mîna fasciştilor, în frunte cu generalul Ion Antonescu. Mulţi din cei care luptau pentru libertate au fost închişi în lagăre ori aruncaţi în închi-sori. Cea mai înspăimîntătoare închisoare era **Doftana,** unde guvernul a întemniţat mulţi comunişti şi antifascişti, adică luptători împotriva fascismului. în lagăre şi închisori comuniştii au îndurat suferinţe şi chinuri cumplite, dar nu s-au lăsat învinşi. Dimpotrivă , suferinţele i-au călit şi mai mult pentru luptă.

Guvernul generalului Antonescu a îngăduit Germaniei condusă de Hitler să ia multe din bogăţiile ţării: petrolul, ce-realele, lemnul.

Aruncarea României în războiul împotriva Uniunii Sovietice. După ce şi-au făcut o armată mare, înzestrată cu arme şi maşini de război perfecţionate, hitleriştii germani,

închisoarea DoHana.

aliaţi cu fasciştii italieni şi japonezi, au cotropit mai multe ţări din Europa şi din alte părţi ale globului pămîntesc.

În ţara noastră, cu hotarele sfîşiate, Hitler a trimis multă armată germană ocupînd întreaga ţară, iar în iunie 1941 a atacat Uniunea Sovietică. în acest război hitleriştii au aruncat, împotriva voinţei poporului, şi România. Generalul Antonescu a ascultat ordinele lui Hitler şi a trimis armata pe front, aducînd asupra ţării noastre mari nenorociri şi pierderi de vieţi omeneşti.

Armatele germane au ocupat o parte din Uniunea Sovietică, prădînd şi distrugînd multe oraşe şi sate. Dar poporul sovietic, condus şi însufleţit de Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, nu s-a înfricoşat, ci a luptat cu eroism pentru apărarea patriei.

în acest război, Uniunea Sovietică s-a aliat cu Anglia, Franţa şi Statele Unite ale Americii.

Partidul Comunist Român în fruntea luptei A poporului îpipptrivţi fascismului şi a războiului. Poporul român n-a dorit războiul împotriva Uniunii Sovietice. El l-a privit ca pe un

Manifestaţie împotriva

război nedrept, de aceea s-a ridicat la luptă împotriva guvernului condus de Antonescu şi împotriva ocupaţiei ţării de către armata hitleristă. în fruntea acestei lupte s-a aflat Partidul Comunist Român. Comuniştii, muncitorii, intelectualii democraţi şi toţi pa- trioţii cinstiţi au căutat să împiedice fabricarea armelor şi să întîrzie transporturile de muniţii spre frontul din Uniunea Sovietică. Înfruntînd cele mai mari primejdii, ei au îmbărbătat poporul, arătînd că barbaria hitleristă trebuie îndepărtată, ca să se poată trăi în linişte şi pace. Lupta împotriva fascismului, a ocupaţiei germane a cerut multe jertfe. Cu erpism a murit tînărul muncitor **Filimon Sîrbu.** Ca el s-au jertfit şi alţi mulţi luptători români, maghiari, germani. Asemenea jertfe au însufleţit şi mai mult lupta pentru libertate a poporului român şi patriei noastre şi a sporit nădejdea în victorie.

întrebări
- Cum a început al doilea război mondial ?
- Cum a luptat poporul român împotriva războiului fascist ?
- Cine s-a aflat în fruntea luptei maselor împotriva fascismului şi a războiului ?

LECTURĂ

Filimon Sîrbu

De locul lui, Filimon Sîrbu era din comuna Veţel,,din Hunedoara. A crescut printre muncitorii ceferişti, prietenii tatălui său, el'însuşi muncitor la căile ferate. De la tatăl său a auzit despre Horea şi despre lupta lui pentru libertate şi pentru o viaţă mai omenească. Dar în 1920, cînd cu greva generală, taică-su a fost dat afară din slujbă. Umblînd prin ţară după lucru, a ajuns la Constanţa. A intrat tot la căile ferate. Şi-a adus şi familia, aici, pe ţărmul mării. într-o zi, însă,a căzut strivit între tampoane. Rămas fără nici un sprijin, Filimon a intrat ucenic strungar la Direcţia porturilor maritime. Cu mare dragoste a învăţat meseria de strungar. A învăţat şi carte. A citit, a studiat multe cărţi despre revoluţie, despre lupta clasei muncitoare. Era foarte prietenos şi foarte dornic să cunoască, să înţeleagă tot ceea ce se petrece pe lume. A intrat în mişcarea antifascistă. Foarte vioi şi inteligent, avea mare înrîurire asupra tovarăşilor de muncă.

Aflînd de activitatea politică a lui Filimon Sîrbu, Direcţia porturilor maritime l-a concediat. Poliţia l-a arestat. Deşi avea doar douăzeci de ani. Filimon Sîrbu a ştiut totuşi să se apere cu îndrăzneală şi să pună pe judecători în mare încurcătură.

— Mă învinuiţi că sînt antifascist ? întreba Filimon privind la judecători cu ochi scînteietori. A fi antifascist înseamnă a-ţi iubi cu adevărat patria. Şi asta nu-i o vină, domnilor judecători I Iar dacă este, sînt foarte mîndru de asemenea învinuire I

N-a putut fi condamnat. Nici la lucru nu l-au primit cei din Direcţia porturilor. A muncit din greu, ca hamal, în portul Constanţa. Dar nu şi-a pierdut nădejdea şi voia bună. în tot timpul a răspîndit manifeste, a ţinut în secret întruniri antifasciste.

în 1941 a devenit membru al Partidului Comunist Român. Ajutat de tovarăşii lui, a răspîndit «Scînteia» ilegală şr a întreprins multe acţiuni de sabotaj. între altele, a aruncat în aer o magazie militară hitleristă. A fost însă prins şi judecat, împreună cu 6 utecişti. Pentru că judecătorii îl învinuiau de trădare, Filimon Sîrbu le-a spus :

— Ceea ce am făcut eu nu-i trădare. Trădare şi vînzare de neam au săvîrşit cei care au dat nord-vestuL României fasciştilor maghiari. Eu apăr libertatea şi integritatea patriei.

A foşt condamnat la moarte. Filimon Sîrbu a primit cu fruntea sus cumplita sentinţă. Spre locul execuţiei a mers cîntînd «Internaţionala» şi «Pe-al nostru steag e scris Unire I». N-a primit să i se lege ochii, aşa cum se obişnuieşte.

— Primesc moartea cu ochii deschişi, a spus el cu demnitate. Mor pentru o cauză dreaptă şi ştiu că voi fi răzbunat I

Văzîndu-I aşa de tînăr, de îndrăzneţ, de senin în faţa morţii, soldaţii din plutonul de execuţie au refuzat să tragă.

Atunci un plutonier, vînăt de furie, a scos pistolul şl a tras. Filimon Sîrbu a căzut, strigînd :

— Trăiască România Liberă !

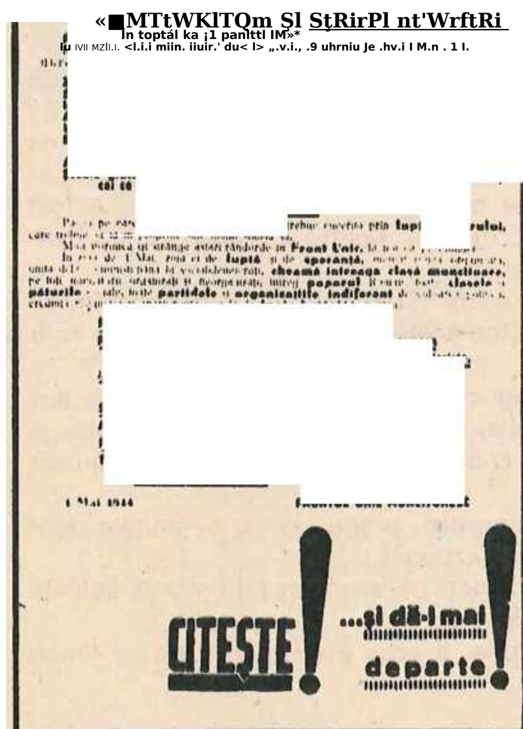
Eliberarea României de sub dominaţia fascistă

23 August 1944, început al revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antilmperialistă a patriei noastre

Războiul dus de Germania hitlerista împotriva Uniunii Sovietice pricinuia României, aruncată fără voia ei în acest război, multe distrugeri şi mari pierderi de vieţi omeneşti. Bombardată zilnic de aviaţie, prădată de hitlerişti, devenită cîmp de luptă, ţara noastră ajunsese pe marginea prăpastie!. De aceea, poporul ura tot mai mult pe hitlerişti.

în acest timp armatele sovietice, engleze şi americane dobîndeau mari victorii împotriva Germaniei hitleriste.

Partidul Comunist, in fruntea luptei pentru libertate. Conducerea Partidului Comunist Român a înţeles că dorinţa cea mai mare a poporului român era să-i alunge pe, hitlerişti din ţară şi să-şi cucerească libertatea socială şi naţională. Înfruntînd cele mal mari primejdii, comuniştii au atras de partea- lor mulţi soldaţi şi ofiţeri, l-au convins că, pentru România, nu era altă scăpare decît să înceteze imediat războiul împotriva Uniunii Sovietice, să întoarcă armele. împotriva Germaniei hitleriste şi s-o doboare cu un ceas mai devreme, scăpînd lumea de război, jaf şi moarte. Au înarmat grupuri de muncitori şi de alţi patrioţi, numite **formajlunl**

patriotice de luptă. întregul popor român s-a strîns în jurul

Manifest al patrloţllor. luptători împotriva fascismului.

ll.a 0* llHW «a l «ral
Maţltaa lmaklaU a aalarillar pa mlura atvmpaHl 1
Mnaí.ata kamihUilia.a * inúeptlnOillati
At'U'aMi jraituiji) la llkar* atpaniiata «Inkkall ,1 peiHlal, k ka.lataa
<e finklta, a ᴍ.lɪᴍlᴍT ai a <wv«ntu1w> 1
Ilikaiaraa *tnţitft* **aafat (nthla. tiv Intarnajl pantto «antlniatlla tor (l**
pentru topta pattletitl aAUMllarMli
Auianamia a ţaetaanlaeraa iai|u,Hilar iatia'a ayk muncltareai,
Iteall (rato4i,jpitala iratoite. latu.ni« laltm« ţ: h'iianka pentru tat'

»-»»■Un
< inirri'|4 niţl’tih* 1» tlurvHi[1] n
.1 iJ in Mimfilh* Mia* intim »ihirld v».

»a ta |mp<latR. MHurnaraa «uaernutol Antena,,u,
lettnaraa unul |u«aţn
M>l«JMi..Î!!LMR»eienton|ll totuter tarţeto»
antinaieti.te, wnitaa atmatetor hittetlato Aln
tark.aekHateeai «Irttaa- ţaraa mafnal Aa rt.kel termene
I
MHjInltaa Armatei Reţii. .WratoetA.
Atianiţ.tu Vntonea ta.iatetor.AnAHa al «tatetoVnHe.
Ranţru.eAemknle liaatl, «matratlţl ,1 iMkHMiMk.t Mia«»
, Mal, tlvaka tnMtlre În aemnuţ pitii al Ae unire a ¿latei
muntltearel

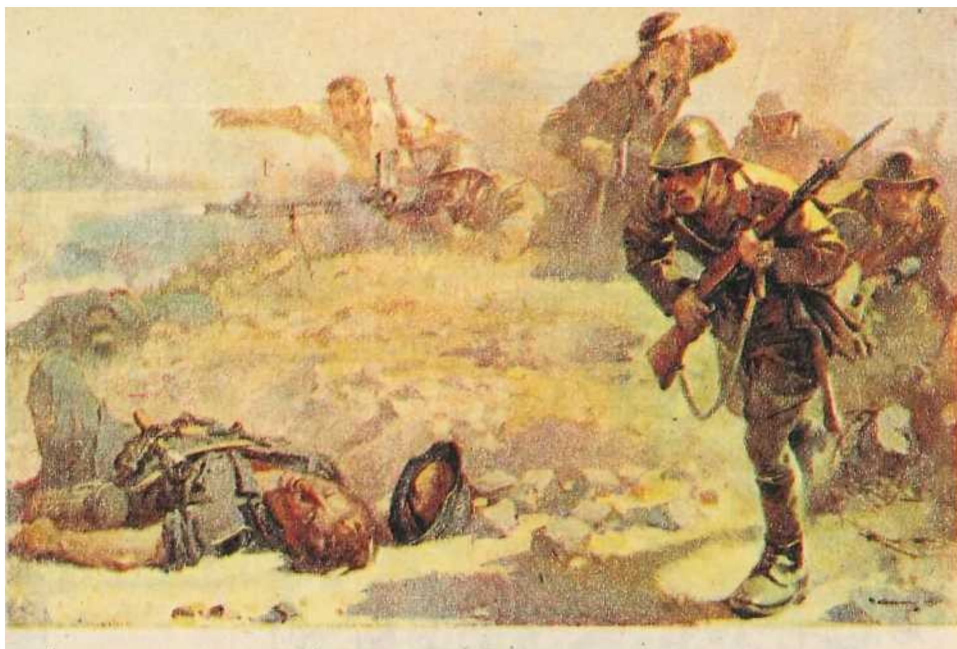

Grup de hitlerittl lueţl prizonieri În Bucureşti.

Partidului Comunist. Gata de orice jertfă, acesta se pregătea să-l alunge de la putere pe generalul Ion Anton.escu şi să scoată armata hitleristă din ţară.

Mare şi grea a fost sarcina Partidului Comunist Român, în acele clipe de cumplită primejdie pentru ţară şi pentru fiecare locuitor al ei. Ţara era plină de soldaţi germani. Hitleriştii controlau toate drumurile, toate oraşele şi toate locurile unde se aflau depozitate muniţii, petrol, grîne.

în ziua de 23 August 1944, Partidul Comunist Român a dat semnalul luptei armate pentru eliberarea patriei, semnalul luptei de eliberare socială şi naţională. Ion Antonescu şi ceilalţi membri ai guvernului au fost arestaţi. întreaga armată română a încetat războiul împotriva Uniunii Sovietice şi a întors, imediat, armele împotriva Germaniei hitleriste. Toate formaţiunile patriotice de luptă au pus mîna pe armă şi, împreună cu soldaţii români, au dat grele lupte cu hitleriştii, pe mulţi i-au dezarmat şi i-au luat prizonieri. Pînă la 28 august 1944, formaţiunile patriotice de luptă, armata română, întregul popor, condus de comunişti, a înfrînt pe hitlerişti la

Luptele de la Baneasa împotriva hitleriştilor,

Bucureşti, pe Valea Prahovei şi apoi şi în alte părţi ale ţării. Astfel, luptînd cu arma în mînă, poporul a biruit. Ziua de 23 August a fost începutul revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă.

Urmărind rămăşiţele armatelor hitleriste de pe front, unităţi ale armatei sovietice au ajuns, la 30 august 1944, în Bucureştiul eliberat prin lupta poporului român. Pretutindeni, armata sovietică a fost primită cu bucurie, iar armata română, de la general la soldat, a luptat cu entuziasm împotriva armatelor hitleriste.

însemnătatea victoriei de la 23 August. Răsturnarea guvernului antonescian şi înfrîngerea hitleriştilor din cea mai mare parte a României se numeşte **revoluţia de eliberare socială şi naţională,antifascistă şi antiimperialistă.**

Pornită la 23 August 1944, revoluţia socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă a fost un act popular, de cea mai mare importanţă pentru soarta poporului român. Victoria acestei revoluţii în România, trecerea armatei române în rîndul armatelor care luptau contra Germaniei au grăbit mult victoria forţelor democrate împotriva fascismului, au uşurat şi au ajutat lupta de eliberare a tuturor ţărilor şi

popoarelor aflate încă sub jugul hitlerist.

Astfel prin luptă şi muncă, ţara noastră a păşit pe un drum nou, drumul adîncilor prefaceri pentru progres şi pentru fericirea poporului. Această zi a devenit cea mai mare sărbătoare naţională a României.

întrebări • Cum a' organizat Partidul Comunist lupta pentru eliberarea ţării ?
- Cum s-a desfăşurat eliberarea ţării noastre ?
- Care este înşemnătatea zilei de 23 August ?

Participarea României la războiul antihitlerist

Ziua de 23 August 1944 a fost numai începutul luptei revoluţionare de eliberare. Văzîndu-se aproape înfrînţi, furia şi desperarea i-a împins pe hitlerişti la distrugeri. Au bombardat oraşele, drumurile, căile ferate. Au aruncat în aer sute de poduri. Războiul a mai durat încă nouă luni.

Alungarea hitleriştilor de pe teritoriul patriei noastre. Poporul român nu s-a lăsat înfricoşat de teroarea războiului hiţlerist. Armata română, întregul popor, de la mic la mare, umăr la umăr cu armata sovietică au luptat cu vitejie pentru a izgoni armatele fasciste. Bătălii grele s-au dat la *Turda,* la *Arad,* la *Cărei,* la *Satu-Mare.* După o rezistenţă înverşunată, fasciştii germani au fost înfrînţi pretutindeni şi alungaţi definitiv de pe tot cuprinsul patriei.

«Totul pentru front, totul pentru victorie!» Victoriile ostaşilor noştri n-ar fi fost însă cu putinţă dacă poporul român n-ar fi susţinut, cu toată puterea, lupta soldaţilor de pe front. La chemarea P.C.R., sub lozinca *«Totul pentru front, totul pentru victorie I»,* poporul întreg, ca un singur om, a muncit cu elan şi cu spirit de jertfă.

Participarea României la infringerea definitivă a Germaniei hitieriste. Era nevoie de acest efort pentru că, atîta timp cît fascismul nu era definitiv înfrînt, nici pacea, nici progresul nu puteau să fie sigure în lume. în cea mai mare grabă, muncitorii au reparat podurile, căile ferate, şoselele,

maşinile şi casele distruse de hitlerişti. Ca soldaţii să aibă arme bune şi

Tineri elevi ai unei şcoli de ofiţeri luptlnd eroic împotriva tancurilor hltlerlste.

îndestulătoare au sporit mult producţia de muniţii şi de armament. Ca să scoată cît mai multă pîine pentru armata care lupta pe front, ţăranii au muncit cu hărnicie ogoarele.

Ajutaţi şi înzestraţi cu cele trebuitoare luptei, ostaşii şi ofiţerii au parcurs peste 1 000 km ; au străbătut multe şiruri de munţi înalţi ; au trecut peste rîuri adînci şi peste cîmpii întinse ; au participat la eliberarea a mii de sate şi zeci de oraşe din Ungaria, Cehoslovacia şi Austria, ocupate de germani. Au capturat peste 100 000 de prizonieri.

Mulţi ostaşi români, aproape 170 000, s-au jertfit pentru alungarea fasciştilor din Budapesta, capitala Ungariei, şi din satele şi oraşele Cehoslovaciei. Pretutindeni, în zecile de bătălii desfăşurate, ostaşii români au dovedit curaj, eroism, spirit de jertfă. Aceasta îndreptăţeşte România să se poată mîndri că a contribuit hotărîtor la doborîrea fascismului şi a ajutat la eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei şi Austriei.

9 Mai 1945, Ziua Victoriei. gra ¡n primăvara anului 1945. Germania hltleristă, care dezlănţuise războiul, subjugase

multe popoare şi jefuise multe ţări. Uniunea Sovietică a suferit cele mai multe distrugeri, iar armata sovietică a dus greul

Ostaşi români apărînd Oradea.

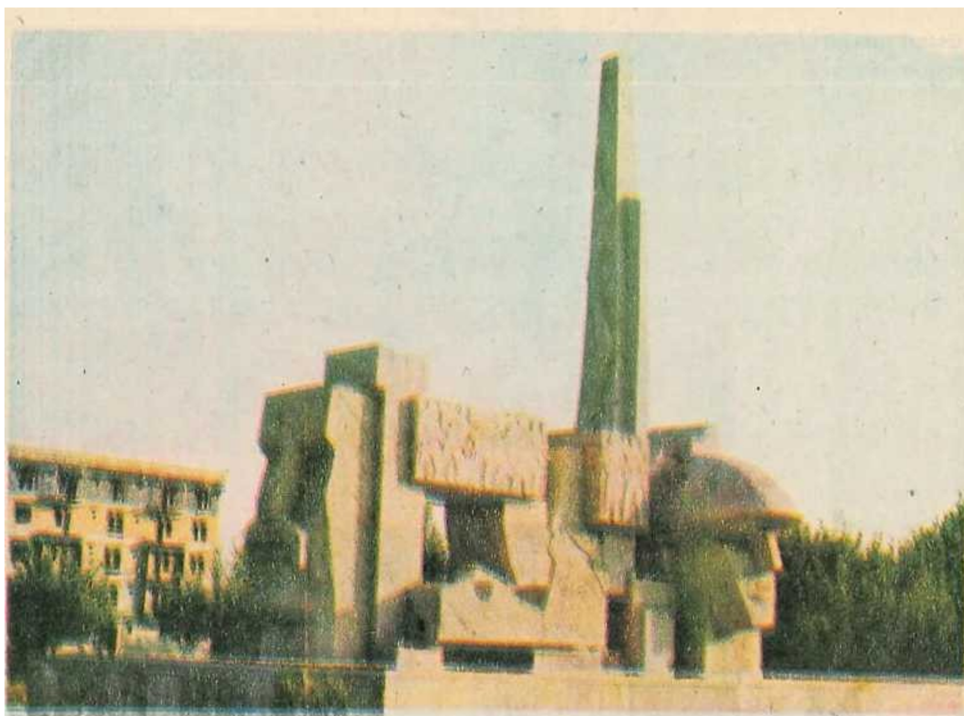

Eroice lupte au dus ostaşii români pentru eliberarea unui oraş din Ungaria ocupat de fascişti.

Ostaşii români au dat multe şi eroice jertfe în luptele din Munţii Tatra.

Monumentul eroilor din Cărei pentru cinstirea celor oare au luptat pentru eliberarea (arii.

războiului; ea a dat cele mai grele bătălii împotriva hitlerişti-lor. De asemenea, popoarele din Europa ocupate de hitlerişti au dus o eroică luptă de rezistenţă. După cinci ani de crîncen război, armatele aliate – armata sovietică, engleză, americană – la care, de la 23 August 1944, s-a alăturat şi armata română, au nimicit armatele hitleriste şi le-au silit să capituleze, la **9 Mal 1945.** Aceasta a fost o zi de mare bucurie şi mare sărbătoare pentru întreaga omenire: Ziua Victoriei. Poporul român se va mîndri totdeauna că s-a numărat printre popoarele care au jertfit *«Totul pentru front, totul pentru victorie I»,* că n-a precupeţit nimic ca să-şi elibereze ţara de fascişti, să ajute şi la eliberarea *altor* popoare şi n-a lăsat arma din mînă pînă cînd forţele democrate au cucerit victoria.

întrebări ♦ Cum au fost izgoniţi hitleriştii de pe pămîntul patriei noas-tre ?

- Cum a răspuns poporul nostru la chemarea P.C.R «Totul pentru front, totul pentru victorie !»?
- Ce importanţă are ziua de 9 Mai 1945 ?
- Ce altă semnificaţie mai are ziua de 9 Mai în viaţa

poporului nostru ?

i Monumentul de la Sălciua

Sălciua este un sat în Valea Arieşului, aproape de Turda. Casele parcă se furişează printre înălţimi şi stînci, înconjurate de livezi mici şi acareturi modeste. De obicei, oamenii îşi văd de treburi, la cîmp şi în ogradă. Unii lucrează şi pe la fabricile din Turda ori la mine, încolo, spre Abrud. Copii merg la şcoală. Femeile trebăluiesc prin casă, torc ori ţes pînză ori covoare. O viaţă obişnuită, de sat moţesc din Valea Arieşului. în acele zile de septembrie 1944, Sălciua trăia altfel de viaţă. Strecurîndu-se prin defileul Arieşului, trupele fasciste ţineau să ajungă la Turda. Să izbească din stînga armata română care înainta spre miazănoapte, să elibereze Clujul. Erau numeroase, bine înarmate şi pline de înverşunare. Dar cînd se aşteptau mai puţin, în preajma satului Sălciua, din copaci, din spatele unor întărituri din piatră le-au întîmpinat localnicii, cu puşti, grenade şi arme automate. Asupra capetelor duşmane n-au vîjîit numai gloanţe şi grenade, ci şi stînci, copaci şi bolovani. Parcă reînviaseră vremurile cînd românii luptau la Posada sub conducerea lui Basarab întemeietorul. ,

— Pămîntul moţesc arde ca fierul topit sub cizma cotropitorilor, spunea locotenentul Todea Ludovic şi îndemna întruna : Nu vă lâsaţi. ortacilor I Trageţi I... Trageţi vîrtos I...

Au sărit la luptă şi femeile, şi copiii. Ana Bologa, Eleonora Gheţe, ca şi multe altele, pătrundeau în poziţiile de luptă, se strecurau prin tranşee şi aduceau săculeţe cu cartuşe, lăzi cu grenade, pîine, bidoane cu apă.

— Nu vă lăsaţi, românilor ! Loviţi-i, să nu mai cuteze vreodată a ri- \ dica arma asupră-ne...

Apoi, surîzînd mîngîios, dar fără să-şi poată opri cîte o umbră de lacrimi, pansau şi evacuau răniţii, la dispensarul din sat.

— Nu mergeţi spre locul luptei cu tărgile goale, îndemna Ana Praja Gheorghiu pe celelalte femei. Duceţi bidoane cu apă. Duceţi gloanţe şi grenade... Duceţi pietre, bolovâni !

Şi, în adevăr, femeile şi copiii aprovizionau linia de luptă cu graba şi hărnicia cu care duceau hrana la cosaşi ori la mineri. Şi aşa ţintuiau duşmanul pe loc, cu toate că era mai bine înarmat ; cu toate că aveau avioane care bombardau în picaj ; cu toate că mulţi dintre români cădeau răniţi sau morţi. De la o vreme s-au terminat toate medicamentele şi pansamentele din dispensar.

Ana Praja şi-a sfîşiat mînecile cămăşii. Ca dînsa au făcut şi alte femei din .Sălciua ; şi-au sfîşiat cămăşile de pe ele, ca să facă feşe pentru răniţi! loviţi de schije şi de gloanţe.

Mulţi din cei bandajaţi se întorceau înapoi la luptă.

Astfel, în acele zile de septembrie 1944, duşmanul n-a putut ajunge la Turda. N-a putut fi biruitor. Dimpotrivă, au biruit românii. Au biruit cei pe care-i ajutau rîul şi muntele, copacii şi pietrele. îi ajuta mai ales gîndul că luptă pentru dreptatea şi libertatea lor.

Mai pe urmă, după victoria de la 9 Mai 1945, în satul Sălciua s-a ridicat un monument în cinstea celor jertfiţi în lupta din septembrie 1944. A fost durat din piatra cu care luptătorii şi-au făcut baricade şi din bolovan i cu care au izbit în cotropitorii ţării. Pe soclu, meşterii au dăltuit inscripţie scurtă, dar adînc cuprinzătoare : *«Glorie eternă eroilor noştri».*

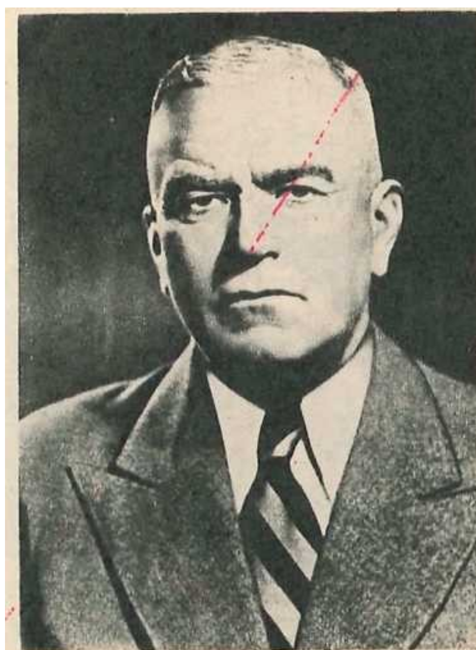
România in perioada 23 august 1944 — 30 decembrie 1947

Revoluţia de eliberare socială şi naţională,antifascistă şi antiimperialistă şi victoria împotriva fascismului au deschis drumul unei vieţi noi pentru popor şi ţară.

Lupta pentru un guvern democratic şi popular. Dar moşierii şi capitaliştii, în frunte cu regele Mihai, făceau tot ce era cu putinţă ca să menţină vechile rînduieii.

Condus cu pricepere şi hotărîre de comunişti, poporul a înlăturat guvernul, alcătuit mai mult din capitalişti şi moşieri. La **6 Martie 1945** s-a format guvernul democratic şi popular din reprezentanţi ai muncitorilor, ţăranilor şi ai intelectualilor legaţi de popor, condus de **dr. Petru Groza.** Acest guvern al oamenilor muncii urmărea să schimbe orice rămăşiţă a vechii orînduiri din România, alungind capitaliştii şi moşierii de la cîrma ţării. Prin instaurarea guvernului condus de doctor Petru Groza putem spune că, la 6 Martie 1945, poporul a luat conducerea ţării în propriile sale mîini şi a instaurat **regimul democrat-popular.**

Dr. Petru

Reforma agra/ă din 1945. Tot timpul, Partidul Comunist a arătat ţăranilor că pă- mîntul se cuvine a fi al celor care-l muncesc, şi nu al altora. Regele şi moşierii însă se împotriveau ; nu voiau să piardă averile. în vara anului 1945 guvernul democratic a dat legea de **reformă agrară,** prin care pămîntul moşieri-lor era împărţit în mod gra-tuit ţăranilor fără pămînt, orfanilor de război şi celor care luptaseră împotriva hi-tleriştilor. Aplicarea reformei agrare a dus la desfiinţarea

clasei moşierilor.

La 6 Martie 1945 poporul a manifestat cerlnd guvern democratic.

Aplicarea reformei agrare Într-o comună din preajma Bucureştlulul.

Po porul Işi manifestă bucuria În ziua proclamării republicii.

în aceasta importantă acţiune ţăranii au fost ajutaţi de muncitori cu sfatul, cu priceperea lor la lucru şi chiar cu arma împotriva oamenilor moşierilor. Ţăranii au înţeles acum că Partidul Comunist era singurul şi adevăratul conducător priceput, pătruns de dragoste pentru ţară şi pentru popor. Astfel, între muncitori şi ţărani, între cei care fac maşinile şi cei care muncesc pe brazdă ca să scoată pîinea s-a închegat o strînsă alianţă, o prietenie veşnică.

Totodată, guvernul democratic a garantat drepturi egale tuturor locuitorilor ţării : români, maghiari, germani, sîrbi. Prin aceasta s-a înfăptuit una din marile dorinţe ale tuturor cetăţenilor din România : prietenia şi înfrăţirea între toţi oamenii care trăiesc şi muncesc pe pămîntul românesc.

Proclamarea Republicii Populare Române. Dar, prin fel de fel de mijloace, bogătaşii, oamenii politici ai burgheziei şi moşierimii căutau să împiedice dezvoltarea economică a ţă-

rii şi înfrăţirea oamenilor muncii. Ei se strîngeau în jurul regelui şi voiau să ia din nou conducerea ţării ca, împreună, să se împotrivească oricărei reînnoiri. Fiind el însuşi un mare capitalist şi un mare moşier, regele încerca să frîneze progresul ţării. De aceea, la **30 Decembrie 1947,** poporul muncitor, condus de Partidul Comunist, l-a îndepărtat pe rege de la conducerea ţării şi a proclamat **republica.** Ţara noastră s-a numit atunci **Republica Populară Română.**

Aceasta a însemnat că, din acest moment, ţara era condusă numai de reprezentanţii poporului muncitor, numai de cei mai buni fii ai săi, iubitori de patrie şi de poporul din care se trag.

După victoria de la 23 August 1944, proclamarea republicii a fost al doilea mare pas în înfăptuirea revoluţiei popular-democratice din ţara noastră. De aici încolo, pentru ţara şi poporul nostru era deschisă calea pentru **revoluţia socialistă,** pentru împlinirea visului de aur al comuniştilor şi al întregului popor.

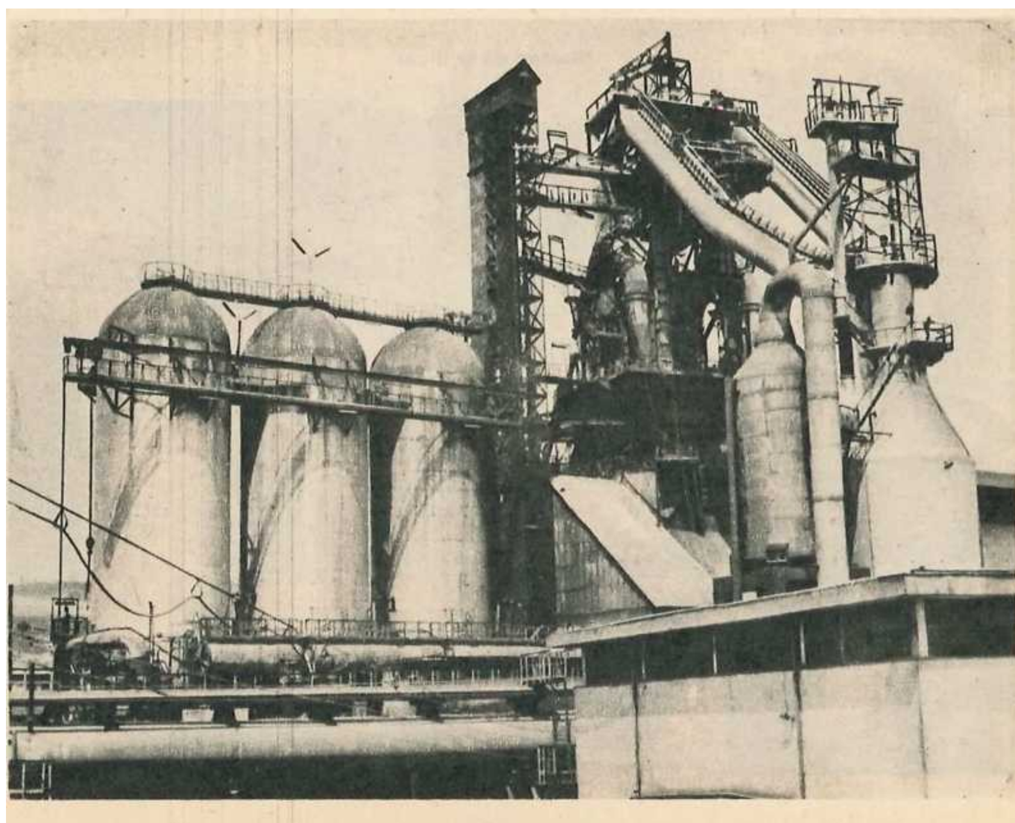
întrebări
- Care este însemnătatea zilei de 6 Martie 1945?
- Cine a fost doctorul Petru Groza?
- Cînd a fost proclamată Republica Populară. Română?
- Ce însemnătate are proclamarea, republicii?

România in anii construcţiei socialiste

Luptînd eroic, poporul român şi-a eliberat patria de sub stăpînirea fasciştilor. Dar, de pe urma războiului, oraşele şi satele suferiseră mari stricăciuni. De aceea, muncitorii, ţăranii şi intelectualii, în frunte cu comuniştii, neprecupeţind nici un efort, au trecut la munca de refacere a ţării. Ei au reparat fabricile, podurile, căile ferate, clădirile, şcolile şi alte instituţii de cultură. Ţăranii munceau pe ogoare pentru a asigura pîinea. Tineri muncitori, ţărani şi studenţi lucrau cu entuziasnri în brigăzi de muncă patriotică.

Industria – izvor de bunăstare a poporului. După proclamarea republicii, cea dintîi grijă a Partidului Comunist a fost să treacă principalele bogăţii ale ţării din mîinile exploatatoriior în stăpînirea poporului. Şi a început cu industria, cu băncile şi cu mijloacele de transport. La **11 iunie 1948,** uzinele,. fabricile, băncile, bogăţiile subsolului şi căile ferate au

Uzinele metalurgice de la Hunedoara.

fost naţionalizate, adică luate de la capitalişti şi trecute în proprietatea statului, ca bunuri ale întregului popor. Astfel s-a desfiinţat, în industrie, exploatarea omului de către om. Muncitorii lucrau acum pentru interesele lor şi ale patriei şi nu pentru capitalişti. Călăuziţi de Partidul Comunist, ei munceau cu entuziasm pentru **construirea socialismului.**

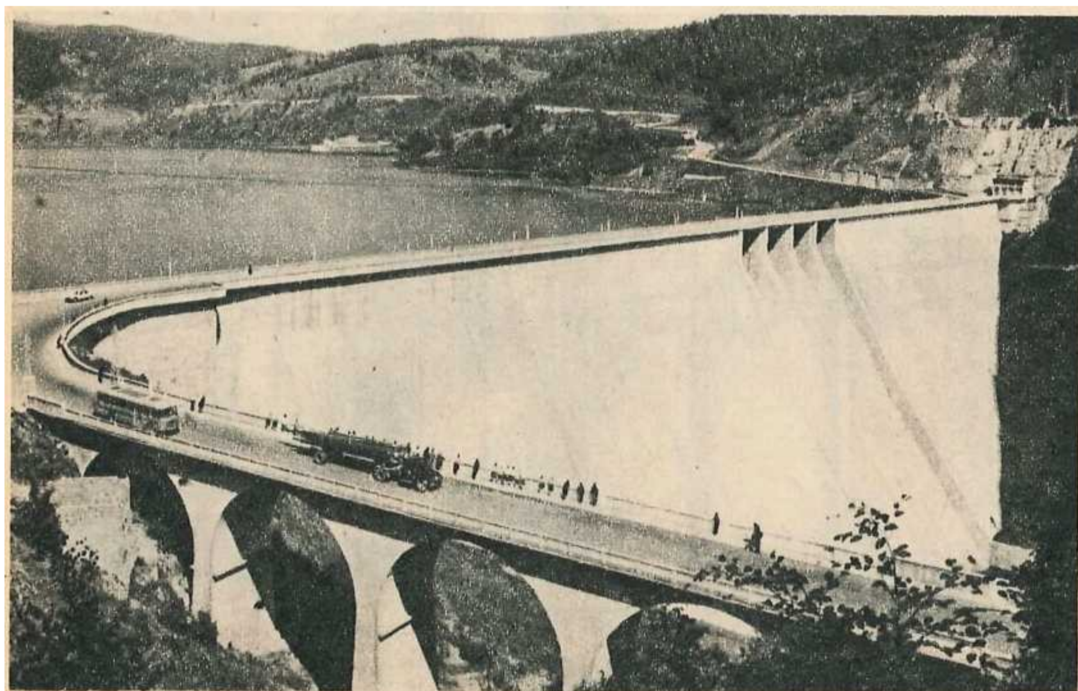
S-au dezvoltat uzinele metalurgice de la **Reşiţa** şl **Hunedoara** şi s-au construit altele noi la **Bucureşti, Roman** etc. S-au clădit multe oraşe noi, s-a înfrumuseţat tot ţărmul Mării Negre cu multe hoteluri şi vile moderne şi frumoase; s-au zăgăzuit apele Bistriţei şi ale Argeşului, ca să dea forţă pentru hidrocentralele de la **Bicaz** şi **Argeş.** Pentru a spori tot mai mult energia electrică, aşa de necesară în industrie şi în viaţa de toate zilele, s-au ridicat şi multe termocentrale, cum sînt cele de la **Luduş** sau de la **Paroşeni.**

Reţeaua de căi ferate a fost mult sporită şi a început electrificarea ei. Şoselele principale au fost asfaltate. Tot mai numeroase vapoare româneşti au început să circule pe

Dunăre sau să străbată mările şi oceanele lumii.

\

Barajul de la Bicaz.

Uzina de alumină din Oradea.

O parte a uzinei petrochimice din Brazi.

Înflorirea satelor în patria noastră. încă din martie 1949, Partidul Comunist a arătat că singura cale de a îmbunătăţi munca şi viaţa ţăranilor era unirea ogoarelor în unităţi agricole mari, care se numesc **cooperative agricole de producţie.**

Lanuri imense de griu secerate şl treierate cu combinele.

Pămîntul, uneltele şi vitele de muncă au devenit acum proprietatea comună a ţăranilor cooperatori. Ei lucrează în comun pămîntul şi împart între ei recolta obţinută după munca depusă de fiecare.

în primăvară anului 1962 s-a încheiat cooperativizarea agriculturii în întreaga ţară. Astfel, socialismul a ieşit victorios şi la sate.

Pentru dezvoltarea agriculturii în ţara noastră s-au construit uzine care produc tractoare, combine, secerători şi alte maşini agricole; s-au ridicat multe fabrici pentru îngrăşăminte chimice.

Cultivarea pămîntului cu maşini, folosirea îngrăşămintelor, irigarea terenurilor au dus la obţinerea unor recolte bogate.

Cultura, bun al întregului popor. De asemenea, în republica noastră s-au ridicat numeroase şcoli, universităţi, teatre, case de cultură, cămine culturale, cinematografe. Pentru dezvoltarea ştiinţelor s-au creat instituţii de cercetare şi multe laboratoare.

în ţara noastră, ştiinţa şi cultura au devenit bun al întregului popor. Şcoli de toate gradele s-au deschis pentru toţi copiii ţării. Ei învaţă în săli de clasă luminoase, au labora-

toare bine înzestrate cu aparate de tot felul. Universităţile mai vechi din **Cluj-Napoca, Iaşi** şi **Bucureşti** s-au dezvoltat mult şi s-au deschis altele noi la **Timişoara,** la **Cralova.** Cărţile gratuite pentru şcolari, bursele, căminele, cantinele ajută pe toţi tinerii să înveţe carte şi să-şi însuşească tot ce-i trebuitor pentru a munci cu cît mai multă pricepere, pentru înflorirea patriei.

Inspirîndu-se din viaţa nouă a poporului şi a patriei, scriitorii şi muzicienii le cîntă frumuseţea, iar pictorii şi sculptorii le înfăţişează puterea şi măreţia.

Scriitori ca **Mihail Sadoveanu, Tudor Arghezi** şi **George Călinescu** au dat poporului nostru opere valoroase, zugrăvind frumuseţea plaiurilor româneşti, trecutul glorios, vrednicia oamenilor muncii şi viitorul luminos al patriei socialiste. Printre oamenii de cultură ai naţionalităţilor conlocuitoare amintim pe **Asztalos István** şi **Oskar Walter Cisek.**

Savanţi, scriitori şi artişti se bucură de marea preţuire a Partidului Comunist Român şi de dragostea întregului popor.

Astfel, la noi în ţară, în această vreme s-a înfăptuit **revoluţia socialistă.** Toate acestea s-au realizat prin lupta şi munca comună, plină de avînt şi eroism, dusă de oamenii

Sala Palatului.

muncii români, maghiari, germani, sîrbi şi de alte naţionalităţi, sub conducerea înţeleaptă a partidului. Mai mult ca oricînd în istorie, poporul liber şi stăpîn pe munca sa îşi făureşte, sub conducerea partidului, o viaţă cu adevărat nouă.

Muncind cu elan şi dragoste, încrezător în soarta sa, încrezător în conducerea înţeleaptă a Partidului Comunist Român, poporul nostru continuă strădania şi povaţa străbunilor, convins, aşa cum spune poetul, că: ,

«Viitor de aur ţara noastră are Şi prevăd prin secoli a ei înălţare».

întrebări • Ce întreprinderi mari, industriale cunoaşteţi?
• Cînd s-a încheiat cooperativizarea agriculturii?
, • De ce putem spune că astăzi cultura este «bun al întregului popor»?

LECTURĂ -

Răsună valea...

I.

în timpul războiului au fost distruse multe oraşe, fabrici, sonde, poduri, căi ferate. Astfel, întregul popor a trebuit să muncească, din răsputeri, la reconstrucţia ţării. în fruntea acestei munci patriotice erau comuniştii şi uteciştii, conduşi şi însufleţiţi de Partidul Comunist Român. între marile lucrări întreprinse în acea vreme.era şi şantierul de construcţie a căii ferate dintre Bumbeşti şi Livezeni. Ca să treacă şi să străpungă munţii, prăpăstiile, brigăzile formate mai ales din tineret au construit aici peste douăzeci de viaducte şi peste douăzeci de tuneie. De sute şi mii de ori oamenii s-au căţărat ori au coborît cu funiile în prăpăstii, ca să găurească stînca şi să pună dinamită. A lucra în brigă-zile de la Bumbeşti-Livezeni nu era numai greu, ci adesea foarte primejdios.

în brigada studenţilor din Cluj-Napoca se aciuase şi un băieţaş: Pascu Florică. Tatăl îi murise în război, iar mama, în 1946, în vremea foametei. Ştiind toate acestea, brigadierii îl socoteau ca pe un frate mai mic. Se împrietenise mai ales cu Octav Motroc, student la politehnică, şeful brigăzii. La şantier învăţase meseria de artificier. Florică se ţinea tot timpul de dînsul. îi aducea apă şi mîncare. îi purta uneltele şi fitilul dina

mitei. Se căţăra ca miţa pe stînci. îi înnoda funia .cu care se lega de tulpina copacilor sau de colţuri de piatră şi străjuia, agăţat acolo sus, pînă cînd Octav Motroc găurea stînca şi monta dinamita.

— Gata, zîmbea Octav, aprind fitilul. Strigă băieţaş!

— Aaarde! vestea Florică, totdeauna bucuros.

Şi, în adăpost fremăta de bucurie simţind cutremurarea pămîntului sub explozia dinamitei şi văzînd stîncile împroşcînd văzduhul.

Despre hărnicia lui Florică vorbea toată brigada. Dar mai ales a vorbit despre întîmplarea din ziua de 14 august, lată cum a fost:

Ca de obicei, tînărul artificier Octav Motroc şi-a legat funia de tulpina unui brad şi-a coborît în prăpastie, pînă la locul măsurat. Aici a săpat gaura pentru dinamită. Şi, tot ca de obicei, Florică păzea sus, cu fitilul şl cutia de chibrituri în mînă. Se înfiora însă cînd se uita în prăpastia căscată ca un hău ameţitor de adînc.

«Ei, am dinamitat noi prăpăstii şi mai şi», îşi făcea curaj Florică. Şi s-a bucurat, mai mult ca altădată, cînd l-a auzit pe Octav:

— Gata! Strigă, Florică...

Dar cînd să dea glas strigării, Florică a băgat seamă că rădăcina copacului se desprindea de stîncă pîrîind încetişor. O clipă a încremenit. Apoi, fără nici un gînd, a întins picioarele în laţul funiei, deasupra a două colţuri de stîncă. S-a aşezat în aşa fel ca să-i vină funia pe partea dintre genunchi şi stîncă şi a aşteptat.

— Ei, de ce nu strigi, Florică? Aaarde! îl auzea pe Octav suflînd din greu, căţărîndu-se pe funie în sus.

Deodată rădăcina copacului a cedat. Ca un zvîcnet, funia s-a oprit în picioarele lui Florică. Bucăţi de piatră au alunecat pe lîngă artificier, pierzîndu-se în prăpastie.

— Ce faci, băiete?.., a vrut Octav să-l mustre. Dar, aruncîndu-şi privirile în sus, a înţeles primejdia. A grăbit urcuşul. Totuşi pînă sus i s-a părut o veşnicie. îl urmărea pe băieţaş cum încerca să zîmbească, deşi funia-i zdrelea carnea. Sîngele îi ţîşnea prin pantaloni şi se prelingea pe stînci. Se ruga, în sinea lui, să nu i se rupă oasele. Cînd l-a văzut pe Octav săltînd lîngă dînsul, pe loc, drept, Florică a gemut de durere şi-a închis ochii. i

— Florică ’ mi-*ai salvat viaţa... l-a îmbrăţişat Octav şi l-a sărutat.

Băiatul a deschis ochii şi a surîs:

— Să nu crezi c-âm leşinat... Nu... Dar ştii, am stat cu ochii închişi; parcă nu doare aşa tare. '

Azi, Florică Pascu este artificier experimentat, pe unul din marile şantiere ale socialismului. Priveşte cu dragoste şi mîndrie la noile brigăzi de tineret, elevi şi studenţi şi le învaţă cum să muncească pentru îmbogăţirea şi înfrumuseţarea patriei.

Victoria socialismului in ţara noastră

Principalele realizări în viaţa economică a ţării. Prin munca stăruitoare, energică şi entuziastă a poporului, ţara noastră şi-a dezvoltat tot mai mult industria şi agricultura. S-au înălţat noi şi mari fabrici şi uzine pe întregul teritoriu al ţării. La **Oradea,** la **Craiova,** la **Slatina,** la **Galaţi** s-au ridicat noi şi mari uzine metalurgice. La **Govora,** la **Brazi,** la **Borzeştl,** la **Tîrgu Mureş** sau **Turnu Măgurele** s-au înălţat adevărate «cetăţi ale chimiei» unde se obţine benzină din ţiţei, se fabrică îngrăşăminte chimice şi multe alte produse. Pentru ca industria şi transporturile să aibă cît mai multă energie electrică s-a continuat construirea termocentralelor şi hidrocentralelor. Şantierele navale de la **Galaţi** şi **Constanţa** construiesc nave mari şi puternice pentru flota comercială românească.

La uzinele de la Braşov şi Bucureşti se fabrică tot mai multe tractoare, maşini şi unelte necesare pentru agricultură.

Tovarăşul NIcolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu în mijlocul pionierilor.

i

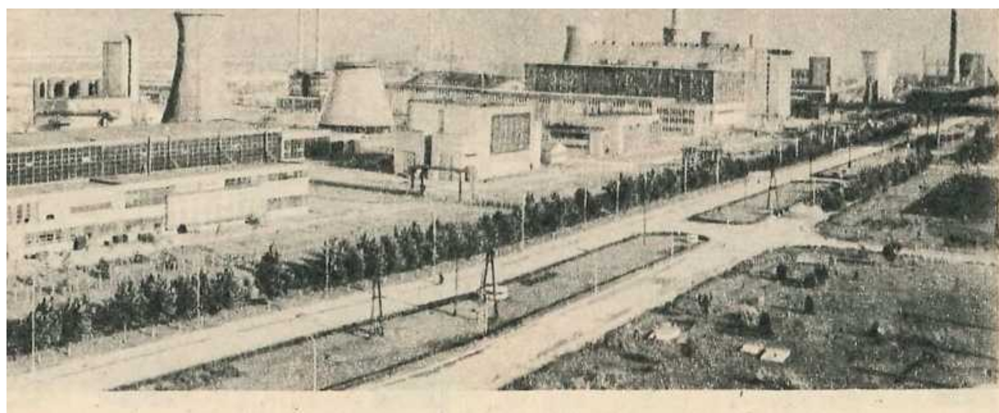

Vedere de la mare – staţiunea Olimp.

Tot în această perioadă s-a construit **marele pod peste Dunăre** la **Giurgeni** şi se lucrează la al doilea pod de la **Cernavodă.** S-au terminat măreţele hidrocentrale de la **Porţile de Fier** şi cea de la **Lotru** şi se construiesc altele pe **Someş** şi pe alte rîuri. Acestea produc o mare cantitate de electricitate, atît

Teatrul din Craiova.

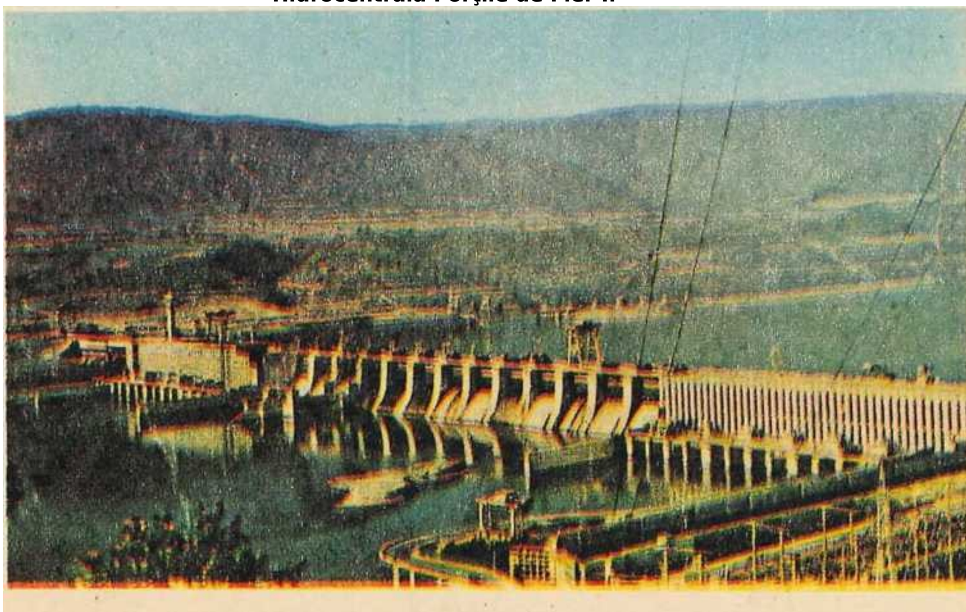

Combinatul Siderurgic de la Galaţi. Vedere exterioară parţială.

de necesară pentru furnalele de la Galaţi sau de la Hunedoara, pentru locomotivele electrice care mînă trenurile şi pentru iluminarea oraşelor şi a satelor ţării. Porturile Constanţa şi Galaţi au fost mult lărgite. Vapoarele româneşti, construite în aceste porturi, circulă pe toate mările şi oceanele lumii.

Hidrocentrala Porţile de Fier I.

După încheierea cooperativizării agriculturii în întreaga ţară, s-a început punerea în aplicare a planului de irigare a terenurilor: secarea mlaştinilor şi săparea canalelor pentru aducerea apei în caz de secetă. Avînd îngrăşăminte chimice şi lucrînd pămîntul cu maşinile, ţăranii cooperatori scot recolte

tot mai bogate.

în oraşe şi sate s-au înălţat sute de mii de apartamente şi case, clădiri publice, spitale, şcoli, teatre, cinematografe şi alte instituţii de cultură. Pe ţărmul mării şi la munte s-au ridicat noi şi noi hoteluri, cabane şi case de odihnă şi sănătate. S-au creat sute de licee industriale, în care tineretul învaţă meserii folositoare.

în vremea aceasta de mari înfăptuiri, în ţara noastră se scriu şi se tipăresc multe cărţi de ştiinţă, de literatură şi se dă o mare atenţie cărţilor pentru copii. în fiecare an se reprezintă zeci de piese de teatru şi se fac zeci de filme.

P.C.R.—conducătorul înţelept al poporului nostru. Conducătorul poporului şi al ţării noastre este **Partidul Comunist Român.** El se călăuzeşte după învăţătura marxist-lehinistă.

Partidul Comunist Român respectă tot ce s-a creat valoros în trecut; el cinsteşte cu dragoste faptele şi oamenii mari din istoria patriei, se îngrijeşte de prosperitatea prezentului şi îndrumă ţara, cu cea mai mare pricepere, spre un viitor strălucit, pentru binele întregului popor.

Organul conducător ai partidului este **Congresul.** Congresul P.C.R. este alcătuit din delegaţi aleşi dintre cei mai buni membri de partid din toată ţara.

între congrese, conduce **Comitetul Central al Partidului**
Comunist Român (C.C. al P.C.R.). Comitetul Central al P.C.R. este ales de Congres. în fruntea Comitetului Central se află secretarul general al partidului – **tovarăşul Nicolae Ceauşescu.** Partidul Comunist se preocupă de ridicarea bunăstării întregului popor, de dezvoltarea şi apărarea ţării şi de creşterea prestigiului ei între celelalte ţări ale lumii. Sub conducerea lui înţeleaptă, întregul popor îndeplineşte, cu conştiinciozitate şi entuziasm, hotărîrile luate în Congres, îşi respectă şi îşi iubeşte conducătorii.

România – republică socialistă. Partidul Comunist Român, făurit la 8 Mai 1921, a ţinut treisprezece congrese. La Congresul al IX-lea, din anul 1965, s-a arătat că socialismul a biruit definitiv în patria noastră şi se dezvoltă, mai departe, cu un avînt nestăvilit. De aceea, s-a socotit că şi numele de Republica Populară Română trebuie schimbat cu cel de

Republica Socialistă România.

În legea de bază după care se conduce republica noastră, **Constituţia,** se arată că România este un stat unitar, o republică socialistă. întreaga putere aparţine poporului. Toţi cetăţenii patriei, fără deosebire de naţionalitate, au drepturi egale. Ei iau parte la alegerea tuturor celor care conduc ţara, adică răspund de prezentul şi viitorul fericit al ţării. Toţi cetăţenii: muncitorii, ţăranii, intelectualii sînt înfrăţiţi într-o mare familie care munceşte cu entuziasm pentru prosperitatea patriei. Toţi cetăţenii îşi iubesc ţara cu înflăcărare şi sînt gata oricînd să se jertfească, la nevoie, pentru libertatea ei.

Republica Socialistă România este azi o ţară puternică, înfloritoare, respectată de toată lumea.

Muncind cu entuziasm şi dragoste, poporul a făcut ca republica noastră să urce pe culmile progresului şi civilizaţiei.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu, preşedinte al Republicii Socialiste România Aşa cum am mai arătat, toate aceste măreţe construcţii au fost înfăptuite de popor, condus de Partidul Comunist Român.

Partidul Comunist conduce cu multă pricepere şi hotărîre, pentru că are un înţelept Comitet Central, în fruntea căruia se află tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al Partidului Comunist Român. Din anul 1974 el a fost ales şi **preşedinte al republicii.**

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu este un conducător deosebit de priceput şi energic al poporului şi al republicii noastre.' Comunist încă de la vîrsta de cincisprezece ani, el s-a afirmat ca unul dintre cei mai vrednici fii ai ţării. în calitate de secretar general al Partidului Comunist Român, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a dovedit nu numai însuşiri de înţelept conducător, ci şi o deosebită putere de muncă şi fierbinte dragoste de ţară şi de popor. Vizitînd, neobosit, ţara, toate marile întreprinderi şi cele mai de seamă instituţii, discută direct cu oamenii muncii, chibzuieşte cu răbdare fiecare problemă şi dă cele mai bune sfaturi şi îndemnuri. Iubeşte copiii, se îngrijeşte de viaţa şi de viitorul lor. în toată activitatea sa a călăuzit şi ajutat poporul să săvîrşească fapte deosebite în toate do

meniile, de la marile construcţii industriale pînă la dezvoltarea ştiinţei şi a culturii, de la bunul mers al treburilor interne, pînă la apărarea păcii în lume.

Pentru toate aceste deosebite merite, întregul popor îl iubeşte pe tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi munceşte cu tot mai mult spor pentru înflorirea patriei.

întrebări • De ce spunem că socialismul a ieşit victorios în ţara noastră?

- De cînd ţara noastră se numeşte Republica Socialista România şi de ce?
- De ce întregul popor îl iubeşte pe tovarăşul Nicolae Ceauşescu?

LECTURĂ

Jurămîntul depus de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, la alegerea sa ca preşedinte al Republicii Socialiste România, în martie 1974.

«Jur să slujesc cu credinţă patria, să acţionez cu fermitate pentru apărarea independenţei, suveranităţii şi integrităţii ţării, pentru bunăstarea şi fericirea întregului popor, pentru edificarea socialismului şi comunismului în Republica Socialistă România!

Jur să respect şi să apăr Constituţia şi legile ţării, să fac totul pentru aplicarea consecventă a principiilor democraţiei socialiste, pentru afirmarea în viaţa societăţii a normelor eticii şi echităţii socialiste!

Jur să promovez neabătut politica externă de prietenie şi alianţă cu toate ţările socialiste, de colaborare cu toate naţiunile lumii, fără deosebire de orînduire socială, pe baza deplinei egalităţi în drepturi, de solidaritate cu forţele revoluţionare, progresiste de pretutindeni, de pace şi prietenie între popoare!

Jur că îmi voi face întotdeauna datoria cu cinste şi devotament pentru strălucirea şi măreţia naţiunii noastre socialiste, a Republicii Socialiste România!»

Tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU depune jurămîntul la alegerea sa ca preşedinte al Republicii Socialiste România, în martie 1974.

România în „Epoca Ceauşeşcu“

în istoria contemporană a poporului şi a ţării noastre, Republica Socialistă România, s-au produs mari schimbări în economie, în viaţa socială şi culturală. Condusă cu înţelepciune de Partidul Comunist Român, de secretarul său general, tovarăşul Nicolae Ceauşeşcu, România a căpătat o nouă înfăţişare.

Dezvoltarea economică, socială, politică şi culturală. Din anul 1965, de la Congresul al IX-lea al P.C.R., muncind cu hărnicie şi dăruire, poporul român a dezvoltat mult industria şi a sporit producţia agrară, îndeplinind toate planurile cincinale prevăzute de congresele IX, X, XI şi XII. A grăbit mult dezvoltarea ştiinţei, tehnicii şi culturii. S-a continuat ritmul marilor construcţii. Acum, în această epocă în care a condus preşedintele Nicolae Ceauşeşcu s-a construit şoseaua **Transfăgărăşaniului,** cele peste zece hidrocentrale de pe rîul **Olt,** cele de pe rîul **Şiret,** ca şi a doua mare hidrocentrală de pe Dunăre, la **Porţile de Fier II,** care va fi gata în cu- rînd.

S-a construit marele pod peste braţul **Borcea** şi se continuă peste Dunăre pînă la **Cernavodă.** Una din cele mai mari înfăptuiri din această epocă este uriaşul **Canal Dunăre — Marea Neagră** şi lărgirea **portului Constanţa,** lucrări terminate în 1984. Merită a fi ştiut că tot în această epocă s-a început construirea **Metroului** din Bucureşti, un mijloc de transport hnodern, comod şi rapid.

Continuîndu-se construcţia de locuinţe, s-a realizat o înfrumuseţare a oraşelor şi satelor, înlesnindu-se şi îmbunătăţindu-se astfel viaţa întregului popor.

însemnătatea istorică a celui de al XlII-lea Congres al P.C.R. în noiembrie 1984, s-a desfăşurat Congresul al XlII-lea al P.C.R. Prin analiza făcută dezvoltării României din toate punctele de vedere: economic, politic, social, cultural, prin propunerile pe care P.C.R. le face pentru îndeplinirea cincinalului 1986—1990 şi a dezvoltării ţării noastre pînă în anul 2000, acest congres are o mare importanţă istorică. Cei peste trei mii de delegaţi la Congresul al XIII-lea au îndeplinit voinţa tuturor comuniştilor, a întregului popor şi l-au reales

pe tovarăşul Nicolae Ceauşescu în înalta funcţie de secretar general al P.C.R. Această realegere este o garanţie în plus că toate cele prevăzute în hotărîrile Congresului al Xlll-lea vor fi îndeplinite, pentru prosperitatea ţării, pentru fericirea poporului şi apărarea păcii în lume.

în martie 1985, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a fost reales în înalta funcţie de preşedinte al Republicii Socialiste România.

Conducerea partidului, a statului nostru, în frunte cu preşedintele său, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, călăuzesc poporul în munca de construire a **societăţii socialiste multilateral dezvoltate.** Aceasta înseamnă că trebuie să se ridice şi mai multe fabrici şi uzine pe întreg întinsul patriei noastre, să se sporească producţia agricolă, să se asigure bunăstarea întregului popor.

Învăţămîntul şi ştiinţa, îndrumate permanent, cu înaltă competenţă de către tovarăşa academician doctor inginer Elena Ceauşescu contribuie din plin la realizarea acestor obiective, la progresul întregii noastre patrii.

Ca să realizăm Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate

Aspect de la Congresul al XIll-lea al Partidului Comunist Român.

şi înaintare a României spre comunism, votat la Congresul a. XIII-lea al P.C.R., trebuie ca toţi cetăţenii ţării să fie convinşi că munca este cea mai preţioasă însuşire a omului şi o datorie de onoare pentru toţi; că numai prin muncă planificată, stăruitoare, entuziastă se poate ajunge la înflorirea patriei şi la fericirea întregului popor.

Aşa cum se arată în Programul Partidului Comunist, societatea socialistă se îngrijeşte în primul rînd de om şi de nevoile lui. Este o societate a oamenilor muncii şi tot ce se creează le aparţine. Din această societate s-a îndepărtat persecuţia, egoismul, ura dintre oameni. Este o societate a omeniei.

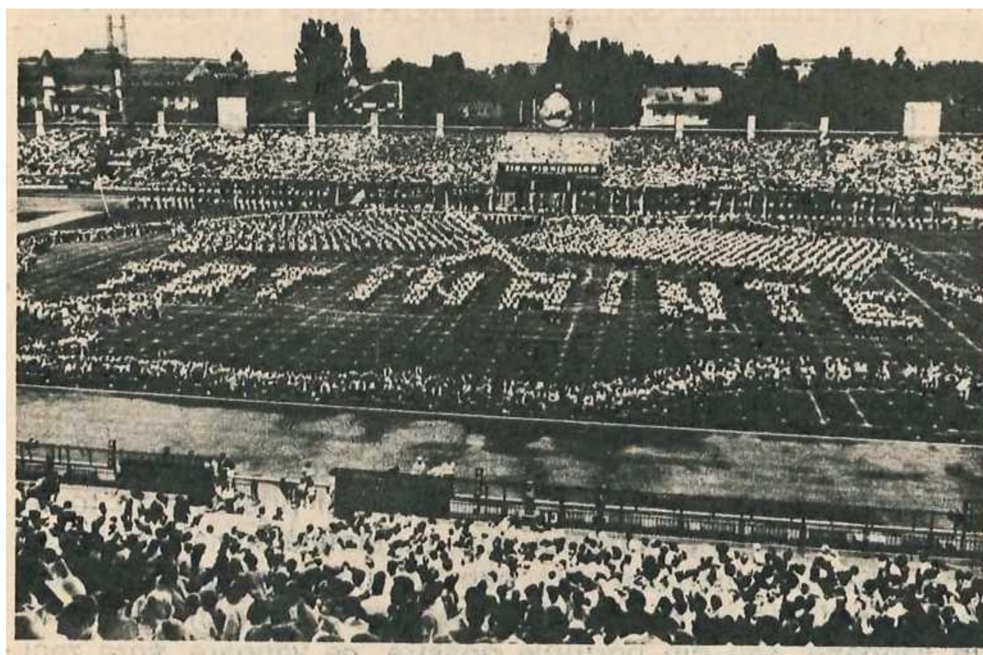
Cu ajutorul tehnicii şi al ştiinţei, al celor mai moderne maşini şi a celor mai buni specialişti, ţara noastră va întări şi dezvolta mereu industria şi agricultura. Toţi oamenii muncii, români, maghiari, germani şi de alte naţionalităţi, în bună înţelegere şi colaborare, fac totul ca ţara noastră să prospere. Această înţelegere şi colaborare se datoreşte faptului că, în Republica Socialistă România, toţi oamenii muncii se bucură de aceleaşi drepturi şi au aceleaşi îndatoriri. Umăr la umăr ei fac eforturi pentru progresul ştiinţei, culturii şi bunăstării tuturor cetăţenilor. Este un ideal comun, drag tuturor celor care s-au născut, trăiesc, muncesc şi se bucură de viaţă în

România.

Grija partidului şi a tovarăşului Nicolae Ceauşescu pen- Una din preocupările cele mai de seamă ale Partidului Comunist Român şi a preşedintelui ţării a fost şi este creşterea şi îndrumarea tineretului. Prin grija lor s-a creat, pentru copii, şi activează **Organizaţia de pionieri şi şoimi ai patriei.** Membrii ei sînt aleşi dintre cei mai buni elevi din şcoala generală şi copii din grădiniţe. Ei poartă, cu cinste şi mîndrie, cravata roşie tivită cu tricolor.

De asemenea, tinerii cei mai harnici din fabrici, de pe ogoare, din şcoli şi facultăţi intră în **Uniunea Tineretului Comunist,** organizaţie revoluţionară condusa de partid.

Tineretul are înalta şi nobila datorie de a cunoaşte ţara şi comorile culturii româneşti şi universale, de a munci şi a învăţa cu dragoste şi pasiune, de a preţui munca din toată inima şi de a se strădui din răsputeri pentru întărirea şi înflorirea patriei.

O importantă demonstraţie pionierească.

Toate marile construcţii care împodobesc ţara noastră, Republica Socialistă România, le-am înfăptuit, mai ales, de la 1965 încoace, de cînd în fruntea partidului şi a statului a fost ales tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al P.C.R. şi preşedinte al ţării. De aceea, poporul numeşte această etapă din istoria României **Epoca Ceauşescu.**

întrebări
- De ce Programul Partidului Comunist Român este o măreaţă cgrte.de c.ăpătîi?
- Ce înseamnă că munca.este o datorie de onoare?
- De ce iubesc pionierii Partidul Comunist Român?

Republica Socialistă România in lume

Datorită muncii entuziaste şi devotate a poporului, datorită înţelepciunii cu care o conduce Partidul Comunist Ro- măn, republica noastră a devenit o ţară bogată şi puternică. Ea este iubită şi respectată de multe state şi diferite popoare din lume.

România apără pacea şi prietenia între popoare. Din lunga şi zbuciumata lui istorie, poporul român cunoaşte că nedreptatea, umilirea şi asuprirea altor popoare pricinuiesc războaie, Iar războaiele aduc numai distrugeri şi nenorociri. De aceea, sub înţeleaptă conducere a preşedintelui Nicolae Ceauşescu, el duce o politică de pace şi prietenie cu toate popoarele lumii şi, în primul rînd, cu statele socialiste. între- ţine legături comerciale şi cu alte ţări din America, Africa sau Asia. Mărfurile şi maşinile noastre pleacă din gări, încărcate în vagoane, sau din porturile noastre, pe vapoare, spre zeci de ţări, ştrăbătînd toate mările şi oceanele lumii. Din aceste ţări şi npi cumpărăm alte produse necesare pentru economia noastră. Schimburile de mărfuri, comerţul, ajută la întărirea legăturilor dintre oameni, dintre ţări şi popoare.

Ţara noastră apără pacea şi libertatea în lume. Totdea- una cînd au izbucnit conflicte sau războaie, România a stă- ruit penţru apărarea dreptăţii şl a independenţei statelor şi a popoarelor oricît de mici.

Sprijinirea luptei popoarelor pentru libertate şi indepen- denţă. De-a lungul istoriei noi ne-am cîştigat cu grele sacrifi- cii libertatea şi independenţa. Şi nu le putem păstra decît în- ţr-o lume unde toate popoarele şînt libere şi toate statele sînt independente. De aceea, ori de cîte ori a fost şi este nevoie, România a sprijinit, cu tot ce a putut, popoarele care luptă pentru libertate şi independenţă. După puterile noastre le dăm ajutor economic şi cultural. Prin specialiştii şi muncitorii noştri, prin oameni de ştiinţă şi tehnicieni le ajutăm să-şi dezvolte industria şi comerţul. De asemenea, noi le vindem maşini şi produse industriale ori agricole, jar ele ne trimit nouă materii prime, ca de exemplu minereuri, petrol etc. Totodată, atunci cînd ţara noastră a suferit din

pricina inundaţiilor sau a cutremurului popoarele prietene ne-au venit în ajutor. în aceât mod se înfăptuiesc legături mai strînse de colaborare şi prietenie.

O dată cu produsele industriei şi ale agriculturii, o dată cu activitatea dusă pentru apărarea păcii şi a libertăţii, pe tot globul pămîntesc, circulă şi cărţi de ştiinţă, de literatură, muzică şi artă românească.

Preşedintele României a făcut numeroase călătorii în ţări de pe toate continentele şi pretutindeni a dus cuvîntul românilor de bună înţelegere şi colaborare, de prietenie şi pace cu toate statele şi popoarele lumii. Acest fapt înfrumuseţează şi dă o măreţie în plus „Epocii Ceauşescu“.

Astfel numele României ajunge să fie cunoscut şi lăudat pretutindeni. Pentru această nobilă politică de prietenie şi de pace, republica noastră este preţuită şi stimată în întreaga lume. \ ' x

Făuritorii istoriei. Să nu uităm niciodată: dezvoltarea ţării, îmbogăţirea ei continuă, înflorirea ştiinţei şi culturii, construirea socialismului – se datoresc muncitorilor, ţăranilor, intelectualilor, care muncesc zi de zi, neobosit şi făuresc istoria. Dar călăuză în toată această activitate a fost şi este Partidul Comunist Român. El îndrumă şi conduce, cu pricepere şi înţelepciune, viaţa întregii ţări. Pe drept cuvînt, copiii, ca şi întregul popor numesc partidul părinte bun. Prin munca de fiecare zi, prin rezultatele bune la învăţătură şi prin purtarea frumoasă, tineretul arată partidului nesfîrşită dragoste şi adîncă recunoştinţă. El ştie că:

«Partidul – trup din trupul ţării,
Partidul – suflet arzător, Stejar al faptei şi-al visării, Deschide drum spre largul zării,
Poporului stăpînitor»

(Dan Deşliu)

întrebări • Care sînt statele cu care colaborează Republica Socialistă România?
f De ce România este preţuită şl stimată în lume?
f Cum înţelegeţi să vă arătaţi dragostea şi recunoştinţa faţă de partid?

*

Aprecieri ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu privind istoria patriei

„Oare cum s-ar simţi un popor care nu şi-ar cunoaşte istoria, nu ar preţui şi nu ar cinsti această istorie? Nu ar fi ca un copil care nu-şi cunoaşte părinţii şi se simte străin în lume? Fără nici o îndoială că aşa ar fi... lată de ce noi avem datoria să cunoaştem, să studiem trecutul de luptă al poporului nostru. Avem un trecut cu care ne putem mîndri.” '

„Ne mîndrim şi-i cinstim pe toţi aceia care au luptat' şi şi-au dat viaţa pentru afirmarea şi libertatea poporului nostru... Lung şi greu a fost drumul străbătut de urmaşii lui Bure- bista şi ai lui Decebal, apoi şi ai lui Traian. în luptele grele şi în convieţuirea comună, timp de secole, a dacilor şi a romanilor s-a plămădit un popor nou, care a dezvoltat însuşirile şi virtuţile cele mai bune ale înaintaşilor săi.“

„Un eveniment memorabil în istoria poporului nostru este unirea vremelnică a Ţării Româneşti, Moldovei şi Transilvaniei într-un stat feudal centralizat sub conducerea marelui voievod Mihai Viteazul. Unirea de la Alba lulia din 1600 s-a înscris pentru totdeauna, cu litere de aur, în hronicul ţării, acest act devenind un simbol strălucit, însufleţitor pentru toate generaţiile care au aspirat spre construirea statului unic naţional.“

„Un moment de seamă al istoriei luptelor pentru libertate naţională şi socială a fost revoluţia burghezo-democratică de la 1848 – desfăşurată în toate cele trei provincii româneşti... Datorită luptelor maselor populare şi a personalităţilor luminate ale poporului s-a putut realiza Unirea Principatelor Române – Muntenia şi Moldova r-, important pas spre împlinirea năzuinţei de unire a românilor într-un singur stat. Cucerirea independenţei în 1877, plătită cu sînge de ostaşii şi dorobanţii români în redutele de la Smîrdan, Plevna şi Gri- viţa, a deschis calea unor noi împliniri ale idealurilor de libertate şi progres ale poporului român. în urma încheierii pri

mului război mondial, în care poporul nostru şi-a apărat cu jertfe grele pămîntul patriei, s-a făurit statul naţional unitar – eveniment de o covîrşitoare importanţă în procesul dezvoltării istorice a naţiunii noastre, împlinire a unui secular vis al românilor din toate cele trei provincii.“

„Un moment important în istoria mişcării muncitoreşti revoluţionare din România l-a constituit făurirea Partidului Comunist Român în 1921. în toate bătăliile de clasă împotriva regimului burghezo-moşieresc, în perioada celui de-al doilea război mondial, în înfăptuirea revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antiimperialistă şi antifascistă, Partidul Comunist Român a avut un rol principal, organizînd şi conducînd luptele maselor populare, îndeplinindu-şi rolul istoric în conducerea clasei muncitoare, a forţelor progresiste din România, pentru lichidarea vechii orînduiri sociale, pentru trecerea la făurirea societăţii socialiste.“

Nicolae Ceauşescu, *Istoria poporului român,* culegere de texte, Editura Militară, Bucureşti, 1983

Lecţii de sinteză

I. Cum şi cînd s-a format poporul român?

Poporul român s-a format pe teritoriul vechii Dacii.

\ Strămoşii poporului român sînt:

•— dacii *r* prin convieţuire, ei s-au amestecat şi astfel

— romanii t s”a n ăscut un nou popor: **poporul român.**

Poporul român vorbeşte limba română:

— ea s-a format în aceiaşi timp cu poporul român;

— ea este o fiică a limbii latine, deci este o limbă romanică;

— limba română a împrumutat un număr de cuvinte de origine slavă; acest împrumut n-a schimbat caracterul latin al limbii noastre ci doar a îmbogăţit-o.

Poporul nostru trăieşte pe aceste locuri de peste 2000 de ani:

— nu l-a părăsit niciodată,

— a muncit cu vrednicie pămîntul, făcîndu-l tot mai roditor şi mai bogat. .

II. Lupta pentru neatîrnare şi independenţă – trăsătură dominantă a întregii istorii a poporului român

Poporul român se trage din daci şi romani; el şi-a păstrat fiinţa proprie, în ciuda atîtor popoare migratoare care au trecut peste dînsul.

înfiinţarea primelor voievodate în Transilvania, în Ţara Românească şi în Moldova, a reprezentat succese în lupta pentru independenţă. De-a lungul istoriei, românii au fost nevoiţi să-şi apere independenţa împotriva invaziei şi stăpînirii tătarilor, împotriva cuceririlor regilor unguri (bătălia de la Posada – 1330), iar vreme de cinci veacuri împotriva otomanilor, în bătălii duse de:

Mircea cel Bătrîn, la Rovine;

lancu de Hunedoara, la Ialomiţa şi Belgrad;.

Vlad Ţepeş, la Giurgiu şi Tîrgovişte;

Ştefan cel Mare, la Vaslui (1475) şi la Războieni (1476);

Mihai Viteazul, la Căiugăreni şi Giurgiu (1595), la Şelimbăr (1599);

Dimitrie Cantemir, la Prut (1711).

Lupta pentru independenţă s-a îmbinat, de-a lungul istoriei, cu lupta pentru unirea Ţărilor Române.

Cel care a înfăptuit unirea politică a Ţărilor Române a fost Mihai Viteazul (1600).

Pentru independenţă au luptat şi:

—- revoluţionarii conduşi de Tudor Vladimirescu;
— revoluţionarii din 1848: Nicolae Bălcescu, Avram lancu, Vasile Alecsandri şi alţii.

Realizînd Unirea din 1859, poporul român a cîştigat o mare victorie şi în lupta pentru dobîndirea independenţei.

La 9 mai 1877, România s-a proclamat independentă; la Griviţai Plevna, Smîrdan românii au obţinut mari victorii în

războiul neatîrnării, împotriva dominaţiei otomane.

în 1878, întreaga Europă a recunoscut independenţa României.

Lupta pentru independenţă, după 1878, a cuprins şi dorinţa de unire a românilor din teritoriile aflate încă sub stăpîniri străine.

Pentru aceasta românii au intrat în primul război mondial.

La 1 Decembrie 1918, la Alba lulia, poporul a hotărît Unirea Transilvaniei cu România.

Dar lupta pentru independenţă deplină a continuat pînă în 1944, cînd poporul român condus de P.C.R. a alungat de la putere pe conducătorii fascişti iar în 1947 a îndepărtat monarhia.

Azi Republica Socialistă România este o ţară în adevăr liberă şi independentă.

III. înfăptuirea unităţii naţionale – rezultat al luptei de veacuri a poporului român

Pămîntul României este ca o cetate, străbătut şi înconjurat de numeroase rîuri şi mărginit de Dunăre şi Mare.

Pe pămîntul României trăieşte, de peste două milenii, acelaşi popor, poporul român; el are aceeaşi limbă, aceleaşi obiceiuri şi aceleaşi aspiraţii de viitor: să trăiască unit şi liber.

De-a lungul istoriei, românii s-au simţit totdeauna fraţi, deşi au trăit despărţiţi în state diferite şi sub mai multe stăpî- niri. Ei s-au unit adeseori în lupta împotriva cotropitorilor străini ca, de exemplu, în timpul lui Iancu de Hunedoara, Ştefan cel Mare, Mihai Viteazul.

Românii s-au unit şi prin cultură: au învăţat aceleaşi cărţi şi au dezvoltat ştiinţa şî cultura în limba română.

Mircea cel Bătrîn, Ştefan cel Mare şi alţi voievozi au stă-pînit însemnate teritorii şi în Transilvania: Făgăraş, Cetatea de Baltă, Bistriţa.

Prima unire politică a înfăptuit-o Mihai Viteazul, în 1600;

— el a fost primul domh al tuturor românilor;

— prin unire el urmărea să alcătuiască o ţară mare şi puternică, în stare a scutura stăpînirea otomană şi a trăi independentă;

— chiar dacă această unire a fost de scurtă durată, poporul n-a uitat niciodată fapta lui Mihai Viteazul şi, în veacurile următoare, a înteţit lupta pentru unirea românilor într-un singur stat.

Revoluţionarii de la 1848 au luptat şi ei cu energie pentru unire; poporul adunat pe Cîmpia Libertăţii de la Blaj sau la Bucureşti a cerut unirea.

Lupta a devenit tot mai dîrză, mai de neînfrînt şi, la 24 Ianuarie 1859, Cuza-Vodă a fost ales domn atît în Moldova cit şi în Muntenia. ‘ ■

Prin Unirea Munteniei cu Moldova s-a creat *România.* România şi-a cucerit prin luptă independenţa, în 1877.

Continuînd lupta ei de veacuri, înfruntînd cotropirea germană în 1917, românii au izbutit, la 1 Decembrie 1918, să desăvîrşească Unirea, formînd statul naţional român unitar.

Deci Unirea a fost rezultatul luptei de veacuri a poporu-

lui român, ea este veşnică după cum veşnic este şi poporul român.

IV. Principalele momente ale luptei celor ce muncesc împotriva exploatării şi asupririi, pentru o viaţă liberă şi demnă

Patria este opera poporului care munceşte pe pămîntul ei: oamenii muncii – forţa hotărîtoare a continuei propăşiri a patriei. Oamenii muncii Creează bogăţiile» apără hotarele şi libertatea patriei; el făuresc Istoria.

în trecut, cei mai numeroşi oameni al muncii au fost ţăranii: ei arau, semănau, secerau, culegeau pîinea ţării, îngrijeau turmele; ta ostaşi, sub conducerea voievozilor viteji, apărau hotarele ţării de primejdia cotropirii, apărau independenţa patriei. :i

Ţăranii erau însă exploataţi de boierime:

— împotriva nedreptăţilor şi asupririlor el s-au răsculat de mai multe ori: la Bobîlna (1437), sub conducerea lui Gheorghe Doja (1614), sub conducerea lui Horea, Cloşca şi Crişan (1784) şl tot aşa, pînă la răscoala ţărănească din 1807;

— în 1821 ţăranii au participat ia revoluţia condusă de Tudor Vladimlrescu;

— prin răscoalele lor, ţăranii au căutat să cîştige dreptatea şl libertatea la care aveau dreptul.

în dezvoltarea poporului român a ăvut un mare rol revoluţia din 1848.

La jumătatea veacului âl XIX-lea, îh România s-a dezvoltat clasa muncitoare, oamehli care lucrează'în Industrie (în fabrici, în uzine, la căile ferate);

— ei au pornit o nouă luptă împotriva stăpînilor fabricilor şi a moşierilor;

— clasa muncitoare dlrt România şi-a creat primul partid în 1803, iar apoi la 8 Mai 1921 Partidul Comunist Român;

— Clasa muncitoare a luptat împotriva exploatării şi asupririi prin: demonstraţii şi greve (de pildă grevele din

1933);

— lupta împotriva exploatării şi asupririi pentru o viaţă liberă, îmbelşugată, demnă a condus-o Partidul Comunist Român;

—■ el a dus lupta împotriva şomajului, a mizeriei şi, mai ales, împotriva fascismului şi a războiului.

Cea mai mare victorie dobîndită de comunişti a fost la 23 August 1944, cînd:

— a fost îndepărtat guvernul condus de Ion Antonescu;

— a început lupta împotriva ocupanţilor hitlerişti.

23 August 1944 a devenit marea sărbătoare a eliberării României.

Oamenii muncii, ţăranii şi muncitorii au fost, de-a lungul istoriei, adevărata forţă care a făcut ca patria noastră să prospere şi să trăiască liberă şi demnă,

V. Sub conducerea P.C.R., a secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, poporul român, liber şi stăpîn pe soarta sa, îşi făureşte o viaţă nouă, înfloritoare

' 1

De la făurirea sa, Partidul Comunist Român (8 Mai 1921) a dus o permanentă luptă împotriva nedreptăţii şi asupririi, pentru libertate, pentru progres, pentru pace şi înţelegere între popoare.

— P.C.R. a fost conducătorul principal în lupta împotriva fascismului şi a războiului provocat de Germania;

— el a călăuzit poporul în revoluţia de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă declanşată la 23 August 1944 şi a obţinut o mare victorie;

— a mobilizat ţara să dea «Totul pentru front, totul pentru victoriei», ceea ce însemna că România contribuia, cu toate forţele ei, la eliberarea nordului patriei de sub dominaţia hor- tystă şi la înfrîngerea definitivă a Germaniei hitleriste.

După victoria împotriva Germaniei (9 Mai 1945), poporul român, sub conducerea P.C.R., a trecut la:

— democratizarea ţării (guvernul dr. Petru Groza);

— împroprietărirea ţăranilor;

— îndepărtarea monarhiei şi proclamarea republicii (1947);

— naţionalizarea industriei, a băncilor ;

— cooperativizarea agriculturii.

Astfel, sub conducerea P.C.R., poporul a pus bazele economiei socialiste în România.

S-a deschis şirul marilor construcţii ale socialismului :

— marile hidrocentrale şi termocentrale : Bicaz, Argeş, Porţile de Fier, Lotru, Someş, Olt, Borzeşti, Ialomiţa ;

— marile uzine metalurgice : Hunedoara, Slatina, Galaţi, Craiova etc.;

— s-a dat în exploatare Canalul Dunăre-Marea Neagră, metroul;

— s-au construit zeci de oraşe noi ;

— s-a înfrumuseţat ţărmul mării cu hoteluri şi vile moderne ;

— s-au construit şcoli pentru toţi copiii ţării ;

— s-au tipărit milioane de cărţi de ştiinţă şi literatură ;

— s-a dat cea mai mare atenţie sănătăţii poporului (s-au ridicat sute de spitale, case de naşteri) ;

— s-au deschis zeci de teatre, cinematografe ;

— deci a crescut nivelul de trai al tuturor oamenilor din ţara noastră.

Cuprins

Nr. colilor de tipar: 11,5
Bun de tipar: 27.03.1986

Com. nr.
60023/32077
Combinatul
poligrafic „CASA
SCÎNTEIT București –

R.S.R.